dezvoltare socială, ceea ce — în baza concepției revoluționare despre lume și viață a materialismului dialectic și istoric, a principiilor socialismului științific — impune **abordarea, cu mai multă îndrăzneală, a problemelor ideologice care apar.** În Expunerea din 29 aprilie a.c., secretarul general al partidului sublinia că **„nu se poate asigura o conducere corespunzătoare fără înțelegerea schimbărilor care au loc continuu în societate, în lume, în dezvoltarea forțelor de producție, a științei, culturii, a cunoașterii universale".** Continuitatea procesului revoluționar presupune și reclamă, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, o permanentă și activă participare la procesul de cunoaștere și creație conștientă. Descătușînd valorile conștiinței de sine — individuală și colectivă —, revoluția socială își găsește în știință și cultură propria combustie istorică și, deopotrivă, țel și justificare morală superioară. **„Știința însăși** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — înseamnă a gîndi și a acționa permanent ca un revoluționar. Nu poți fi om de știință dacă nu ești un bun revoluționar în domeniul tău, un bun revoluționar pentru transformarea lumii".** Și este o realitate că experiența construcției socialismului în România a dovedit că există o legătură legică între dezvoltarea economico-socială și atitudinea poporului față de știință, învățămînt și cultură. Mărețele realizări ale celor 23 de ani de după Congresul al IX-lea al partidului se leagă durabil, prin ce au ele mai semnificativ și mai profund, de efortul întregii societăți pentru ridicarea nivelului de pregătire generală a maselor, pentru ca opera educativă să-și încorporeze valorile cunoașterii, ale spiritualității universale. Prin grija partidului și statului, a președintelui Nicolae Ceaușescu, prin activitatea desfășurată de academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, care coordonează, din partea conducerii de partid și de stat, știința, învățămîntul și cultura, aceste domenii se înscriu cu rezultate remarcabile în bilanțul rodnic al unui timp istoric ce se reflectă, durabil, în vasta operă de edificare în România a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Supremă răspundere față de valorile care definesc trecutul națiunii și, mai ales, prezentul și viitorul patriei, atașamentul ferm față de cauza revoluționară, față de tot ce înseamnă promovare a noului în indiferent ce domeniu al existenței sociale, impune — așa cum, de atîtea ori, a îndemnat tovarășul Nicolae Ceaușescu — afirmarea acelei legi și norme de conduită a mersului înainte, singurele care asigură cunoașterii împlinirea firescului ei țel uman. În interesul promovării valorilor naționale, al cooperării și înțelegerii între toate națiunile lumii. Căci, așa cum spunea, odată, președintele Nicolae Ceaușescu, **„progresul și independența națională, pacea și știința sînt inseparabile".**

Radu Pascal

Exigențe ale democratizării vieții internaționale

Analiza realistă, științifică, novatoare a conținutului și caracteristicilor epocii contemporane, a marilor mutații politice, sociale și naționale din lume se înscrie ca o contribuție profund creatoare și originală a președintelui Nicolae Ceaușescu la descifrarea evoluțiilor lumii în care trăim, la evidențierea forțelor motrice, contradicțiilor și tendințelor obiective ce străbat deceniile acestui sfîrșit de secol. Apariția și dezvoltarea statelor socialiste, prăbușirea sistemului colonial, apariția pe harta politică a lumii a zeci și zeci de noi state independente, sporirea cantitativă și calitativă a participării acestora la viața internațională, afirmarea puternică a conceptului de independență și a principiilor fundamentale ale dreptului internațional, creșterea și întărirea rolului maselor populare, al forțelor democratice, progresiste în sfera vastă a relațiilor internaționale, implicațiile multiple și adînci ale

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

revoluției tehnico-științifice în raporturile interstatale sînt, toate acestea, procese și fenomene analizate de președintele României într-o concepție unitară, fiecare în parte, precum și în interacțiunea lor. Sintezele strălucite ale președintelui Nicolae Ceaușescu asupra proceselor social-politice contemporane, concluziile care conduc la închegarea unei teorii coerente asupra dezvoltării contemporane, concepția privind necesitatea așezării, pe baze noi, democratice, a ansamblului relațiilor dintre state, conturează un tablou veridic al epocii noastre și, concomitent, oferă răspunsuri clare, viabile, la marile probleme care frămîntă omenirea.

Examinînd, cu clarviziune științifică, trăsăturile fundamentale și conținutul epocii contemporane, procesele și tendințele legice ale dezvoltării istorice, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, releva că, în ultimii ani, s-au produs importante mutații în arena mondială, s-a întărit independența națională a popoarelor care s-au eliberat de dominație colonială, de asuprirea străină. În același timp, în lume au avut loc o serie de acțiuni ale forțelor reacționare, adepte ale politicii de forță, asuprire și ingerințe în viața altor popoare, care nu acceptă schimbările produse în viața internațională, tendința generală de dezvoltare istorică a omenirii pe calea progresului și independenței.

În lumina acestor realități complexe, marcate de profunde contradicții, conținutul și caracterul epocii contemporane — privite în ansamblul istoriei multimilenare a omenirii — au, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, trăsăturile unei epoci de răscruce, dominată de mari transformări sociale și politice : alături de apariția statelor socialiste, s-au afirmat puternic mișcările de eliberare națională, au apărut pe harta politică a lumii peste 100 de state noi, independente, s-a intensificat și accelerat fără precedent mișcarea popărelor spre o viață mai bună și mai dreaptă, în libertate și pace. Președintele Nicolae Ceaușescu are meritul de a fi sesizat, în acest context, importanța istorică a procesului revoluționar de eliberare națională a popoarelor, de lichidare a sistemului colonial, a oricăror forme de asuprire și dominație, formulînd teza, de valoare strategică, a necesității imperative a stabilirii și dezvoltării unor relații de tip nou între toate statele lumii, a democratizării raporturilor internaționale. În noile condiții existente în viața internațională, — subliniază conducătorul partidului și statului nostru — vechile raporturi dintre state, bazate pe forță și dominarea celui mai slab de către cel mai puternic, pe inechitate și exploatare, pe asuprirea unui popor de către altul, nu mai corespund cerințelor dezvoltării și progresului istoric, au devenit un anacronism și, prin urmare, se cer înlocuite prin raporturi interstatale calitativ noi, de deplină egalitate în drepturi, de respect al independenței și suveranității naționale, care să permită înflorirea plenară, liberă, a fiecărei națiuni de pe planeta noastră. Aceleași exigențe sînt relevate și de actuala criză mondială, care cuprinde toate laturile vieții economico-sociale, demonstrînd, cu putere, că vechile relații dintre state nu mai corespund noilor cerințe de pe plan mondial, interesului vital al dezvoltării de sine stătătoare a fiecărei națiuni, exigențelor revoluției tehnico-științifice, nu mai pot oferi soluții corespunzătoare — în interesul tuturor popoarelor, al progresului — la problemele de o mare complexitate ce preocupă lumea contemporană.

În același timp, șeful statului român a atras atenția, de mai mulți ani, asupra faptului că permanentele schimbări produse în raportul mondial de forțe au determinat noi regrupări pe arena internațională, ascuțirea contradicțiilor dintre diferite state și grupări de state, ceea ce a dus la înrăutățirea situației generale, la agravarea conflictelor existente și la apariția altora noi în diferite zone ale globului, la momente de încordare deosebit de periculoase și la accentuarea instabilității în lume.

Pornind de la această analiză științifică, președintele Nicolae Ceaușescu a formulat teza potrivit căreia profundele transformări revoluționare naționale și sociale din lumea contemporană reclamă, ca un obiectiv cardinal al dezvoltării social-istorice a omenirii, necesitatea democratizării atît a vieții interne a popoarelor, cît și a raporturilor internaționale, în ansamblul lor. Justețea acestei teze este confirmată de realitățile lumii contemporane, în care asistăm la o adevărată ofensivă a idealurilor democratice, care însuflețesc acțiunile popoarelor pentru deplina lor emancipare socială și națională, pentru o reală egalitate în drepturi între oameni și asigurarea participării maselor populare la rezolvarea problemelor societății, la conducerea diferitelor sectoare ale activității economice și de stat, a treburilor societății, în general. Pe plan internațional, idealurile democratice animă lupta forțelor înaintate, progresiste, a popoarelor, pentru eliminarea vechii politici bazate pe forță, asuprire și dominație și înlocuirea acesteia printr-o politică nouă, democratică, menită să asigure realizarea dreptului sacru al popoarelor la existență și dezvoltare de sine stătătoare, fără amestec din afară, mate-

rializarea obiectivelor instaurării unei noi ordini politice și economice internaționale.

Președintele Nicolae Ceaușescu a argumentat convingător teza potrivit căreia făurirea noii ordini economice și politice mondiale — care reclamă schimbări radicale, structurale, în sistemul actual al raporturilor dintre state — presupune, în mod necesar, democratizarea relațiilor internaționale ; în consecință, o ordine a egalității, justiției și echității este de neconceput fără democratizarea reală a relațiilor interstatale. De aici, accentul deosebit pus de președintele României pe faptul că, în rîndul marilor procese înnoitoare ale lumii contemporane, cel al democratizării relațiilor dintre state deține un loc de primă însemnătate.

Sînt rațiunile pentru care problema democratizării raporturilor interstatale deține un loc central în ansamblul gîndirii politice și al prodigioasei activități internaționale ale președintelui Nicolae Ceaușescu, ea fiind integrată organic ansamblului obiectivelor și opțiunilor majore ale României socialiste în sfera politicii externe.

Într-o abordare de ansamblu, complexă și multilaterală, lucrările teoretice, expunerile, cuvîntările, declarațiile, interviurile și celelalte luări de poziție ale președintelui Nicolae Ceaușescu relevă, cu maximă limpezime, factorii care impun necesitatea democratizării raporturilor dintre state și facilitează înaintarea graduală către aceste obiective de însemnătate vitală pentru toate națiunile, rolul determinant ce revine popoarelor, maselor celor mai largi, opiniei publice, al statelor mici și mijlocii, nealiniate, în curs de dezvoltare, al O.N.U. și altor organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale în promovarea și instaurarea unor relații noi, de egalitate, echitate și justiție, de încredere, respect reciproc și colaborare, în susținerea hotărîtă a procesului de democratizare a ansamblului vieții internaționale.

Este semnificativ, pentru multilateralitatea laturilor de abordare a problematicii democratizării vieții internaționale, angajarea fermă a României în direcții de acțiune fundamentale și complementare, menite să ducă la atingerea acestui obiectiv major : lichidarea deplină a vechii politici de forță și dictat, a colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de ingerință în treburile interne și de presiune asupra altor popoare ; respectarea neabătută a principiilor și normelor dreptului internațional ; soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, politice, prin negocieri ; participarea, în condiții de egalitate, a tuturor țărilor și popoarelor lumii la rezolvarea marilor probleme care preocupă omenirea, la lupta pentru colaborare și pace ; creșterea continuă a rolului țărilor mici și mijlocii în soluționarea tuturor problemelor internaționale, fapt care va oferi garanția că rezolvarea lor va corespunde mai bine intereselor tuturor națiunilor, cauzei păcii și colaborării generale ; rolul tot mai important pe care trebuie să-l aibă Organizația Națiunilor Unite și celelalte organizații internaționale în instaurarea noii ordini internaționale, în democratizarea raporturilor dintre state, în promovarea trainică în viața internațională a unor relații noi ; îmbunătățirea normelor dreptului internațional ; adoptarea unor noi norme și principii de relații internaționale, care să corespundă cerințelor conviețuirii popoarelor pe bază de deplină egalitate și respect mutual, ale asigurării progresului fiecărei națiuni, în concordanță cu dorința și aspirațiile sale legitime, ale edificării unei păci trainice pe planeta noastră.

Obiectivul vital al instaurării unei păci trainice în lume reclamă, în concepția României, asigurarea participării tuturor țărilor — mari, mijlocii și mici, în condiții de deplină egalitate, — la viața internațională, fără nici un fel de discriminări, indiferent de mărime, orînduire socială, nivel de dezvoltare, potențial economic sau militar, de apartenența sau neapartenența la alianțele politico-militare existente. Filosofia românească, elaborată de președintele Nicolae Ceaușescu, despre democratizarea raporturilor internaționale, respinge categoric afirmațiile, teoriile și ideile preconcepute, cele care reflectă un mod de gîndire perimat, care neagă rolul important al statelor mici și mijlocii în viața mondială sau concep rolul acestor state de o manieră simplistă, văzînd în ele o „masă de manevră" ori simpli pioni pe un eșichier internațional dominat de un grup restrîns de mari puteri.

Într-o lume interdependentă, cerința unei autentice democratizări a vieții internaționale impune acțiuni convergente, de factură globală, pentru soluționarea marilor probleme, cu participarea — și în interesul — tuturor statelor. **„Nu se poate concepe** — arăta, în acest sens, șeful statului român — **ca, într-o regiune sau pe un continent, problemele să fie soluționate, iar în altele să rămînă complicate — pentru că nu mai este posibil acest lucru ! De aceea, România este ferm hotărîtă să participe activ la soluționarea problemelor, în spirit democratic, atît în Europa, cît și în întreaga lume".**

Crearea unor condiții optime, de natură să permită participarea nemijlocită a tuturor statelor la rezolvarea problemelor internaționale deține un loc proeminent în viziunea promovată de România privind organizarea, pe baze noi, democratice, a ansamblului vieții internaționale. Președintele **Nicolae Ceaușescu** și-a exprimat, în repetate rînduri, convingerea că **„numai în măsura în care fiecare națiune, fiecare stat, mare sau mic, va participa, în deplină egalitate, la soluționarea tuturor problemelor internaționale, se poate asigura înfăptuirea unor relații noi, democratice, între țări, întemeiate pe respect reciproc, pe neamestec în treburile interne. Numai așa se poate asigura triumful unei lumi mai drepte și mai bune, care să asigure tuturor popoarelor dreptul la o dezvoltare liberă, corespunzătoare voinței și năzuințelor lor".**

Sub conducerea clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu, România s-a aflat în avangarda luptei pentru o democratizare reală a vieții internaționale, nu numai în sfera contribuțiilor conceptuale, teoretice, ci și pe planul acțiunilor și inițiativelor practice, concrete. Prin întreaga sa politică internațională, România și-a adus și își aduce — printr-o participare constructivă, directă și dinamică, — o substanțială și amplă contribuție la democratizarea raporturilor interstatale.

Nicolae Chilie

NAȚIUNILE UNITE

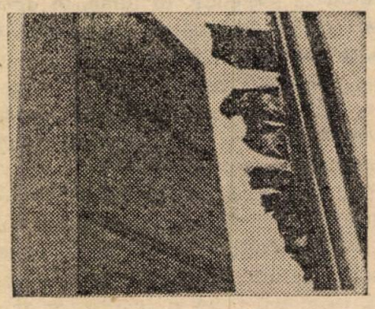

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite — principalul organ deliberativ al forumului mondial, singurul care îi cuprinde pe reprezentanții tuturor celor 159 de state membre — s-a reunit, la 20 septembrie, în cadrul celei de-a 43-a sesiuni ordinare. Timp de trei luni, delegațiile prezente, multe avînd în frunte șefi de guvern sau miniștri de externe, vor examina o agendă consistentă, acoperind evasitotalitatea problemelor cu care se confruntă lumea de astăzi, în speranța că îi vor găsi, fiecăreia, cea mai adecvată soluție. Speranță care răzbate și din cuvintele secretarului general al O.N.U., care sublinia, în raportul său anual cu privire la activitatea Organizației : „Soluționarea în comun a numeroaselor probleme globale, care ilustrează comunitatea intereselor statelor membre ale O.N.U., constituie o idee pe deplin realizabilă".

Punctele înscrise pe ordinea de zi a sesiunii — fie și prin numărul lor, peste 140 — dau măsura complexității vieții mondiale, reliefînd, în același timp, preocuparea statelor pentru eliminarea surselor care, nu de puține ori, perturbă grav atmosfera internațională. Prioritară, ca și în alți ani, este problematica dezarmării, necesitate imperioasă pentru bazele unei păci durabile, pentru colaborare și progres. Figurează, de asemenea, pe agendă, probleme privind situațiile conflictuale din diferite regiuni ale lumii, starea economiei mondiale (și, în acest cadru, impactul negativ asupra dezvoltării al marilor datorii externe ale unor state), activitatea Națiunilor Unite, inclusiv cea legată de operațiunile de menținere a păcii în diferite regiuni ale planetei.

Cu puțin timp înainte de deschiderea sesiunii, la Conferința anuală, de la New York, a organizațiilor neguvernamentale, secretarul general al O.N.U. era de părere că, în domeniul dezarmării, s-au înregistrat, în ultimul timp, mutații importante, care generează speranța realizării unor obiective care, în trecut, păreau intangibile. Problema menținerii păcii, arăta Perez de Cuellar, este strîns legată de chestiuni importante, cum sînt dezarmarea, dezvoltarea, apărarea drepturilor omului și ocrotirea mediului ambiant. „Fără pace, resursele umane și naturale — atît de necesare dezvoltării și ocrotirii mediului ambiant — vor fi irosite. Fără pace, în-

Probleme prioritare pe agenda sesiunii a 43-a a Adunării Generale

ROMÂNIA

— propuneri constructive, de mare însemnătate politică

făptuirea deplină a drepturilor omului poate să fie amenințată. În anul 1987, în lume s-au cheltuit, în fiecare minut, 1,8 milioane dolari pentru scopuri militare. Peste 500 000 de oameni de știință sînt angrenați în elaborarea unor proiecte militare. Astăzi, există arme suficiente pentru a distruge de mai multe ori întreaga lume. Se pune întrebarea : avem oare suficientă voință și clarviziune pentru a salva omenirea ? Părerea mea este că avem".

Semnarea Tratatului privind lichidarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune reprezintă un pas important într-o direcție justă, a spus Javier Perez de Cuellar, exprimîndu-și, totodată, speranța că, în viitorul apropiat, vor urma acorduri privind armele nucleare strategice și arma chimică.

Este important să continue eforturile orientate spre realizarea unui acord privind interzicerea totală a experiențelor nucleare, care să fie însoțit de crearea unui sistem internațional de supraveghere și control, releva, în continuare, Perez de Cuellar. Trebuie, de asemenea, să se încheie elaborarea proiectului Convenției asupra interzicerii totale a armei chimice, să se depună eforturi pentru preîntîmpinarea transferării cursei înarmărilor în spațiul cosmic și pentru obținerea de progres în limitarea și reducerea armelor convenționale. Trebuie, de asemenea, să se progreseze în domeniul măsurilor de întărire a încrederii.

În prezent, O.N.U. este implicată direct în eforturile destinate realizării păcii într-o serie de regiuni ale lumii, unde conflictele regionale continuă de mai mulți ani, a spus Perez de Cuellar. Părțile aflate în conflict, care nu demult respingeau dialogul, poartă în prezent negocieri. Ele se adresează O.N.U., cerîndu-i să le sprijine în găsirea de soluții și mijloace pentru a pune capăt acestor conflicte ce se soldează cu moartea a milioane de oameni și absorb miliarde de dolari, reprezentînd, în același timp, o gravă primejdie pentru stabilitatea internațională. „O asemenea cotitură demonstrează, încă o dată, că, prin răbdare și perseverență, poate fi oprit procesul ce părea să ducă, în mod inevitabil, la distrugere", a subliniat Perez de Cuellar.

România socialistă — pentru care pacea reprezintă obiectivul primordial al politicii sale externe, atît în planul conceptual, cît și în cel al acțiunii practice — manifestă o firească și constantă preocupare pentru găsirea de soluții adecvate fiecăreia dintre marile probleme ale lumii contemporane aflate în atenția și dezbaterea Națiunilor Unite. Elocvent este, în acest sens, faptul că **propunerile privind participarea țării noastre la cea de-a 43-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.** au fost examinate și aprobate în cadrul unei ședințe a Comitetului Politic Executiv al C.C .al P.C.R. (13 septembrie), **delegația română primind mandatul de a promova considerentele și propunerile României, concepția și inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii, cu privire la dezarmare, la celelalte probleme aflate pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.**

În analiza țării noastre, viața mondială continuă să fie complexă și contradictorie, factorul agravant constituindu-l situația intolerabilă din domeniul înarmărilor. Competiția armamentelor se desfășoară nestingherită, în pofida recunoașterii tot mai largi a imperativului dezarmării. Pasul făcut pe acest drum — tratatul sovieto-american de lichidare a rachetelor nucleare cu rază medie și mai scurtă de acțiune —, important, desigur, prin breșa pe care o face într-un domeniu plasat, de peste patru decenii, sub semnul imobilismului, este încă modest. Intră în obligațiile politico-morale ale statelor puternic înarmate, ale tuturor statelor de a acționa în așa fel încît să fie posibilă luarea de măsuri eficiente care să ducă la oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, încetarea experiențelor cu arma nucleară, la renunțarea la militarizarea Cosmosului, la interzicerea și lichidarea armelor chimice, la reducerea substanțială a efectivelor, armamentelor convenționale și cheltuielilor militare. În acest mod și pentru asemenea importante obiective, a împuternicit Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. delegația română să acționeze la sesiunea din acest an a Adunării Generale a O.N.U. Reprezentanții noștri au primit, totodată, mandatul de a reafirma, de la tribuna înaltului forum internațional, voința României socialiste de a milita, în continuare, pentru întărirea conlucrării cu toate popoarele, cu forțele înaintate de pretutindeni, în lupta pentru afirmarea fermă a politicii de pace și colaborare, soluționarea prin mijloace pașnice, prin tratative, a conflictelor existente în diferite regiuni ale globului, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice mondiale, pentru instaurarea în lume a unui climat de securitate, încredere și largă cooperare.

Atașamentul ferm al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu la principiile și obiectivele Cartei O.N.U., încrederea eminentului nostru conducător de partid și de stat în potențialul Organizației mondiale explică atît intensificarea activității țării noastre la Națiunile Unite, cît și lansarea de propuneri constructive, originale, de natură să contribuie la consolidarea rolului și autorității O.N.U. în lumea de azi, în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale popoarelor la libertate, independență, dezvoltare, la pace.

Consecventă acestei abordări novatoare, România a propus — și acesta a fost înscris pe agenda sesiunii — un nou punct cu privire la răspunderea statelor de a nu admite pe teritoriul lor manifestări naționaliste, șovine, rasiste și antisemite și de a nu instiga și sprijini asemenea activități pe teritoriul altor țări. Promovînd cu fermitate acest punct, delegația română va acționa, de asemenea, pentru ca guvernele și mijloacele de informare în masă să-și asume angajamentul de a combate concepțiile naționaliste, șoviniste, rasiste și altele de natură să ducă la învrăjbire între națiuni, de a milita pentru educarea popoarelor, a tinerei generații, în spiritul colaborării pașnice, respectului reciproc, înțelegerii și păcii.

În sfîrșit, potrivit mandatului încredințat, delegația țării noastre va sublinia răspunderea ce revine statelor pentru apărarea mediului înconjurător și prevenirea poluării acestuia, ca urmare a acumulării de reziduuri toxice și radioactive, pentru întărirea cooperării internaționale în vederea soluționării acestor probleme.

■

Sesiunea nr. 43 a Adunării Generale a O.N.U. se află, la închiderea ediției noastre, în primele sale ore de desfășurare. După obișnuitele activități procedurale, vor debuta dezbaterile de politică generală, în cadrul cărora, în intervalul a trei săptămîni, șeful fiecărei delegații va expune punctele de vedere ale țării sale în problemele mondiale. Dincolo de aceste aspecte care au intrat în obișnuitul fiecărei sesiuni, important rămîne deziderатul unirii eforturilor tuturor statelor membre în vederea menținerii și consolidării păcii — rațiunea de a fi a Organizației însăși.

I. Olteanu

ȘAPTE ZILE

Marți 20 septembrie, cînd aceste rînduri pleacă la tipar, se deschide, potrivit tradiției, sesiunea Adunării Generale a Națiunilor Unite. Am pornit, în semnalarea evenimentului, în primul rînd, de la bogata agendă a sesiunii: 140 de puncte înscrise pe ordinea de zi. În fapt, un inventar aproape matematic al tuturor problemelor ce confruntă omenirea de azi și care, inevitabil, se pot răsfrînge și asupra celei de mîine. Iată de ce, la ora actuală, cînd evoluția mondială —, deși a înregistrat unii pași pozitivi, unele semne de destindere — se menține complexă și contradictorie, O.N.U. oferă nu doar un loc de expunere a punctelor de vedere asupra lumii de azi, ci poate deveni și un cîmp de acțiune concretă, multilaterală, spre a se adopta și întreprinde măsuri care să conducă la un climat viabil și peren de securitate, încredere și largă cooperare. Cu alte cuvinte, atît subiectele, cît și cadrul abordării lor impun o trecere marcată de la vorbe la fapte.

De altfel, privind din această perspectivă săptămîna în curs, se poate observa, de la prima vedere, un număr, am zice impresionant, de întîlniri la nivel înalt, bi și multilaterale, cu ordine de zi aparent diferite, dar, în realitate, avînd același sens — fie el politic, economic, cultural sau științific —, cu localizări, practic, pe toate continentele. În același timp, se continuă negocierile privind Africa australă, flacăra speranței continuă să ardă în zona Golfului, există unele indicii, timide încă, în privința soluționării conflictului din regiunea centro-americană ș.a.m.d. În două țări (Haiti și Birmania), în care tensiunea politică fie mocnea, fie era în creștere, s-au înregistrat lovituri de stat militare, iar mersul evenimentelor este încă fluid, incert. Inundațiile din Bangladesh, Benin sau uraganul „Gilbert" din Caraibe au readus în prim plan capriciile naturii...

Și, în fine, în această mai puțin decît o selecție, un fapt consemnat sîmbătă, în ziua deschiderii celei de a 24-a Olimpiade moderne, la ora apogeului ceremoniei — aprinderea flăcării olimpice. Mai mulți porumbei din cei 2 400, care tocmai fuseseră lansați pe stadion, s-au așezat pe marginea marii torțe, ce urma să fie aprinsă de către cei trei sportivi. Emoția era dublă: declanșată de eveniment în sine și de cel neprevăzut. Secundele de tensiune se scurgeau, dilatîndu-se. Nu, porumbeilor albi nu li s-a întîmplat nimic, ei, cu toții, s-au înălțat spre cerul perfect albastru. Simbolul, cît de fragil, a triumfat în încleștarea cu unul din elementele primordiale ale vieții, cum au botezat anticii focul.

Întrucît poate fi mai mult decît un obișnuit fapt divers, am consemnat acest eveniment azi, 20 septembrie, de Ziua Internațională a Păcii.

Dumitru Constantin

Propuneri ale U.R.S.S. privind consolidarea securității în regiunea Asiei și Oceanului Pacific

— Cuvîntarea secretarului general al C.C. al P.C.U.S.

Secretarul general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, a întreprins, săptămîna trecută, o vizită de mai multe zile în ținutul Krasnoiarsk, din Siberia. La o întîlnire cu activul de partid, cu reprezentanți ai conducerii locale de stat și din domeniul economiei, conducătorul sovietic a abordat, într-o amplă cuvîntare, principalele probleme ale construcției interne, ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S., precum și aspecte actuale ale vieții internaționale. Pe acest plan, Mihail Gorbaciov a prezentat noi propuneri îndreptate spre consolidarea securității în regiunea Asiei și Oceanului Pacific. Secretarul general al C.C. al P.C.U.S. a arătat — potrivit agenției „TASS" —, că noile propuneri au fost elaborate în urma reevaluării situației și a unei noi analize vizînd realizarea unui progres în ceea ce privește securitatea general-asiatică. Aceste propuneri sînt următoarele:

1. Înțelegînd îngrijorarea țărilor din regiunea Asiei și Pacificului, Uniunea Sovietică nu va mai spori în această regiune — ceea ce, arăta Mihail Gorbaciov, chiar și face de la un timp — cantitatea nici unui tip de arme nucleare și adresează un apel Statelor Unite și altor puteri nucleare să nu mai amplaseze alte arme de acest fel;

2. Uniunea Sovietică cheamă la consultări între principalele puteri maritime militare din regiune, în vederea încetării sporirii forțelor maritime militare în această zonă;

3. U.R.S.S. propune să fie examinată, pe o bază multilaterală, problema reducerii opoziției militare în regiunile în care litoralele U.R.S.S., R. P. Chineze, Japoniei, R.P.D. Coreene și Coreei de Sud sînt apropiate, urmărindu-se înghețarea și diminuarea echilibrată a nivelului forțelor maritime militare și forțelor aeriene militare, limitarea activității lor;

4. Dacă Statele Unite vor proceda la lichidarea bazelor lor militare din Filipine, U.R.S.S. va fi dispusă ca — de comun acord cu guvernul R. S. Vietnam — să renunțe la punctul de aprovizionare tehnico-materială a flotei, aflat în Golful Cam Ranh.

5. În interesul securității comunicațiilor maritime și aeriene din regiune, U.R.S.S. propune elaborarea în comun de măsuri pentru preîntîmpinarea unor incidente în marea liberă și în spațiul aerian de deasupra acesteia. În elaborarea acestor măsuri ar putea fi folosită experiența existentă a acordurilor bilaterale sovieto-american și sovieto-britanic, precum și a acordului trilateral S.U.A. — U.R.S.S. — Japonia;

6. Uniunea Sovietică propune organizarea, nu mai tîrziu de anul 1990, a unei conferințe internaționale privind transformarea Oceanului Indian într-o zonă a păcii. După cum se știe, în genere, pregătirile pentru această conferință la O.N.U. s-au încheiat;

7. U.R.S.S. propune să se examineze — la orice nivel și în orice componență — problema creării unui mecanism de negocieri pentru examinarea propunerilor sovietice, precum și a oricăror altor propuneri referitoare la securitatea regiunii Asiei și Pacificului. Această examinare ar putea începe între U.R.S.S., R. P. Chineză și S.U.A., ca membri permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U.

Referindu-se la relațiile sovieto-americane în problemele regiunii Asiei și Pacificului, Mihail Gorbaciov a subliniat că Uniunea Sovietică caută, cu insistență, puncte convergente în problematica regiunii respective, știut fiind că, în această regiune, interesele de stat ale U.R.S.S. și S.U.A. nu sînt contradictorii, iar U.R.S.S. nu se opune desfășurării relațiilor economice ale S.U.A. în regiune. Cheia însănătoșirii climatului în această regiune, a relevat Mihail Gorbaciov, o constituie — ca, de altfel, pretutindeni în lume — diminuarea încordării, reducerea armamentelor și modificări corespunzătoare în politica militară.

Referindu-se la problema stației radar de la Krasnoiarsk, el a propus ca, utilizîndu-se această stație, să se creeze un centru de colaborare internațională pentru folosirea spațiului cosmic în scopuri pașnice. M. Gorbaciov s-a pronunțat pentru includerea acestui centru în sistemul preconizatei Organizații Mondiale în domeniul Cosmosului, a cărei creare este susținută de cercuri prestigioase din Occident. Uniunea Sovietică este gata să aibă consultări, luînd în considerare punctele de vedere ale tuturor țărilor care manifestă interes față de acest proiect — a subliniat secretarul general al C.C. al P.C.U.S. El a arătat că acesta este răspunsul Moscovei la îngrijorarea Occidentului în legătură cu stația de la Krasnoiarsk.

Abordînd relațiile cu R. P. Chineză, vorbitorul a arătat că U.R.S.S. se pronunță pentru normalizarea deplină a acestor

raporturi, pentru dezvoltarea lor pînă la nivelul adecvat, pentru răspunderea celor două țări în domeniul politicii internaționale de pace. Mihail Gorbaciov a anunțat că Uniunea Sovietică este gata să înceapă de urgență pregătiri în vederea unei întîlniri sovieto-chineze la nivel înalt. Devin tot mai pronunțate manifestările de bunăvoință și încredere în relațiile dintre popoarele sovietice și poporul chinez, a subliniat el. A renăscut și a căpătat un nou conținut interesul lor profund unul față de celălalt, crește atracția reciprocă.

În continuare, vorbitorul s-a referit la raporturile sovieto-nipone, arătînd că ele au o importanță esențială pentru situația din întreaga regiune. Potrivit declarației secretarului general al C.C. al P.C.U.S., întîlnirile sale cu o serie de lideri marcanți ai Japoniei, precum și schimbul de scrisori și mesaje cu organizațiile obștești și oameni de cultură japonezi permit o mai bună apreciere a problemelor și posibilităților existente pe calea depășirii stagnării în relațiile dintre cele două țări. Recenta convorbire sinceră cu Y. Nakasone m-a convins și mai mult că există o bază și o năzuință comune în direcția dinamizării relațiilor noastre, în contextul echilibrului intereselor bilaterale și regionale, a declarat Mihail Gorbaciov. El și-a exprimat speranța că aceste accente pozitive se vor amplifica în cadrul contactelor politice, ce urmează să aibă loc, și vor permite situarea relațiilor japono-sovietice pe terenul unei dezvoltări normale. Referindu-se la dezvoltarea raporturilor comerciale și economice dintre cele două țări, Mihail Gorbaciov a relevat că, în Uniunea Sovietică, s-a apreciat corespunzător restabilirea legăturilor cu Consiliul Național al Guvernatorilor Japoniei, noul interes al cercurilor de afaceri nipone pentru ca țara lor să-și reia locul de important partener al U.R.S.S. pe plan comercial și economic. Consider că problemele existente în domeniul umanitar, precum și în cel al pescuitului, care împietează asupra întăririi încrederii, vor putea fi depășite, a apreciat el.

În același timp, conducătorul sovietic a atras atenția asupra faptului că oamenii sovietici, precum și alți vecini apropiați sau îndepărtați ai Japoniei sînt neliniștiți din cauza creșterii potențialului militar nipon în cadrul „diviziunii sarcinilor" cu Statele Unite, deși japonezii au demonstrat că, în lumea contemporană, poți să aspiri la statutul de mare putere fără să te bizui pe militarism. În acest context, a spus Mihail Gorbaciov, se pune întrebarea : de ce trebuie să fie discreditată această experiență unică, plină de învățăminte ?

Vorbind despre noul mod de abordare, de către U.R.S.S., a relațiilor economice în regiunea Asiei și Pacificului, Mihail Gorbaciov a declarat că, în ultimul timp, conducerea sovietică examinează posibilitatea creării, în Extremul Orient, a unor „zone speciale de conlucrare comună", în care să fie introduse facilități de ordin vamal și să se poată realiza tranzacții economice externe fără impuneri fiscale, să existe condiții avantajoase în ce privește resursele naturale și forța de muncă.

Politica Uniunii Sovietice în Asia și, în general, pe plan internațional este bazată pe principiile opțiunii libere și coexistenței pașnice. Politica noastră este deschisă și nu are un caracter duplicitar — a declarat secretarul general al C.C. al P.C.U.S. Într-adevăr, sîntem preocupați de securitatea frontierelor noastre estice, care, după cum se știe, au o întindere uriașă. Considerăm, însă, că garanția acestora nu o constituie cursa înarmărilor, ci mijloacele politice și economice, crearea unui climat care înlătură ostilitatea, suspiciunea, neîncrederea.

Conducătorul sovietic a apreciat, în încheiere, că există suficiente indicii concrete și încurajatoare în ceea ce privește schimbarea climatului politic din regiunea Asiei și Pacificului.

În această săptămînă...

Birmania. După lovitura de stat

La 18 septembrie, în Birmania a avut loc o lovitură de stat militară, pe fondul unor ample demonstrații care au creat o situație de încordare. Postul de radio Rangoon, citat de agenția spaniolă „EFE", a anunțat că un „comitet de pacificare", format din 19 militari, prezidat de Saw Maung, șeful Statului Major al armatei birmaneze, „a hotărît să-și asume responsabilitățile guvernamentale, ca urmare a situației deosebit de încordate din țară". De asemenea, se preciza că, în viitor, vor avea loc alegeri generale democratice, pe bază pluripartită, iar comisia electorală, desemnată la 11 septembrie de președintele Maung Maung, va continua să funcționeze.

Potrivit unui ordin al conducerii militare, în capitală și alte orașe au fost instituite restricții de circulație pe timpul nopții, au fost interzise toate adunările și manifestațiile. Generalul Saw Maung a precizat că forțele armate și-au asumat puterea pentru a asigura ordinea și stabilitatea în țară, necesare în vederea organizării preconizatelor alegeri.

Luînd cuvîntul la postul de radio național, generalul Saw Maung, ministrul apărării, șeful Statului Major al forțelor armate birmaneze, a anunțat că întreaga putere a trecut în mîinile „Organizației pentru instaurarea legii și ordinii în stat", la a cărei conducere se află. Organizația a hotărît dizolvarea parlamentului, guvernului și a consiliilor populare la toate nivelurile. De asemenea, a fost schimbată denumirea țării în „Uniunea Birmană" care ,pe plan extren, — declara S. Mung — va promova o „politică independentă și activă".

La o zi după lovitura de stat, au fost ucise sau rănite zeci de persoane — au anunțat surse din capitala birmaneză. Încălcînd restricțiile de circulație și cele privind organizarea de manifestații, mai multe grupuri de persoane s-au adunat în diverse puncte din Rangoon protestînd împotriva formării noului guvern militar. Manifestații și incidente similare s-au produs și în alte localități, în special la Mandalay, al doilea oraș ca importanță.

Peru. „Program economic de urgență"

Noul ministru al economiei și finanțelor din guvernul peruan, Abel Salinas, a anunțat punerea în aplicare a unui „program economic de urgență", calificat de oficialitățile de la Lima drept „bun din punct de vedere tehnic, dar traumatizant din punct de vedere social". Destinat a stăvili inflația — 335 la sută în ultimele 12 luni, cota cea mai ridicată din istoria țării, conform aprecierilor Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină (CEPAL) —, planul anunțat survine în contextul unei grave crize economice, impunînd „austeritate și disciplină". În discursul său, ministrul peruan a arătat că programul de urgență, lansat pentru o perioadă de trei luni, urmărește, de asemenea, stăvilirea pierderii de devize și sporirea credibilității și încrederii în capitalul național și străin, care operează în țară. În cadrul noilor măsuri economice se înscriu unele măriri de prețuri la produse de primă necesitate și carburanți, unificarea ratei de schimb a monedei naționale („el inti"), creșterea salariului minim, crearea de noi locuri de muncă.

Majoritatea observatorilor apreciază că deciziile recente în plan economic urmăresc, pe de o parte, sporirea exporturilor peruane, în vederea obținerii de noi resurse valutare, și reducerea consumului intern, ca și — pe de altă parte — o intensificare a relațiilor cu organismele financiare internaționale. Sînt menționate, astfel, în discursul lui Abel Salinas, Banca Mondială, Banca Interamericană de Dezvoltare (B.I.D.) și Fondul Andin de Rezerve. „Este vorba, practic, de o redeschidere, de către Peru, a dialogului său cu cercurile creditoare internaționale — comentează agenția EFE —, cu care guvernul Alan Garcia rupsese relațiile prin decizia sa de a limita, drastic, plățile în contul serviciului datoriei externe". Se prevede, pe de altă parte, atragerea de capital particular străin, necesar investițiilor în domenii-cheie ale economiei peruane — pescuitul, industria petrolieră și minieră.

Ministrul economiei și finanțelor, Abel Salinas, și-a preluat funcția cu numai cîteva zile înainte de anunțarea „pachetului" de măsuri antiinflaționiste, în contextul crizei de guvern generate de divergențele pe marginea soluționării problemelor economice. Comunicarea deciziilor luate a avut loc după o prelungită reuniune extraordinară a cabinetului, desfășurată — au afirmat surse apropiate puterii executive — într-o atmosferă „crispată". Așa cum a anunțat guvernul, se așteaptă ca produsul național brut să nu crească pe anul în curs, ci să înregistreze o reducere de 3—4 la sută. Situația actuală poate fi, totuși, depășită prin măsurile anunțate, care vor da stabilitate salariului real. Raportul anual al BID relevă, în acest context, că Peru se numără printre puținele țări latino-americane care au înregistrat o bună creștere economică în 1987, obținîndu-se un procent de 6,7 la sută — inferior, însă, cifrei de 8,5 realizată în 1986. Sporirea rezervelor valutare — prin impulsionarea exporturilor și reducerea importurilor —, alături de creșterea investițiilor particulare și publice, se numără printre obiectivele urgente ale guvernului condus de președintele Alan Garcia.

NICOSIA

Noi premise ale dialogului intercipriot

La sfîrşitul săptămînii trecute, la Nicosia, au fost reluate convorbirile dintre preşedintele Ciprului, Ghiorghios Vassiliou, şi liderul comunităţii cipriote-turce, Rauf Denktaş, desfăşurate în prezenţa reprezentantului special al secretarului general al O.N.U., Oscar Camillon. Noul dialog intercipriot a fost consacrat modalităţilor de soluţionare politică a situaţiei din insulă.

Preşedintele Ciprului, Ghiorghios Vassiliou, şi liderul comunităţii cipriote-turce, Rauf Denktaş, şi-au exprimat intenţia de a face progrese pe calea reconcilierii

Actuala întîlnire la nivel înalt, stabilită la precedenta rundă de convorbiri de la 24 august, ce a avut loc la Geneva, se înscrie în suita eforturilor vizînd reglementarea pe cale politică a problemei cipriote, după o întrerupere de trei ani. Reluarea dialogului intercomunitar, iniţiat la Geneva, urmează, de asemenea, unei serii de întruniri separate ale reprezentantului special al secretarului general al O.N.U., Oscar Camillon, cu cei doi lideri, în cadrul cărora au fost create premisele unei întrevederi oficiale directe. În acest context, la sfîrşitul lunii august, Javier Perez de Cuellar a propus celor două părţi iniţierea unor convorbiri intense în vederea găsirii unei soluţii politice, pînă la 1 iunie 1989, propunere acceptată de preşedintele Ciprului şi de liderul cipriot-turc, fapt ce atestă importanţa acordată dialogului, ca unică modalitate de reglementare a situaţiei din insulă şi, deopotrivă, necesitatea continuării acestui dialog. Încă în urmă cu o lună, preşedintele Ghiorghios Vassiliou declara că o soluţie a problemei cipriote trebuie să garanteze unitatea ţării. El reînnoia propunerea în favoarea unui Cipru demilitarizat. Un guvern federal ar putea asigura — afirma G. Vassiliou — atît unitatea ţării, cît şi interesele specifice ale celor două comunităţi. La rîndul său, Rauf Denktaş declara că „obiectivul convorbirilor de la Geneva a fost realizat", manifestînd încredere în sensul că cele două părţi şi-au adus o contribuţie importantă la „succesul dialogului".

Aşadar, prezenta întrunire de la Nicosia marchează nu numai o nouă etapă a convorbirilor intercipriote, dar mai ales o continuare a demersurilor celor două părţi de a ajunge, într-un interval de timp relativ scurt, la o apropiere a poziţiilor şi depăşirea impasului existent de mai mulţi ani, astfel încît, în cele din urmă, să se găsească o soluţie politică durabilă conflictului din insulă. Considerată din această perspectivă, noua rundă de negocieri a constituit obiectul unor ample comentarii ale observatorilor politici şi mass media. Astfel, presa din Nicosia a publicat o declaraţie a preşedintelui Ghiorghios Vassiliou care se arăta „optimist" înaintea întrevederii cu Rauf Denktaş. Deschiderea oficială a convorbirilor a avut loc la hotelul „Ledra Palace", actualul sediu al Naţiunilor Unite, situat pe linia de demarcaţie a zonelor în care locuiesc cele două comunităţi. Este pentru prima oară cînd preşedintele Ciprului, Ghiorghios Vassiliou, şi Rauf Denktaş s-au întîlnit pe pămînt cipriot pentru analizarea aspectelor de bază, urmînd ca, la New York, probabil în luna octombrie, să fie trecut în revistă întregul proces de negocieri.

Hotelul „Ledra Palace" — tradiţional centru al dialogului intercomunitar

Într-o declaraţie făcută presei, reprezentantul special al O.N.U., Oscar Camillon, a apreciat că negocierile vor analiza — pentru prima dată — fondul problemei şi că ele vor începe sub auspicii bune, chiar dacă vor fi dificile.

Comentatorii politici sînt de părere că actualul dialog intercomunitar se înscrie în cadrul mai larg înregistrat pe plan internaţional, de tendinţă pozitivă — deşi, deocamdată, în fază incipientă, marcată de dificultăţi şi obstacole — spre rezolvarea unor stări conflictuale existente pe glob. În plus, întîlnirea de la începutul anului, din localitatea Davos (Elveţia), dintre premierii Andreas Papandreu şi Türgut Ozal a creat premisele favorabile unei „deschideri" în relaţiile greco-turce, ce a marcat — comentează agenţia „EFE" — debutul unei noi etape în relaţiile dintre cele două ţări. Un alt element stimulator l-ar constitui — potrivit comentatorilor — evoluţia scenei politice interne a Ciprului, îndeosebi alegerea, în luna februarie a acestui an, a noului preşedinte în persoana lui Ghiorghios Vassiliou. Acesta se pronunţa, încă în timpul campaniei electorale, asupra necesităţii trecerii la masa negocierilor spre a se realiza reunificarea ţării şi retragerea de pe insulă a trupelor turceşti. Referindu-se la

În această săptămînă...

Haiti. Lovitură de stat militară

La circa un an şi jumătate de la înlăturarea dictaturii lui Jean-Claude Duvalier (7 februarie 1986), viaţa politică din Haiti rămîne, în continuare, sub semnul incertitudinii : iniţial, puterea fusese preluată de Consiliul naţional de guvernămînt (un guvern militaro-civil cu caracter provizoriu), condus de generalul Henri Namphy ; au urmat, pe un fond de permanente greve şi manifestaţii de protest, alegerile de la 17 ianuarie 1988, preşedinte devenind Leslie Manigat ; la 19 iunie a.c., acesta este înlăturat printr-o lovitură de stat militară, în urma căreia Henri Namphy se proclamă preşedinte. În sfîrşit, la 17 septembrie a.c., are loc un nou puci, prin care puterea este preluată de generalul Prosper Avril.

Noua lovitură de stat militară din Haiti s-a produs „fulger", comentează observatorii ; ea a durat doar aproximativ 15 minute, timp în care palatul prezidenţial a fost ocupat de subofiţeri şi soldaţi ai gărzii prezidenţiale. Asaltul palatului a fost precedat de intense schimburi de focuri. Ulterior, armata a preluat controlul asupra capitalei.

Lovitura de stat din Haiti a fost confirmată, la Washington, de Departamentul de Stat, care a precizat că aşteaptă informaţii mai exacte în legătură cu situaţia de la Port-au-Prince.

Vorbind la postul de radio, generalul Prosper Avril a declarat că a preluat funcţia de preşedinte al ţării „la cererea forţelor armate" şi că este „favorabil dialogului" intern. El a subliniat că intenţionează să „respecte libertăţile şi drepturile cetăţeneşti" şi a precizat că revolta militarilor s-a datorat nemulţumirii forţelor armate faţă de gestiunea guvernului Namphy. „Avînd în vedere gravitatea situaţiei interne, a trebuit să accept această responsabilitate şi să salvez ţara de la anarhie şi haos", a precizat Prosper Avril.

În urma evenimentelor, generalul Prosper Avril, unul din colaboratorii apropiaţi ai lui Jean-Claude Duvalier, a format un nou guvern, care va fi „un cabinet de tranziţie spre o viaţă democratică", obiectivul final al actualei conducerii a ţării. În acest cabinet, singurul portofoliu deţinut de un militar este cel al apărării şi internelor. Viaţa în întreaga ţară, inclusiv la Port-au-Prince, a revenit la normal, anunţă agenţiile de presă.

o eventuală întîlnire cu Rauf Denktaş, G. Vassiliou declara că „este important să avem o întrevedere în scopul soluţionării unor probleme. Nu ar fi greu să găsim o soluţie pentru realizarea unui Cipru unit".

Este evident faptul că aceşti factori — interni şi externi — nu pot decît să impulsioneze procesul negocierilor, soluţiile juste şi durabile urmînd a fi degajate în urma dialogului direct între cele două părţi. În baza înţelegerilor realizate luna trecută la Geneva, la recentele convorbiri de la Nicosia, problema centrală pusă în discuţie a fost modificarea Constituţiei (elaborată în 1960). Orientările esenţiale, deja stabilite, prevăd ca Ciprul să se transforme într-o republică federală şi bicomunitară, dar forma acestui federalism, delimitarea frontierelor şi trecerea persoanelor şi bunurilor de la o zonă la alta continuă să reprezinte puncte dificile ale convorbirilor — relatează agenţia „EFE".

Aceste neconcordanţe de poziţie au constituit, de fapt, obstacole în calea ajungerii la un acord în problemele comunitare din insulă. Numeroasele demersuri politico-diplomatice au cunoscut momente de eşec, datorate tocmai acestor puncte de vedere diferite în abordarea problemelor principale. Astfel, partea cipriotă-greacă insistă asupra retragerii trupelor Turciei din nordul insulei, iar partea cipriotă-turcă nu doreşte să negocieze problema unor garanţii care nu includ prezenţa trupelor turceşti pe insulă, manifestînd mobilitate doar în chestiunea efectelor acestora.

Se poate constata, însă, că, în ultimii ani, dificilul proces de negocieri, care s-a desfăşurat sub egida secretarului general al O.N.U., a ajuns, în prezent, într-un stadiu promiţător, în care întîlnirea de la Geneva, iniţiată de Javier Perez de Cuellar, a avut un rol semnificativ în deblocarea impasului şi avansarea spre propuneri constructive, care să ducă, în final, la realizarea unităţii unui Cipru independent, în care să fie asigurate drepturile fundamentale ale celor două comunităţi.

Se remarcă, în ultima vreme, o apropiere a poziţiilor celor două părţi, care, la Geneva, s-au pronunţat în favoarea creării unei republici federale.

Deşi de scurtă durată, actuala întîlnire de la Nicosia a prilejuit „un util schimb de opinii", în cadrul căruia au fost repuse în discuţie punctele de vedere deja avansate la Geneva. Chestiunea cea mai importantă rămasă în suspensie este cea referitoare la modificarea Constituţiei. Cu toate acestea, utilitatea unei astfel de întrevederi este de necontestat în continuarea procesului de negocieri intercipriote şi avansarea spre ajungerea la o reglementare paşnică a situaţiei din insulă.

Convorbirile au fost reluate în cursul acestei săptămîni.

Mihaela Brumă

În această săptămînă...

Contextul negocierilor irakiano-iraniene

După aproximativ trei săptămîni de tratative sub auspiciile Naţiunilor Unite, timp în care au fost analizate — din păcate, nu şi soluţionate — probleme complexe şi complicate, unele dintre ele germeni ai conflictului, negocierile irakiano-iraniene de la Geneva au fost întrerupte cu acordul ambelor părţi, pentru a continua la New York, cu începere de la 22 septembrie. Totodată, Iranul şi Irakul au acceptat invitaţia lui Javier Perez de Cuellar de a se întîlni la data stabilită. La încheierea acestor prime runde de negocieri, Jan Eliasson, reprezentantul ONU, a declarat — informează agenţia „EFE" — că cele două părţi s-au angajat „să menţină viu procesul de pace, făcîndu-l să progreseze". De asemenea, Jan Eliasson a precizat că Iranul şi Irakul s-au angajat să respecte, în continuare, încetarea focului.

În acest sens, luînd cuvîntul la o reuniune a cabinetului iranian în cadrul căreia a prezentat un raport asupra negocierilor irakiano-iraniene de la Geneva, ministrul de externe, Ali Akbar Velayati, şi-a exprimat speranţa că va fi adoptat, în curînd, un calendar pentru aplicarea prevederilor rezoluţiei 598. De asemenea, el a declarat că guvernul iranian este optimist în ceea ce priveşte înfăptuirea unei păci reale în regiunea Golfului.

De la intrarea în vigoare a încetării focului (20 august), pe linia frontului, de aproximativ 1 200 km, se menţine calmul, unele incidente ce au avut, totuşi, loc fiind izolate şi fără urmări periculoase. Aceeaşi este situaţia şi în apele Golfului. Mai mult, postul de radio Teheran a anunţat că, la 22 septembrie, forţele navale iraniene vor începe operaţiuni de deminare a apelor Golfului pentru a garanta securitatea navigaţiei în regiune. Iranul va saluta cooperarea tuturor ţărilor de pe ţărmul de sud al Golfului la realizarea acestor operaţiuni — a precizat, în continuare, sursa citată.

Cu toate acestea, atît Franţa cît şi Statele Unite au anunţat că nu vor renunţa la prezenţa lor militară în Golf. După retragerea portavionului „Clemenceau", forţele navale franceze mai dispun de şapte vase, iar cele americane — de 26. Potrivit agenţiilor de presă, Statele Unite intenţionează să reorganizeze operaţiunile de escortare a navelor comerciale, care vor fi însoţite numai în Strîmtoarea Ormuz, şi nu în întreaga regiune a Golfului.

În plan economic, cele două ţări, eliberate de greaua povară a războiului, depun eforturi pentru reconstrucţia unor obiective industriale afectate sau punerea în practică a unor proiecte noi.

În plan politic, situaţia se menţine neschimbată, cu excepţia unei mini-remanieri guvernamentale a cabinetului iranian condus de Houssein Moussavi. Săptămîna trecută, parlamentul iranian a acordat votul de încredere unui număr de 18 miniştri, din cei 21 prezenţi pe lista primului ministru. Noul cabinet, care numără cu şase membri mai puţin (alţi trei miniştri demisionaseră în iulie), este, în rest, identic cu cel precedent. Aceiaşi miniştri deţin aceleaşi portofolii, ilustrînd, astfel, politica de continuitate a premierului Moussavi. Agenţiile de presă reţin, între altele, că cele mai multe voturi la învestitura în parlament le-au obţinut membrii guvernului care au participat la negocierile de la Geneva : ministrul afacerilor externe şi ministrul justiţiei.

Deşi nu s-a depăşit punctul unu (din zece) al rezoluţiei 598, iar acesta nu a fost decît parţial pus în practică, încetarea focului după un război de aproape opt ani este, incontestabil, un mare succes care, însă, se cere urmat de noi paşi în aplicarea, întocmai şi în totalitate, a amintitei rezoluţii. „Evoluţia evenimentelor — afirma Perez de Cuellar, referindu-se la eforturile şi contribuţia ONU în soluţionarea conflictelor regionale — demonstrează, încă o dată, că, prin răbdare şi perseverenţă, se poate opri procesul care duce, inevitabil, la distrugere". Aceleaşi opinii au fost exprimate şi în cadrul conferinţei anuale a organizaţiilor neguvernamentale, care s-a desfăşurat, recent, la sediul ONU din New York şi care a avut ca temă „Rolul ONU în reglementarea conflictelor, menţinerea păcii şi securităţii globale". Cu acel prilej, s-a subliniat că identificarea unor metode noi, care să intre în componenţa unor platforme general-acceptabile, este favorizată considerabil de disponibilitatea sporită a guvernelor de a implica mai mult ONU în politica internaţională.

Islanda. Criza guvernamentală

În urma controverselor generate de soluţionarea crizei economice cu care se confruntă în prezent Islanda, primul ministru al acestei ţări, Thorsteinn Paulsson, şi-a prezentat demisia preşedintele republicii, Vigdis Finnbogadottir.

Situaţia economică a Islandei s-a înrăutăţit datorită nivelului extrem de ridicat al impozitelor, iar principala ramură a economiei islandeze, piscicultura — care furnizează două treimi din venitul naţional —, nu a fost capabilă să concureze pe piaţa externă, apreciază agenţia „TASS". Pe lîngă aceasta, nivelul ridicat al inflaţiei (peste 50 la sută) şi un deficit comercial care va atinge, la sfîrşitul acestui an, potrivit comunicărilor Institutului economic naţional islandez, 11 miliarde coroane, au generat o situaţie economică dificilă. Guvernul nu a reuşit să soluţioneze problemele economice prin „planul netradiţional" propus, acum o săptămînă, de primul ministru Thorsteinn Paulsson. De altfel, planul a fost respins de guvern şi de Centrala sindicatelor din Islanda. Nici propunerea îngheţării salariilor, nici oprirea majorării preţurilor, paralel cu o nouă devalorizare a coroanei islandeze, nu s-au bucurat de audienţă din partea partidelor din coaliţia guvernamentală, fapt ce a determinat, în final, demisia primului ministru.

Preşedintele Islandei, Vigdis Finnbogadottir, a convocat liderii celor şapte partide reprezentate în parlament (Althing), pentru a analiza posibilitatea formării unui nou guvern. Această decizie a fost luată în urma dizolvării coaliţiei tripartite, alcătuită din conservatori, liberali şi social-democraţi.

Observatorii politici consideră posibilă formarea unui guvern minoritar, în condiţiile în care — e de părere agenţia „EFE" — „problemele economice acute nu permit desfăşurarea unor noi alegeri generale".

O ultimă ştire anunţă desemnarea lui Steingrimur Hermannsson, preşedintele Partidului Progresist, fost ministru de externe în cabinetul anterior, cu sarcina de a forma un nou cabinet.

ORIENTUL MIJLOCIU

Problema palestiniană — noi precizări de poziții

Săptămîna trecută, președintele Comitetului Executiv al O.E.P., Yasser Arafat, a efectuat o vizită de 48 de ore la sediul Parlamentului (vest)-european, din Strasbourg, unde a fost primit de reprezentanții principalelor instanțe ale „celor 12": președintele parlamentului — lordul Plumb, Claude Cheysson — comisar al CEE pentru problemele Orientului Mijlociu și Karolos Papoulias — ministrul elen al afacerilor externe, care asigură președinția Pieței comune în semestrul al doilea al acestui an. Liderul O.E.P. a avut, de asemenea, o întrevedere — pentru prima oară pe teritoriul francez — cu ministrul afacerilor externe al Franței, Roland Dumas. Potrivit observatorilor politici, vizita lui Yasser Arafat a avut loc într-un moment în care Parlamentul (vest)-european este dezbinat în legătură cu atitudinea pe care trebuie să o adopte față de politica Israelului în teritoriile ocupate. Fapt semnificativ, de la declanșarea revoltei palestiniene în Cisiordania și Gaza, amintitul parlament a amînat deja de patru ori votarea unor protocoale comerciale între CEE și Israel. Votul ar urma să se desfășoare, totuși, luna viitoare.

Concluzia politică a vizitei liderului O.E.P. a fost relevată de Karolos Papoulias, care a apreciat — informează agențiile de presă — că „a fost creat un nou climat" în abordarea problemelor palestiniene.

În alocuțiunea rostită în fața membrilor grupului socialist din Parlamentul (vest)-european, Yasser Arafat a declarat că viitorul stat palestinian independent va trebui să fie democratic și să aibă un sistem pluripartit. El a relevat că statul palestinian ar trebui creat în sectorul Gaza și pe Malul de vest al Iordanului — regiuni ce ar urma să fie eliberate de sub ocupația israeliană — și a precizat că este inevitabilă formarea, în prealabil, a unui guvern palestinian provizoriu. Arafat — arată agențiile internaționale de presă — s-a pronunțat în favoarea convocării unei conferințe de pace în Orientul Mijlociu, desfășurată sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite. În acest sens, el a afirmat că acceptă toate rezoluțiile Consiliului de Securitate al O.N.U. referitoare la problema palestiniană, între care și rezoluțiile 242 și 338, însoțite de recunoașterea drepturilor legitime ale poporului palestinian, inclusiv a dreptului la autodeterminare. Crearea unui stat palestinian independent în Orientul Mijlociu este foarte apropiată, a apreciat Y. Arafat, care a relevat: „Ne aflăm într-o etapă hotărîtoare". Răspunzînd la întrebările parlamentarilor, liderul O.E.P. a declarat că formarea unui guvern în exil este un pas posibil, dar că asupra acestei probleme trebuie să hotărască Consiliul Național Palestinian (parlamentul palestinian în exil). „Insistăm asupra dreptului nostru de a ne opune ocupației, pînă la retragerea Israelului din teritoriile noastre ocupate și dobîndirea, de către poporul nostru palestinian, a independenței sale naționale, în cadrul unui stat suveran. Pentru a-și dovedi bunăvoința, O.E.P. este gata să accepte orice propuneri vizînd găsirea unei soluții care să se bazeze pe retragerea israelienilor din teritoriile ocupate în 1967 și să prevadă administrarea acestor teritorii, pentru o perioadă de tranziție, de către O.N.U.", a conchis Yasser Arafat.

În legătură cu situația din Cisiordania și Gaza, liderul O.E.P. a precizat, în cadrul unei conferințe de presă ținute tot la Strasbourg, că „s-a hotărît să fie aplicate legile iordaniene și palestiniene pînă la adoptarea unor noi legi de către Consiliul Național Palestinian". Ulterior, într-un interviu acordat ziarului britanic „The Times", Yasser Arafat a arătat că orice palestinian, indiferent unde trăiește, va avea dreptul la cetățenie palestiniană și dreptul de a trăi în proiectatul stat palestinian independent. După ce va fi creat, acest stat va emite pașapoarte pentru toți cei cinci milioane de palestinieni, inclusiv pentru cei născuți în afara teritoriilor ocupate, a arătat el. Arafat a apreciat că reacția Parlamentului (vest)-european la ideea formării unui guvern palestinian provizoriu a fost extrem de favorabilă.

Problemele privind formarea unui guvern palestinian provizoriu, precum și data convocării Consiliului Național Palestinian fac, de altfel, obiectul ședinței lărgite a Comitetului Executiv al O.E.P., care și-a deschis lucrările la Tunis, sub președinția lui Yasser Arafat. În aceeași ordine de idei, tot în capitala tunisiană, Khaled Al Hassan, membru al C.C. al or-

Trupele israeliene intensifică represiunile împotriva populației din teritoriile arabe ocupate

„Israelul la răscruce de drumuri"

Într-un studiu efectuat recent de Consiliul pentru pace și securitate din Israel — grupare neoficială, din care fac parte 200 de generali și alți ofițeri superiori în rezervă din armata israeliană — se apreciază:

Israelul — scrie agenția „Taniug", relatînd concluziile respectivului studiu — se află la o importantă răscruce de drumuri; el poate alege una din două căi diferite sau poate rămîne pe loc. O cale — apreciază studiul — duce spre război, în cazul în care Israelul ar opta pentru continuarea ocupării Malului de vest și zonei Gaza prin anexare sau acordîndu-i o anumită formă de autonomie. Cealaltă cale duce spre pace. Singura condiție este să se găsească o soluție politică la conflictul israeliano-palestinian care să servească, deopotrivă, ambelor părți. Aceasta presupune retragerea din teritoriile ocupate. În sfîrșit, mai există o a treia opțiune — de a rămîne la răscruce de drumuri —, ceea ce ar însemna un statu quo, adică nici pace, nici război, dar al cărui rezultat final ar fi tot războiul.

Membrii Consiliului pentru pace și securitate din Israel — arată „Taniug" — sînt personalități proeminente ale căror declarații suscită interesul opiniei publice israeliene. Consiliul a fost creat în urmă cu cîteva luni, pentru a contribui la găsirea unei soluții la conflictul israeliano-palestinian.

Studiul a fost elaborat în colaborare cu renumiți experți israelieni în probleme juridice, economice și politice. El examinează — cu multă precizie, aducînd numeroase argumente — consecințele practice ale ocupației, respectiv ce ar aduce o continuare a acesteia și — arată, în acest sens, agenția „Taniug" — dă cinci răspunsuri de principiu:

— Ocupația slăbește forțele armate israeliene. Ea presupune o angajare serioasă a militarilor pentru reprimarea rezistenței palestiniene, care necesită nu numai un mare număr de trupe, ci și enorme cheltuieli financiare.

— Ocupația amenință stabilitatea politică a Israelului. Ca argument în acest sens, studiul menționează deteriorarea prestigiului Israelului în lume și divergențele de păreri din cadrul opiniei publice israeliene în legătură cu soluționarea conflictului cu palestinienii.

— Ocupația subminează Israelul din punct de vedere economic. După cum se știe, angajarea Israelului în teritoriile ocupate, de la izbucnirea revoltei palestiniene, a costat țara 1,6 milioane dolari pe zi.

— Dacă va fi prelungită, ocupația ar putea duce la un nou război israeliano-arab, care, după părerea autorilor studiului, ar fi incomparabil mai greu decît toate celelalte.

— Dacă va fi prelungită, ocupația ar reprezenta un pericol serios pentru caracterul statului evreu, conchide studiul citat.

ganizației „Al Fatah" (principala componentă a O.E.P.), a declarat, într-un interviu acordat ziarului „Assabah", că sediul viitorului guvern provizoriu va fi stabilit la Tunis. Totodată, Khaled Al Hassan a subliniat că „urmează să fie definită natura organului executiv palestinian — prezidențial sau parlamentar".

În ceea ce privește revolta palestiniană, ea a continuat să se mențină la cote înalte de confruntare, mai ales în ultimele zile, cînd populația din Cisiordania și Gaza a comemorat șase ani de la sîngeroasele evenimente petrecute în taberele de refugiați palestinieni Sabra și Shatilla, din sectorul de vest al Beirutului. În încercarea de a stăvili valurile de manifestații de protest împotriva ocupației, autoritățile israeliene au instituit restricții de circulație. În pofida măsurilor luate, între forțele armate și demonstranți au avut loc ciocniri soldate cu morți și răniți în rîndul celor din urmă.

Referindu-se la situația din teritoriile arabe ocupate, ministrul de externe israelian, Shimon Peres, a afirmat, într-un interviu radiodifuzat, că este necesară o soluție politică urgentă pentru a se pune capăt revoltei palestiniene și că nu se poate cere palestinienilor o propunere de pace, atîta vreme cît Israelul nu este dispus să o negocieze. „Cu șase săptămîni înaintea alegerilor naționale, există în Israel o atitudine de lîncezeală politică totală", a apreciat liderul Partidului Muncii ; „ceea ce se poate face în domeniul militar sau polițienesc, o facem, dar lipsește procesul politic", a subliniat Shimon Peres.

De notat, în aceeași ordine de idei, că secretarul de stat al S.U.A., George Shultz, a cerut Israelului să-și retragă trupele din Cisiordania și Gaza și să elibereze teritoriile ocupate după 1967, potrivit rezoluției 242 a O.N.U. Palestinienii trebuie să aibă dreptul de a decide singuri în problemele politice și economice care îi privesc și să participe activ la negocieri de pace — a declarat Shultz, la un miting electoral în statul Maryland.

Deși timpul presează, soluționarea problemei palestiniene — cheia păcii în Orientul Mijlociu, cum a fost deseori numită — se află încă în stadiul de proiect. Cu toate acestea, fapt pozitiv, problema palestiniană este tot mai des așezată în centrul atenției atît în Europa, cît și pe alte continente, cvasitotalitatea statelor pronunțîndu-se pentru convocarea unei conferințe internaționale de pace în problemele Orientului Mijlociu, sub egida O.N.U., la care să participe toate părțile interesate, inclusiv O.E.P. — ca unic și legitim reprezentant al poporului palestinian — și Israelul, precum și membrii permanenți ai Consiliului de Securitate al O.N.U.

C. Ștefan

În această săptămînă...

Liban. Alegerile prezidențiale — a doua tentativă

După insuccesul de la 18 august, cînd sesiunea parlamentului libanez a trebuit să fie amînată din cauza neprezentării unui număr suficient de deputați, președintele forului legislativ, Hussein Al Husseini, a anunțat că acesta se va reuni la 22 septembrie pentru a-l alege pe viitorul președinte al Libanului. Scrutinul prezidențial urmează să se desfășoare la sediul principal al parlamentului, în Piața El Neyme, în sectorul de vest al Beirutului. Reamintim că reuniunea anterioară s-a desfășurat la vila Mansur (sediul provizoriu al parlamentului), situată în apropierea liniei de demarcație ce separă zona de est a Beirutului, cu populație predominant creștină, de cea de vest, locuită de musulmani. Pentru alegerea noului președinte, la sediul parlamentului trebuie să fie prezenți minimum 51 de deputați din 76. Potrivit observatorilor scenei politice libaneze, candidații cu cele mai mari șanse de a fi aleși sînt Raymond Edde — lider al Blocului Național, care trăiește în exil la Paris, Boutros Harb — deputat independent, Michael Houri — fost guvernator al Băncii Centrale, Suleiman Frangieh — fost președinte al Libanului între 1970—1976, Michael Aoun — comandant șef al armatei și Mikhail Dagher — deputat. Conform Constituției libaneze, Amin Gemayel nu mai poate candida pentru un alt mandat consecutiv. De asemenea, sistemul electoral prevede ca, pentru a fi ales președinte, unul din candidați trebuie să întrunească, la primul tur de scrutin, două treimi din voturi. În caz contrar, la al doilea tur, el trebuie să obțină majoritatea absolută.

Înaintea scrutinului de la 22 septembrie, în unele capitale din Orientul Mijlociu a avut loc și continuă să se desfășoare o intensă activitate diplomatică în vederea depășirii situației politice dificile din Liban. În acest sens, săptămîna trecută, Richard Murphy, adjunct al secretarului de stat al Statelor Unite, a făcut o vizită de cinci zile în Siria, în timpul căreia a conferit cu ministrul de externe, Farouk Al-Sharaa, și s-a întîlnit de patru ori cu vicepreședintele Abdel Halim Khaddam. Ulterior, Richard Murphy a fost primit de președintele Hafez Al-Assad, în timpul convorbirilor fiind examinate — potrivit agențiilor de presă — posibilitățile de soluționare a crizei politice libaneze. După întrevederile din capitala siriană, R. Murphy și-a continuat turneul în zonă, fiind întîmpinat, la Beirut, de președintele Gemayel. La sfîrșitul vizitei, Murphy a declarat ziariștilor că a examinat, împreună cu președintele Gemayel, situația actuală din Liban, precum și rezultatele convorbirilor de la Damasc.

Tot la Damasc, președintele Assad i-a primit pe fostul președinte libanez, Suleiman Frangieh, și pe fiul său, Robert, în centrul discuțiilor aflîndu-se problemele politice libaneze. În fine, ministrul de externe sirian, Faruk Al-Sharaa, s-a întîlnit, zilele trecute, cu secretarul general al Ministerului afacerilor externe din Franța, Gilbert Berole, și cu directorul departamentului pentru Orientul Mijlociu și Africa de Nord al amintitului minister. Potrivit agențiilor de presă, cei doi demnitari francezi, care se opriseră anterior la Beirut, au fost purtătorii unui „mesaj special" adresat președintelui Assad.

Întrucît, la 23 septembrie, mandatul de șase ani al președintelui Amin Gemayel expiră, în cercurile politice libaneze există temeri în legătură cu o criză constituțională în cazul în care cea de-a doua tentativă ar eșua.

Filipine. Formarea unui nou partid politic

Adepții președintelui Filipinelor, Corazon Aquino, au creat un nou partid politic cu scopul de a asigura realegerea actualului președinte al țării în cadrul consultării electorale din 1992.

Într-un mesaj adresat noii formațiuni, C. Aquino — relatează agenția „EFE" — și-a exprimat satisfacția față de „renașterea partidelor", precizînd, însă, că nu va adera la nici un partid și se va concentra asupra „mandatului" său ; în același timp, ea a negat că își pregătește succesiunea.

Noul partid politic, de inspirație centristă, — Lupta pentru Democrație în Filipine (LDF) — s-a format prin fuzionarea partidelor politice de centru „PDP — Laban", prezidat de Jose Cojuangco, fratele președintelui Aquino, și „Lakas Ng Bansa", condus de senatorul Naftali Gonzalez, fost ministru al justiției. Cojuangco și Ramon Mitra, președintele Congresului, au fost promotorii noului grup din care fac parte 158 din cei 200 de membri ai Camerei Reprezentanților și 6 din cei 23 de membri ai Senatului, precum și numeroși guvernatori și primari.

Apariția LDF a provocat, însă, o importantă fisură în cadrul actualei coaliții guvernamentale, plasîndu-i pe poziții secundare pe democrat-creștinii ministrului de externe Raul Manglapus și pe liberalii conduși de președintele Senatului, Jovito Salonga, — comentează agenția „EFE".

Ședința de constituire a LDF a avut loc la 16 septembrie, în prezența a 4 000 de delegați din întreaga țară, atrăgînd, însă, — relatează agenția citată — protestele mai multor parlamentari și senatori care ar putea să-și piardă funcțiile de răspundere în diverse comitete ale celor două camere ale Congresului dacă nu se afiliază noului partid. „Obiectivul este de a consolida, nu de a rupe rîndurile adepților președintelui Aquino", a declarat, în acest context, Ramon Mitra, considerat de observatori drept principalul conducător al LDF. În mesajul adresat participanților la ședința de constituire a LDF, Aquino a afirmat că „a sosit momentul schimbării. Fără o disciplină de partid nu vom avea decît o afluență de opinii conflictuale, neînsoțite de acțiune". Președintele filipinez a insistat, totodată, asupra faptului că „schimbarea nu trebuie să aibă tendințe care să divizeze forțele democratice".

Observatorii politici relevă că noul partid a apărut într-un moment de intense lupte interne pentru controlul asupra guvernului. Totuși, apreciază ei, cu sprijinul forțelor de centru, bine organizate, și al forțelor de centru-stînga, C. Aquino va putea guverna fără probleme în următorii patru ani și va putea reduce la tăcere opoziția de dreapta.

STOCKHOLM

O victorie a forțelor de stînga

Duminică, 18 septembrie, electoratul suedez s-a prezentat în fața urnelor, pentru a decide viitoarea componență a parlamentului țării. Votul celor șase milioane de suedezi au confirmat previziunile sondajelor de opinie, ce au precedat alegerile, care indicau, în majoritate, o victorie a social-democraților, conduși de premierul Ingvar Carlsson.

Și de data aceasta — comentează agențiile de presă — suedezii au spus un „nu" clar unei alternative a partidelor „burgheze", optînd, prin votul lor, pentru social-democrați.

După cum se știe, Partidul Social-Democrat deține puterea de 55 de ani, această perioadă fiind întreruptă de o scurtă „pauză", de numai șase ani. Social-democrații au condus Suedia din 1933 pînă în anul 1976, cînd Partidul de Centru, Partidul Moderat și cel Liberal au cîștigat majoritatea și au format o coaliție nesocialistă. Doi ani mai tîrziu, coaliția s-a prăbușit, lăsînd locul unui guvern minoritar, care a deținut puterea pînă la alegerile din 1979, cînd partidele nesocialiste s-au constituit într-o altă coaliție tripartită. În alegerile din 1982, însă, social-democrații au obținut mai multe locuri în parlament decît gruparea de partide nesocialiste, formînd un nou guvern, cu sprijinul Partidului de Stînga-Comuniștii.

Alegerile din 18 septembrie au suscitat, în mare măsură, atenția alegătorilor suedezi, ele desfășurîndu-se pe un fundal nu tocmai lipsit de incertitudini și elemente noi pe scena politică a țării.

Demisia fostului ministru al justiției, Anna Greta Leijon, precum și unele decizii ale cabinetului Carlsson generaseră, în ultima vreme, o anumită nesiguranță privind șansele social-democraților. Dar, așa cum remarcă observatorii politici, primul ministru a reușit, „cu ajutorul mecanismului său electoral bine rodat", să limiteze „imaginea negativă" care — după părerea sa — „a fost vehiculată de o presă avidă de un «Watergate suedez», în locul unor comentarii privind bunul mers al economiei suedeze".

Așa cum remarcă și revista britanică „The Economist", succesul economic al Suediei, inclusiv o rată scăzută a șomajului (una din cele mai reduse din Europa occidentală), „au fost mult mai importante pentru alegători". Potrivit comentariilor publicației suedeze „Current Sweden", guvernul social-democrat a urmărit o politică economică prin care „nu a încercat să promoveze reduceri în cheltuielile publice, în special în domeniul beneficiilor sociale, și care, de asemenea, nu s-a bazat doar pe impozitele mai mari sau pe contribuții publice". „În felul acesta, se arată în continuare, social-democrații au dorit să arate că resping măsurile preconizate de partidele de dreapta".

Un aspect, care a caracterizat perioada anterioară alegerilor, l-a constituit problema mediului înconjurător. În ultimii ani, Partidul Ecologist a înregistrat progrese remarcabile. Catastrofa ecologică, ce a afectat fauna din Marea Nordului în vara acestui an, precum și lupta împotriva poluării au atras atenția multor alegători asupra acestei grupări, a cărei intrare în parlament constituie, potrivit agențiilor internaționale de presă, „o premieră în istoria politică a țărilor scandinave". Conform declarațiilor celor doi purtători de cuvînt ai ecologiștilor, Birger Schlaug și Eva Goës, gruparea lor politică va sprijini „acel partid sau partide care vor face cel mai mult pentru protecția mediului înconjurător". „Aceasta, comentează, însă, «The Economist», înseamnă a da prioritate mediului înconjurător în raport cu locurile de muncă și a se opune investițiilor pentru drumuri și transporturi aeriene". De asemenea, programul lor prevede unele inițiative considerate de experți ca „fiind irealizabile". În condițiile actuale : renunțarea la centralele nucleare, impozite pe energie și deșeuri toxice etc.

Premierul Ingvar Carlsson, liderul Partidului Social-Democrat, de guvernămînt

Duminică seara, după anunțarea rezultatului în alegeri, ecologiștii și-au reafirmat poziția de nealiniere cu nici unul din partidele de stînga sau de dreapta, fapt care, comentează observatorii politici, servește „foarte bine intereselor social-democraților". De fapt, chiar înaintea alegerilor, cabinetul Carlsson a respins, cu maturitate politică, orice încercare de a se crea un „haos parlamentar", premierul Ingvar Carlsson afirmînd că „nu va ezita să convoace noi alegeri, dacă guvernul său va fi împiedicat să desfășoare o politică responsabilă".

Această „politică responsabilă" a fost preferată de concetățenii săi, care au încredințat social-democraților, prin votul din 18 septembrie, 159 de mandate din cele 349 ale Riksdagului. Partidul de Stînga-Comuniștii a obținut 21 de mandate (un mandat în plus față de alegerile anterioare) ; în acest fel, forțele de stînga au reușit să obțină o majoritate absolută în parlament, cu 180 de mandate. Partidul Ecologist a obținut 20 de mandate, un rezultat dealtfel anticipat de sondajele de opinie.

Partidele din opoziție — Partidul Liberal (43 de mandate, cu opt în minus), Partidul de Centru (40 de mandate, cu trei în minus), Partidul Creștin Democrat (zero mandate, a pierdut singurul mandat pe care-l deținea) —, care doreau întreruperea perioadei de guvernare a social-democraților, au suferit cel mai mare eșec politic din ultimii 50 de ani, pierzînd 22 de locuri în parlament.

Oficial, parlamentul suedez își va începe activitatea în următoarele 15 zile. Probabil că, în această perioadă, se vor da publicității programul guvernului, precum și o eventuală modificare a componenței cabinetului.

Adrian Dascălu

În această săptămînă...

În legătură cu înțelegerea dintre R.P. Ungară și Coreea de Sud de a stabili relații diplomatice

Agenția ungară de știri MTI relatează că guvernele Republicii Populare Ungare și Coreei de Sud, pornind de la necesitatea normalizării relațiilor bilaterale și în scopul creării de baze trainice pentru legături în domeniile economic, comercial, financiar, cultural, sportului, tehnico-științific și consular, au convenit să înființeze reprezentanțe permanente ale celor două țări la Seul și, respectiv, la Budapesta.

Totodată — precizează MTI — guvernele celor două țări au căzut de acord ca, în perioada imediat următoare, să înceapă tratative privind reglementarea relațiilor bilaterale și stabilirea de relații diplomatice.

După cum informează agenții de presă, acțiunea R.P. Ungare a stîrnit vii proteste și a fost energic condamnată de Republica Populară Democrată Coreeană.

Dezbaterile din Seimul R.P. Polone

La 19 septembrie, în prezența lui Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Stat al R. P. Polone, s-au deschis lucrările Seimului R. P. Polone. Au fost prezentate darea de seamă a Comisiei extraordinare privind controlul asupra aplicării reformei economice, precum și informarea guvernului referitoare la îndeplinirea împuternicirilor extraordinare cu care a fost învestit Consiliul de Miniștri — arată agenția „PAP". În cadrul dezbaterilor, Kristina Jandra-Endorska, președinta Comisiei extraordinare privind controlul asupra aplicării reformei economice, a arătat, printre altele, că este necesară efectuarea unor profunde schimbări în componența guvernului.

Luînd cuvîntul în Seim, premierul Zbigniew Messner a anunțat demisia guvernului.

Întîlnirea mozambicano—sud-africană

La începutul săptămînii trecute, în localitatea mozambicană Songo, au avut loc convorbiri între președintele

WASHINGTON

Candidații și alegătorii

În așteptarea primei dezbateri televizate, candidații pentru Casa Albă evită problemele majore; în schimb, etichetările, acuzațiile reciproce — fenomen tipic alegerilor americane — par, pînă la un punct, să prevaleze.

Abia lansată, în mod oficial, ultima parte a campaniei prezidențiale (de Labor Day, prima zi de luni din septembrie), și multe din tendințele ce păreau să devină caracteristici ale acestei etape și ale alegerilor din acest an s-au conturat foarte limpede : sondajele de opinie indică un anume echilibru în preferințele alegătorilor ; cei doi candidați evită încă să atace fățiș marile probleme ; campania pare să fie întunecată de laturi negative, de acuzații grave și, adeseori, nefondate sau nedemonstrate, promovate, spre deosebire de alte alegeri trecute, de candidații înșiși. Toate acestea la un loc s-au reflectat de îndată într-o nedumerire și nemulțumire vizibile ale unor largi pături de alegători, încît „The Washington Post" ajungea la concluzia că, în 1988, „alegătorii americani au mai multe comentarii negative despre ambii candidați și arată mai multă neliniște decît aspirații".

De aceea, probabil, elementele cele mai interesante ale acestor prime săptămîni din septembrie sînt oferite mai mult de sondajele de opinie și, în măsură mai redusă, de declarațiile candidaților. Rareori s-au întocmit atît de numeroase sondaje și cu un diapazon atît de larg, într-o campanie electorală, practic asupra fiecărui element existent în pozițiile celor doi sau

Candidații pentru alegerile din noiembrie — republicanul George Bush și democratul Michael Dukakis

care ar putea influența în vreun fel alegerile. Făcînd o medie a acestora, se constată că alegătorii sînt, în mare măsură, convinși (59 la sută) că, oricare candidat va cîștiga, se va recurge la sporirea impozitelor pentru rezolvarea gravelor probleme economice, aceasta indiferent de ce susțin ei astăzi ; problemele economice (și, în primul rînd, reducerea uriașului deficit bugetar) rămîn preocuparea prioritară a alegătorilor, deși candidații insistă pe alte aspecte ale platformelor lor electorale ; alegătorii înclină să creadă că ambii pretendenți la Casa Albă „evită" să abordeze problemele reale ale țării. Urmarea acestor considerente — și a altora, de altfel — este, pe de o parte, o anume confuzie printre alegători și, pe de altă parte, o volatilitate a sondajelor înseși, ambele cu posibil impact asupra rezultatului din 8 noiembrie.

Gallup, marile cotidiene și rețelele de televiziune descoperă că procente substanțiale dintre alegătorii americani sînt preocupați de calitatea învățămîntului (89 la sută), de pierderea locurilor de muncă în fața competiției străine (88 la sută), de uriașul deficit bugetar (84 la sută), de faptul că America este — după o expresie curentă — „cumpărată" de întreprinzători străini. 54 la sută din alegători nu sînt satisfăcuți de felul cum merg treburile în S.U.A. Candidații insistă, însă, mai mult pe denigrarea pozițiilor adversarului, și mai puțin pe marile probleme.

Stephen Hess, un analist cunoscut al alegerilor, se oprea, nu demult, asupra punctelor strategiei republicanului George Bush : influențarea percepției publice a candidatului democrat ; apelul către alegători de a se acorda credit celor opt ani ai actualei Administrații („nu-i lăsați să ne răpească ce am obținut") ; și, în sfîrșit, elemente pozitive, adică promisiuni electorale. Pînă acum, strategia lui Bush a abundat în primele două puncte. Printr-o abilă campanie televizată, el l-a prezentat pe Michael Dukakis drept un „liberal deghizat" (acuză care trebuie înțeleasă pe fondul ideologiei dominant conservatoare) și fără experiență în politica externă. Obligat, un timp, să răspundă mai mult acuzațiilor și să-și prezinte mai puțin opțiunile, Dukakis — apreciază unele sondaje de opinie — a pierdut, într-o măsură, teren. Sprijinitorii din Partidul Democrat i-au cerut lui Dukakis să adopte un stil mai agresiv, iar John Susso, la serviciile căruia se renunțase în urmă cu un an, a fost readus în fruntea echipei. Și, în consecință, s-a remarcat o atitudine mai ofensivă a candidatului democrat.

Vicepreședintele George Bush insistă, îndeosebi, pe diferențele celor două programe în domeniul apărării, socotind că nu are decît de cîștigat. Promovînd sloganul „pace prin forță", el susține că „nu va lăsa America să mai fie slabă" și se pronunță pentru un statu quo, o continuitate în ce privește politica în acest domeniu. Candidatul democrat are o poziție diferită (se opune rachetelor MX și Midgetman, bombardierului B-1 și programului S.D.I., pe care îl socotește „o fantezie" și „o iluzie tehnologică"), dar și el se pronunță pentru „o Americă puternică atît din punct de vedere economic, cît și militar" ; scopurile sale sînt „prevenirea folosirii armei nucleare", investiții în forțele convenționale, renunțarea la a investi „miliarde și miliarde de dolari în sisteme militare cu valoare discutabilă" și chiar cercetări privind S.D.I. În ultimă instanță, detaliile privind apărarea, ca atare, sînt greu înțelese de alegătorul obișnuit, influențat mai degrabă de retorica unui candidat. Pînă acum, candidatul republican a arătat mai multă abilitate în domeniu.

Accentul pe problemele economice interne, pe care îl dorește guvernatorul din Massachusetts, pare să răspundă preocupării americanilor. Obligați să-și apere realizările, republicanii insistă asupra faptului că au redus inflația și șomajul și că au creat 17 milioane de noi locuri de muncă în opt ani. Replica democraților este că procentul de creare de locuri de muncă a fost mai rapid în anii Administrației Carter, că locurile de muncă create de republicani au fost, în majoritate, în sectoarele prost plătite ale serviciilor și că discrepanțele între păturile societății, între bogați și săraci, s-au adîncit în acești ani. Lane Kirkland, președintele centralei sindicale A.F.L.—C.I.O., intervenea declarînd : „Cei privilegiați au dus-o mai bine și cei neprivilegiați au dus-o mai rău, în timp ce temelia sistemului american — clasa mijlocie — se micșorează".

Această declarație pare să dezvăluie un adevăr major pentru alegerile din acest an. Schimbările economice din acest deceniu au determinat modificări în structurile sociale, cu impact, pînă la un punct, imprevizibil. În societatea americană continuă să prevaleze interesul material imediat, în așa fel încît, la alegerile de orice fel, interesul local primează. Or, schimbările structurale din ultimii ani, în sensul discrepanțelor sociale, înseamnă că și pătura celor „neprivilegiați" a sporit, iar aceștia sînt gata să voteze, în mod firesc, conform nemulțumirii lor. Pe de altă parte, după cum sublinia „U.S. News and World Report", redresarea de după recesiunea anului 1982 n-a ridicat nivelul venitului familiilor medii, în termeni reali, peste nivelul anului 1973 ; un program mai atrăgător, pentru această pătură lărgită, ar însemna, aproape automat, o deplasare a preferințelor electorale.

Dar surpriza pentru analiști este evitarea, de către candidați, a oricăror detalii privind programele lor economice. „Atîta timp cît se evită problemele serioase — comenta revista «Time» — nici un candidat nu va inspira mai mult angajament. Sondajele volatile pot fi un simptom al acestui sindrom. Dar un efect și mai serios va fi simțit în luna ianuarie, cînd noul președinte ar descoperi că alegătorii săi nu știu pentru ce se pronunță el". Mai sînt, însă, șase săptămîni pînă la alegeri, și cele două dezbateri televizate ar putea aduce așteptatele înnoiri. Prima dintre dezbateri a fost fixată pentru 25 septembrie.

Stelian Țurlea

Mozambicului, Joaquim Alberto Chissano, și șeful statului sud-african, Pieter W. Botha. Potrivit unui scurt comunicat de presă, părțile precizează că au fost abordate, cu prioritate, probleme referitoare la transpunerea în practică a acordului de la N'Komati, din primăvara anului 1984. Documentul, care reglementează raporturile politice și economice dintre cele două țări, a fost, practic, blocat de Africa de Sud prin sprijinul deschis acordat de aceasta grupării ilegale de gherilă RENAMO (Rezistența Națională Mozambicană). După convorbiri, Joaquim Chissano a declarat ziariștilor că Pieter W. Botha a dat asigurări că Africa de Sud nu va mai sprijini RENAMO. El a mai relevat că ambele țări vor coopera pentru a exploata, în bune condiții, complexul hidroenergetic Cabora-Bassa de pe teritoriul mozambican. La rîndul său, Pieter W. Botha a afirmat că rezultatele convorbirilor se vor concretiza în „măsuri practice de natură nu numai să amelioreze relațiile, dar și să dezvolte cooperarea economică dintre cele două țări". De notat că, în continuare, Pieter W. Botha a sosit în Malawi, unde a avut convorbiri cu președintele acestei țări, Hastings Banda, referitoare la situația din regiune și la relațiile bilaterale. Botha l-a informat pe președintele statului Malawi (singura țară de pe continentul african care întreține relații diplomatice cu Africa de Sud) și despre convorbirile cvadripartite de la Brazzaville asupra situației din sudul Africii.

Sesiunea F.M.I. – B.I.R.D.

Sub presiunea cerințelor unei reglementări efective a problemei datoriilor externe

Sesiunea anuală comună a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D. sau Banca Mondială) va avea loc, săptămîna viitoare, în Berlinul occidental, în virtutea deciziei ca, o dată la trei ani, sesiunea să fie găzduită de o altă localitate decît Washington, sediul organizațiilor respective. Climatul economico-financiar internațional în care se desfășoară reuniunea este la fel de întunecat, precum în ultimii ani, în anumite privințe perspectivele fiind chiar mai sumbre. Unele evenimente și fenomene economico-financiare, intervenite în preajma acesteia, sînt de natură să compromită tendințele, de altfel firave, ce păreau să însenineze întrucîtva atmosfera în perioada recentă, înnegurînd și mai mult orizonturile (vezi caseta).

În context, problemele financiare internaționale n-au făcut decît să devină tot mai acute. Continuă să se adîncească dezechilibrele din plățile internaționale și, în special, componenta lor netă — acumularea inechitabilă a unor uriașe pasive în conturile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, poate cea mai gravă dintre problemele care confruntă, în prezent, economia mondială. Potrivit Băncii Mondiale, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare urmează să ajungă, la sfîrșitul acestui an, la aproape 1 250 miliarde dolari, înregistrînd aproximativ o dublare de-a lungul anilor '80. Îndeosebi grav este faptul că această dublare nu provine dintr-un apel sporit al țărilor respective la credite pentru finanțarea dezvoltării lor. Creșterea rezultă, în bună măsură, din reevaluarea în dolari a stocului datoriei după 1985 (partea înscrisă în alte valute din acest stoc valorînd mai mult în dolari în condițiile scăderii cursului monedei americane), iar grosul din masivele plăți în contul dobînzilor. Din datele F.M.I. și Băncii Mondiale reiese că creditele nete suplimentare contractate de țările în curs de dezvoltare (credite noi primite minus amortismente plătite) au fost, pe ansamblul perioadei 1981—1987, mai mici decît plățile pentru dobînzi. Ceea ce înseamnă că creșterea datoriei pe seama creditelor suplimentare s-a produs integral pentru a se efectua vărsămintele impuse în contul dobînzilor, cu alte cuvinte îndatorare nu pentru promovarea dezvoltării, ci pentru achitarea datoriilor vechi. De fapt, pe ansamblul perioadei menționate, transferul net de resurse financiare în operațiunile de împrumuturi (credite noi primite minus plăți în contul serviciului datoriei sau credite nete suplimentare minus plăți în contul dobînzilor) a fost negativ pentru țările în curs de dezvoltare, acestea devenind furnizoare nete de fonduri către țările occidentale industriale. În actualul deceniu, capitalul financiar nu a mai avansat nici un ban pentru finanțarea țărilor în curs de dezvoltare, făcînd, dimpotrivă, prelevări nete din substanța lor economică, mai mult decît modestă. Mecanismele inechității operează cu o amploare fără precedent ; în ciuda faptului că țările în curs de dezvoltare efectuează vărsăminte nete de fonduri, îndatorarea lor nu încetează să crească !

Un asemenea mecanism a blocat, pur și simplu, procesul dezvoltării în țările respective, acestea fiind obligate pentru a face față, cît de cît, plăților exorbitante în contul datoriilor, să-și restrîngă masiv importurile necesare creșterii lor economico-industriale, să-și amputeze întregi programe sociale și de investiții, să comprime consumul, cu implicația înrăutățirii standardului de viață și așa precar al populațiilor lor. Grave tensiuni economice, politice, sociale s-au acumulat în multe din țările în curs de dezvoltare. Popoarele din aceste țări așteaptă abordări noi în problema datoriei externe care, prin relaxarea semnificativă a constrîngerilor externe, să oprească măcar deteriorarea în continuare a situației economice interne, să schimbe orizontul, devenit de la an la an mai întunecat, să dea un sens eforturilor prelungite de austeritate făcute pînă acum. Asemenea abordări noi sînt, deopotrivă, reclamate în numele îmbunătățirii perspectivelor economiei mondiale. Blocarea creșterii economice și a pieților în țările în curs de dezvoltare este de natură, în condițiile interdependențelor economice actuale, să creeze un „cerc vicios" la nivelul întregii economii mondiale, amenințînd, în ultimă instanță, cu un blocaj general.

Nu întîmplător, curentul de opinie în favoarea unor abordări noi cîștigă teren, mai ales că strategiile actuale — scheme și proceduri impuse de principalii creditori — nu s-au dovedit cîtuși de puțin în măsură să facă față crizei datoriilor. Aceste scheme, bazate pe așa-numita abordare „de la caz la caz", prevăd ca, în situația în care o țară ajunge confruntată cu dificultăți de plăți, să se angajeze cu aceasta în mod individual (și separat pentru datoria contractată pe lîngă instituții guvernamentale și, respectiv, pentru datoria contractată pe lîngă bănci particulare), negocieri în vederea reprogramării la plată, în general pe termen mediu, a unei părți din amortismentele scadente, dar, de regulă, nu și din vărsămintele în contul dobînzilor, perfectarea acordurilor de reeșalonare fiind practic condiționată de încheierea, în prealabil, a unui aranja-

Context economic internațional '88

Creșterea economică mondială se află într-o vădită pierdere de intensitate în ultimii ani ; ceea ce, la mijlocul deceniului, s-a numit „relansare" — evident prin comparație cu adînca recesiune de la începutul acestuia — a devenit, an de an, după 1984, mereu mai palidă decît a fost. Și previziunile anunță o prelungire a tendinței pînă la sfîrșitul deceniului. O profundă îngrijorare produce noua recrudescență a majorării dobînzilor, declanșată în S.U.A. sub motivația combaterii unor presiuni inflaționiste și propagată, apoi, ca o reacție în lanț în celelalte principale țări occidentale. Dobînzile excesive au constituit factorul cu contribuția precumpănitoare la oprimarea activității economice mondiale în anii '80, la realizarea, în acest interval, a celei mai slabe creșteri economice din întreaga perioadă postbelică. În condițiile noului val de scumpire a creditului, se vorbește deja de cerința revizuirii în jos a proiecțiilor, și așa puțin încurajatoare, privind creșterea economică mondială în anii următori. Caracterul deprimant se transmite perspectivelor asupra ocupării forței de muncă în multe țări ale lumii.

Nici o îmbunătățire notabilă nu este prevăzută în situația economică a țărilor în curs de dezvoltare ; creșterea economică prognozată pe următorii doi ani, asociată celei submediocre obținute pînă acum în anii '80, lasă să se întrevadă că țările respective nu vor avea, la sfîrșitul deceniului, un produs brut pe locuitor nici măcar la nivelul celui de la începutul intervalului. Cu alte cuvinte, un deceniu în care nu doar nu s-a reușit o creștere, ci s-a înregistrat chiar o scădere a standardului de dezvoltare a acestor țări, care reprezintă cea mai mare parte a omenirii, cu consecința agravării condițiilor de viață ale populațiilor lor și cu implicația adîncirii fără precedent a decalajelor economice internaționale.

O încetinire este proiectată în creșterea volumului comerțului mondial, după o revenire, timp de 2-3 ani, la dinamici mai normale în comparație cu lîncezeala din prima parte a deceniu-

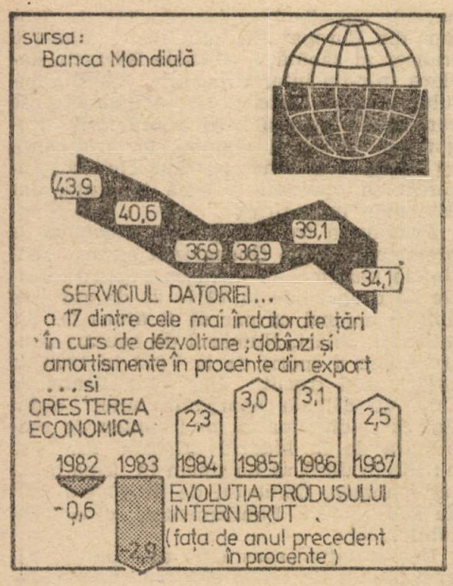

ment cu F.M.I., prin care țării respective, în schimbul primirii unui credit de susținere (tot pe termen mediu), îi sînt impuse împovărătoare programe de austeritate economică. Pe fondul unei tendințe spre „radicalizare" în poziția țărilor în curs de dezvoltare în problema datoriilor, tot mai numeroase dintre țările respective se pronunță pentru abordări noi, convenite în baza unui dialog politic la nivel global, care să înarmeze debitorii individuali cu principii și criterii generale de reglementare în fața frontului comun al creditorilor, pentru soluții diferite de cele utilizate pînă acum, care au contribuit mai degrabă la adîncirea decît la depășirea crizei datoriilor. Chiar din partea unor factori economico-financiari occidentali sînt lansate propuneri privind anumite soluții tehnice „alternative". În înseși cercurile guvernamentale și bancare din Occident există un curent care tinde să recunoască faptul că se simte nevoia unor proceduri și mecanisme suplimentare, dincolo de cele „convenționale" sau „tradiționale", în abordarea crizei datoriilor.

Una din măsurile avute mereu mai larg în vedere, în ultimul timp, este aceea a unei degrevări parțiale de datorii a țărilor în curs de dezvoltare de către creditorii occidentali. Este de subliniat că aceasta a fost avansată încă de mult de România, de președintele Nicolae Ceaușescu, alături de plafonarea dobînzilor la creditele acordate țărilor respective, de reducerea din datorii a sumelor plătite în contul unor dobînzi inechitabile și de reeșalonarea datoriilor rămase pe termen lung și cu dobînzi scăzute. O asemenea măsură se revendică, în fond, pentru a compensa grelele pierderi suferite de țările respective de pe urma plăților inechitabile în contul datoriilor și pentru a da acestora posibilitatea, prin reducerea efortului de rambursare, să-și reia programele de dezvoltare și, în același timp, importurile din țările dezvoltate, în folosul stabilității financiare internaționale, al relansării creșterii schimburilor și activității economice mondiale în ansamblu.

Dacă țările occidentale industrializate au convenit, în principiu, să șteargă o parte din datoriile guvernamentale ale unor țări în curs de dezvoltare cu venituri foarte scăzute (sau să prelungească termenele de rambursare ori să practice dobînzi mai scăzute în cazurile respective), poziția occidentală rămîne inflexibilă în ce privește datoria celorlalte țări în curs de dezvoltare și, oricum, ansamblul componentei private a datoriei. În legătură cu aceasta din urmă, care reprezintă circa 2/3 din cea totală, statele occidentale nu acceptă să preia vreo responsabilitate (nici chiar în cazul țărilor celor mai sărace), neadmițînd să facă decît unele „recomandări" băncilor particulare asupra adoptării unor poziții mai „flexibile" în renegocierea, cu țările în curs de dezvoltare, a plății datoriei respective.

În context, reține atenția demersul recent al secretariatului UNCTAD care a preconizat o degrevare în proporție de 30 la sută a celor mai îndatorate 15 țări în curs de dezvoltare de datoriile lor către băncile particulare, prima dată cînd instanța operativă a unei instituții economice internaționale de talia UNCTAD se pronunță pentru o asemenea reducere ca mijloc de reglementare (vezi *Lumea nr. 38/1988*). Interesant de remarcat că astfel de măsuri sînt avute în vedere de un raport, dat publicității tot în preajma sesiunii F.M.I.—B.I.R.D., al reputatului institut de studii economice din Berlinul Occidental. În multe cazuri, opinează raportul, ștergerea de datorii constituie „unica soluție definitivă" în problema datoriilor, apreciind că o politică realistă din partea creditorilor occidentali ar fi aceea de a renunța la o parte din rambursări în cazul anumitor datorii ale țărilor nevoite să suporte poveri excesive, rambursări a căror recuperare este oricum imposibilă. Diversele tipuri de datorii, consideră institutul, trebuie abordate cu ajutorul unor „principii și criterii generale, pentru a se asigura același tratament acelorași probleme, chiar dacă sînt necesare și soluții de la caz la caz, în funcție de condițiile specifice". Important — concluzionează raportul — este să se stabilească „principii clare care să împiedice arbitrariul". Ținînd cont de caracterul structural al crizei datoriilor, politica „predominant pe termen scurt" a F.M.I. este, potrivit raportului, inadecvată, fiind necesară o politică realistă, pe termen lung, care să includă degrevări de datorii.

Se cuvin a fi menționate și luările de poziție ale deputatului brazilian Cezar Maia, purtător de cuvînt pentru probleme economice al Partidului Democratic al Muncitorilor, cu prilejul reuniunii comisiei de politică economică a Internaționalei Socialiste, ce a avut loc, tot în Berlinul Occidental, puțin înaintea sesiunii anuale a F.M.I.—B.I.R.D. Arătînd că, prin condițiile impuse „de strangulare economică" a țărilor debitoare, „F.M.I. și Banca Mondială seamănă sîmburele violenței în America Latină", deputatul brazilian a subliniat că, „pentru a se evita confruntarea care a luat o formă exponențială", este nevoie de o schimbare radicală în linia politică a acestor două organizații, ca și a statelor occidentale industrializate, ce trebuie să-și asume responsabilități în reglementarea problemelor pe ansamblul datoriei lumii a treia, întrucît „băncile particulare creditoare nu acționează izolat, ci împreună cu guvernele din țările lor". În joc se află nu doar plata datoriei, a apreciat deputatul brazilian, „pentru că degrevarea țărilor debitoare de poverile datoriei ar răspunde de fapt necesităților celor mai urgente ale populațiilor lor".

Este greu de anticipat dacă actuala sesiune anuală a F.M.I.—B.I.R.D. va aduce, spre deosebire de cele din anii precedenți, acei pași necesari în direcția unei soluționări efective a gravelor probleme economico-financiare internaționale, îndeosebi a celei a datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. Cu atît mai mult cu cît principala țară occidentală dezvoltată — S.U.A. — se află în plină campanie electorală și este de presupus că eventuale noi angajamente vor fi lăsate în seama viitoarei Administrații. Cert este, însă, că actuala sesiune are loc sub presiunea unui curent de opinie, mai puternic decît oricînd, care pune în discuție politicile și abordările în vigoare, cerînd strategii și soluții noi în problema datoriilor externe. Nu constituie doar o metaforă că desfășurarea sesiunii va fi însoțită de ținerea în paralel a lucrărilor așa-numitului „tribunal permanent al popoarelor", reunind cunoscute personalități ale vieții internaționale, pentru a judeca „violările drepturilor popoarelor și oamenilor de către F.M.I. și Banca Mondială prin politica lor în criza datoriilor", iar însăși deschiderea sesiunii va fi marcată de un amplu marș de protest, proiectat de peste 100 de organizații neguvernamentale care se pronunță împotriva actualelor politici în domeniul datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare.

dr. Ilie Șerbănescu

---

lui, marcată chiar de stagnări și reculuri în unii ani. Noua lege a comerțului intrată recent în vigoare în S.U.A. adaugă o importantă piesă în angrenajul protecționist care a dominat schimburile mondiale în actualul deceniu. Principalele puteri comerciale își pregătesc replicile la noua lege americană, în timp ce, în ansamblul lor, țările occidentale industrializate nu întreprind, în continuare, practic nimic pe linia angajamentelor asumate de a se abține de la introducerea de noi bariere protecționiste și de a le retrage pe cele suplimentar ridicate de la începutul anilor '80, în fața exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. În schimburile dintre înseși țările occidentale dezvoltate persistă masive dezechilibre, care alimentează perturbațiile din plățile internaționale.

Pe piețele de schimb valutar, fluctuațiile de amplitudine de la o perioadă la alta nu încetează să se manifeste, pe fondul unor permanente oscilații zilnice, de o mai mare sau mai mică importanță. După ce, timp de aproape un an, păruse a se stabiliza la nivelurile joase, convenite între autoritățile monetare occidentale, cursul dolarului, în raport cu celelalte principale valute folosite în decontarea și efectuarea tranzacțiilor internaționale, a înregistrat o anumită ascensiune în ultima perioadă, în special în legătură cu noua majorare a dobînzilor americane (care a sporit remunerarea plasamentelor în dolari), determinînd intervenții ale băncilor centrale pentru contracararea tendinței. Nimeni nu se încumetă să prognozeze eventualele evoluții ale cursurilor valutare. Deja în anii '80 — ca niciodată în perioada postbelică — mai multe răsturnări de situație au caracterizat traiectoria cursului monedeicheie (dolarul) : începutul deceniului a găsit dolarul într-un anumit declin ; a urmat o ascensiune-record pînă la mijlocul intervalului, apoi, în mod abrupt, a intervenit o scădere-record, iar, de cîtva timp, observîndu-se o relativă revenire. Încasările și plățile în schimburile comerciale, în alte operațiuni stau sub semnul incertitudinii, ca și semnificația și valoarea activelor și pasivelor financiare ; este împiedicată o gestiune coerentă a rezervelor valutare și devine imposibilă formularea unei politici monetar -financiare pe termen lung în funcție de tendințe previzibile și de durată.

„Europa occidentală bolnavă de droguri"

Haşiş, opiu, marijuana, heroină, cocaină, variante ale cocainei — iată numele ciumei în secolul al XX-lea. Întocmai ca vechiul şi cumplitul flagel, drogurile acţionează în valuri. Impresia înşelătoare că unui aflux de droguri şi consum îi urmează o perioadă de acalmie, în care autorităţile se conving sau încearcă să se convingă că au cîştigat bătălia, ascunde doar apariţia unui val care va lovi şi mai dur. Premisele şi stimulentele acestei permanenţe sînt constante ale societăţii occidentale : nemulţumiri sociale şi economice, şomaj, derută, înstrăinare, pe de o parte ; dorinţă nestăpînită de cîştig, indiferent cum şi cu ce consecinţe pentru cei din jur, pe de altă parte. După derutantul val de drogaţi din anii '60 şi '70, sau cel din urmă cu cîţiva ani, autorităţile par să se găsească, acum, în faţa unei revigorări a flagelului. O dovedesc capturile sporite, cantităţile mereu mai mari de stupefiante confiscate de poliţie în cele mai diverse puncte ale unei ţări, numărul mare de arestări, numărul mare de traficanţi, numărul şi mai mare de consumatori, mulţi ajunşi în faza degradantă şi extrem de periculoasă în care sînt în stare să comită crime pentru a-şi procura „praful". Chiar şi o privire deloc exhaustivă asupra cîtorva ştiri anunţate de presă la începutul acestei luni (septembrie) este elocventă pentru amploarea dobîndită de flagel în Europa occidentală : autorităţile spaniole, în colaborare cu poliţia britanică, au identificat 12 din 14 persoane implicate în contrabanda a 7 000 kg haşiş capturat la începutul lunii în portul Barcelona, cu destinaţia principalele capitale vest-europene ; în aceeaşi ţară, poliţia a arestat, în portul Almeria, doi italieni şi un francez pentru că au introdus 36 kg haşiş ; din Londra se anunţă că, în 1987, a fost capturată de poliţie o cantitate record de cocaină ; poliţia franceză a arestat două persoane la Strasbourg, cu două kg de heroină valorînd 2 milioane de franci ; Federaţia organizaţiilor pentru protecţia minorilor din R.F. Germania anunţă că a sporit, în mod îngrijorător, procentul drogaţilor printre adolescenţi ş.a.m.d. Chiar şi din aceste cîteva ştiri se poate constata că, spre deosebire de trecut, cînd Italia sau Olanda erau „plăcile turnante" ale traficului vest-european, un nou centru a apărut : Spania. Despre toate acestea publică, de curînd, un articol revista „Time".

Detectivii spanioli, care se ocupă de problema narcoticelor, sînt încă uimiţi de mărimea capturilor : într-o perioadă de trei luni din primăvara acestui an, poliţia a dat trei lovituri, confiscînd aproape două tone metrice de cocaină. Încărcăturile, cele mai multe provenind din Columbia şi Ecuador, au fost interceptate într-un depozit din Madrid, într-un bunker abandonat de pe vremea războiului civil, lîngă Barcelona, şi într-un depozit din oraşul Irún în Ţara Bascilor, în apropierea frontierei cu Franţa. Captura de la Irún — 1 000 kg — a fost cea mai mare realizată vreodată în Europa occidentală, iar cantitatea descoperită, la un loc, în cele trei ascunzători, este mai mare decît întreaga cantitate de cocaină capturată în acest an în restul Europei.

Autorităţile spaniole au continuat, însă, şi după aceea, să confişte şi mai multă cocaină — aproximativ 750 kg. Toate aceste succese la un loc subliniază noul rol al Spaniei, ameninţător şi nedorit, de cel mai mare centru de droguri din Europa occidentală. Afluxul de haşiş, heroină şi, mai ales, cocaină s-a triplat în ultimii trei ani, creînd o problemă internă a drogurilor şi transformînd peninsula iberică în cel mai important loc de intrare a drogurilor pe continent.

TIME

Cea mai mare parte a cocainei adusă prin contrabandă în Spania este doar în tranzit către alte ţări vest-europene, ca Franţa, Marea Britanie şi Olanda. Încărcăturile trec prin punctele de frontieră din ce în ce mai puţin supravegheate ale celor 12 ţări ale Comunităţii vest-europene care, în 1992, intenţionează să elimine toate barierele comerciale. Felix Calderón, detectiv în domeniul narcoticelor din Madrid, este de părere că Europa occidentală primeşte, acum, 40 la sută din cocaina sa via Spania. „În domeniul drogurilor — spune el — Europa occidentală formează deja o piaţă unită ; ea n-a aşteptat să sosească anul 1992".

Activistul antidroguri Eugenio López López, care coordonează 75 de programe de consultări şi reabilitare în domeniul drogului, în întreaga Spanie, declară : „La ultima întîlnire a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, desfăşurată la Geneva, mi s-a spus, în mod repetat, că Spania a devenit paradisul consumatorilor de droguri din Europa". În iulie, fostul ministru francez al sănătăţii, Michèle Barzach, declara într-un interviu acordat săptămînalului „Paris Match", că, în Spania, „se constată o generalizare a utilizării drogurilor. Drogaţii abundă, iar traficanţii îşi umplu buzunarele. Guvernul a încercat să oprească această tendinţă, dar este deja prea tîrziu".

Primăvara trecută, guvernul condus de premierul Felipe Gonzalez a extins sentinţele maxime de închisoare pentru trafic cu droguri de la 12 la 23 de ani şi a aplicat amenzi ce par să fi ajuns la 1,9 milioane dolari. Numărul de acuzări pentru trafic a sporit de la 7 972 în 1986, la 13 989 anul trecut. Dar Juan Francisco Orsi, un călugăr aparţinînd unui ordin italian şi director al unui centru de reabilitare de la Madrid afirmă : „În fapt, nu facem decît să ne ţinem în urma acestui fenomen. Comerţul de droguri a ieşit de sub control. Fundamental, el e insolubil".

Dar situaţia aceasta nu este unică. Miguel Solans Soteras, ministrul spaniol însărcinat cu planul naţional împotriva drogurilor, ţine să sublinieze că numărul de drogaţi cu cocaină şi heroină din Spania — oficial estimaţi la 60 000, dar consideraţi a fi cu mult mai numeroşi — nu este mai mare decît în alte ţări vest-europene. În Italia s-au înregistrat, anul trecut, 260 morţi datorate unor doze prea mari de heroină ; în Spania — doar 190.

Dar ceea ce este diferit şi îngrijorător în Spania este faptul că problema a explodat, pur şi simplu, într-o perioadă de doar cinci ani, din 1980 în 1985. Drogurile au început să sosească cu fluxul anual de 48 milioane de turişti — cu 10 milioane mai mulţi decît populaţia totală a Spaniei. Sociologul Armando de Miguel, de la Universitatea din Madrid, spune că „turiştii au adus cu ei cererea, care a creat piaţa, care, la rîndul ei, a produs noi consumatori".

În întreaga Europă occidentală, problemele consumului de droguri s-au agravat în ultimii trei ani, susţine Serge Saborin, şeful secţiei antidroguri a Interpolului. Măsurată în numărul de capturi, cantitatea de cocaină disponibilă în Europa occidentală a sporit cu 350 la sută numai anul trecut. Predilecţia nouă pentru cocaină este urmarea unei strategii a producătorilor sud-americani şi a traficanţilor — explică Saborin. „Producţia de cocaină a crescut în America de Sud, în timp ce piaţa nord-americană a ajuns aproape la saturaţie, preţul străzii începînd să scadă. La fel cum procedează orice om de afaceri, marii traficanţi de droguri se îndreaptă spre o altă piaţă, în Europa occidentală, unde standardul de viaţă poate oferi şi preţurile mari reclamate pentru cocaină". Pentru aceşti traficanţi, Spania oferă înrudirea lingvistică şi culturală necesară şi, în plus, pe lîngă 12 porturi majore şi alte nenumărate porturi mai mici, şi 20 aeroporturi internaţionale.

Odată ce „baronii" drogului au decis să îşi diversifice traficul, profiturile s-au relansat. Cocaina, care se vinde cu aproximativ 10 000 dolari un kilogram, la sosirea **en gros** în portul Miami, şi 15 000 dolari un kilogram la New York, atinge 40 000 dolari în Europa occidentală. Anchetatorii din domeniul narcoticelor sînt de părere chiar că unele cantităţi de cocaină depozitate în S.U.A. sînt, acum, dirijate spre Europa occidentală în căutare de profituri şi mai mari.

În toate marile ţări vest-europene, numărul de consumatori, de morţi datorate dozelor prea mari şi de capturi ale poliţiei, au sporit. Pînă acum, nici o acţiune a guvernelor, vreo întărire a forţelor poliţieneşti sau cooperarea sporită internaţională n-au stăvilit valul.

Surprinzător, singura ţară care susţine

Protest al mamelor italiene împotriva traficului şi consumului de droguri

că a obținut ceva progrese împotriva calamității drogurilor este Olanda. Așa-numita „metodă olandeză", despre care s-a discutat la întîlnirea O.M.S. de la Geneva, din ianuarie a.c., se bazează pe identificarea și, apoi, supravegherea consumatorilor de droguri. Autoritățile olandeze îi arestează și condamnă pe traficanții de droguri „tari", dar nu-și pierd vremea cu arestarea traficanților sau consumatorilor de haşiş sau marijuana. Totuși, ca oriunde în Europa occidentală, cantitatea de droguri disponibilă în Olanda, fie pentru consumul local, fie pentru transportul mai departe, este în creștere. Potrivit ultimelor cifre disponibile, poliția a capturat, în 1986, 541 kg de heroină, cu 66 la sută mai mult decît în anul dinainte. Confiscările de cocaină s-au dublat în aceeași perioadă, atingînd 274 kg. În cel mai bun caz, se pare că olandezii, chiar dacă țin parțial situația în mînă, nu cîștigă teren în lupta împotriva narcoticelor.

Experții francezi, precum dr. Francis Curtet, care conduce o clinică pentru drogați în suburbia pariziană Boulogne, sînt în dezacord ferm cu olandezii. Curtet spune : „Mesajul esențial pe care trebuie să-l transmiți unui drogat este că el nu-și poate rezolva problemele consumînd droguri. Dacă îi oferi exact droguri, îți pierzi credibilitatea". Să oferi droguri drogaților, în ideea „utopică de a se distruge traficul", este o eroare, argumentează și Claude Olivenstein, alt expert francez.

Cantitatea de droguri care intră în Franța, măsurată prin numărul capturilor sau al arestărilor, a continuat să sporească anul trecut. Deși cifrele privind heroina s-au redus cu o treime, la aproximativ 100 kg, cantitățile de cocaină traficată s-au dublat aproape, pînă la în jur de 700 kg.

În ciuda zelului ministrului vest-german de interne Friedrich Zimmermann, drogurile de orice fel se pot găsi, acum, mai mult ca oricînd, pe străzile R.F. Germania. În primele șase luni ale anului, poliția și vameșii au capturat 250 kg heroină, o creștere cu 123 la sută față de aceeași perioadă a anului trecut. Au mai confiscat 297 kg de cocaină și 79 kg de amfetamine, mai mult decît în întreg anul 1987. Și mai alarmantă este creșterea vertiginoasă a deceselor datorate superdozelor — 281 în prima jumătate a lui 1988, cu 43 la sută mai mult decît anul trecut. Îngrijorați, oficialii afirmă că portul Hamburg a depășit, acum, Amsterdamul în ce privește decesele legate de droguri : 52 față de 38. Anul trecut, 3 000 de vest-germani au luat heroină pentru prima oară — o creștere cu 30 la sută față de 1986. Numărul consumatorilor regulați de cocaină este estimat la 10 000, cărora li se adaugă 50 000 ocazionali, adică cu 55 la sută mai mulți, în primele cinci luni ale anului. Răspunsul lui Zimmermann : mai multe forțe de poliție și agenți deghizați, plus propunerea unei legi care să permită tribunalelor confiscarea bunurilor celor suspectați că participă la comerțul cu droguri pentru profit.

Dacă e analizată din punctul de vedere al cantităților capturate — 189 kg anul trecut —, piața britanică de heroină pare saturată. Dar capturile de cocaină aproape s-au dublat — 358 kg în 1987 —, iar capturile de amfetamine au sporit de patru ori. Bing Spear, fost inspector șef la Home Office Drugs Branch, este de părere că legea de împiedicare a traficului cu droguri a ajuns aproape la limitele sale. El și alții ca el sînt de părere că drogații trebuie tratați ca o problemă socială, nu numai criminală. Dar, pînă acum, argumentul acesta n-a primit un răspuns semnificativ.

În Spania, aproximativ 75 de asociații particulare împotriva abuzului de droguri au luat ființă în toată țara, în ultimii doi ani, unele dintre ele fiind foarte critice față de abordarea tolerantă. În districtul madrilen Entrevias, un tînăr preot, Enrique de Castro, a mobilizat familiile într-o organizație numită „Mamele împotriva drogurilor", cu 100 de membri. Grupul a organizat un marș de protest în capitală, anul trecut, cerînd acțiuni mai ferme ale poliției împotriva traficanților de droguri. Practic, aproape că nu există zi să nu apară noi motive pentru proteste. De curînd, ziarele au scris despre 13 decese datorate unor superdoze, în zona Barcelona. Cauza : sosirea unui transport de heroină neobișnuit de pură. Tinerii din Madrid și de prin alte părți amestecă alcoolul cu cocaină și încep să joace un joc macabru în care se aruncă unul asupra altuia, cu mașinile, în mare viteză, pe autostradă, în urma unor pariuri. Madrilenii își spun istorii despre cum se vinde cocaina în cutare discotecă.

Pe măsură ce problema devine mai gravă și cuprinde structura socială, fenomenul drogurilor va deveni o preocupare politică. În Spania și în celelalte țări, dezbaterea în legătură cu narcoticele este de-abia la început.

New York. Cerșetorii – o prezență cotidiană

De la o vreme, pentru mulți newyorkezi, — scrie „Der Spiegel" — a devenit un obicei păstrarea unor mici sume de bani în buzunare pentru a avea ce să împartă, în drumul lor spre birou, cerșetorilor care au început să aparțină New York-ului, așa cum aparțin și Empire State Building, Wall Street sau Brooklyn Bridge.

Imaginea acestor cerșetori, cei mai mulți lipsiți de adăpost, a devenit cotidiană pe bulevardele metropolei americane. Numărul lor este în continuă creștere ; numai în Manhattan, — se menționează în articol — sînt, „probabil, mai mult de cinci mii".

Erich Pooley, reporter la publicația „New York", consideră că „sărăcia, drogurile și alcoolul au făcut ca, la acești oameni, etica muncii să nu mai aibă nici o valoare".

Potrivit opiniei psihologilor, în rîndurile cerșetorilor s-a creat o așa-numită „etică a supraviețuirii", cu o scară a valorilor proprie, diferită de cea convențională : „cerșetoria, odinioară o ultimă soluție pentru cei total lipsiți de resurse, este considerată, astăzi, drept muncă...", se comentează în articol. Situația a devenit îngrijorătoare. Numai în New York City trăiesc 60 000—80 000 de oameni lipsiți de adăpost ; 150 000 de absolvenți de școli superioare nu au un loc de muncă.

Cerșitul a fost o soluție la care au recurs mulți în extremis, pentru a-și asigura existența zilnică. Oameni cu pancarte pe care scrie „Ajutați, vă rog, un veteran de război, lipsit de adăpost, să supraviețuiască pînă mîine. Vă mulțumesc", sau „Veteran infirm" se amestecă printre alți cerșetori care întind, pur și simplu mîna, să primească cîțiva cenți. Scenele sînt triste prin repetarea lor, prin „lupta" pentru ocuparea „unui loc mai bun de cerșit"... Cei care stau, astăzi, pe străzi și cer de pomană nu seamănă, nici pe departe, cu acei „bums" — vagabonzii legendari și pitorești — care-și ascundeau sticluța cu băutură într-o pungă de hîrtie și băteau, acum douăzeci de ani, drumurile Americii. „Armata cerșetorilor — scrie «Der Spiegel» — este formată, azi, din oameni tineri, apatici, fără nici o educație"... Mai mult de un sfert din ei — se arată în continuare — „au căzut pradă comercianților de droguri". Articolul aduce în discuție și unele acțiuni prevăzute de municipalitatea newyorkeză, cum ar fi internarea celor bolnavi psihic, crearea unor centre de adăpost, înființarea unor societăți care să controleze destinația sumelor din fondul de ajutor social, în așa fel încît „banii să nu servească achiziționării de droguri sau băutură".

Dar, — apreciază „Der Spiegel" — se pare că aceste măsuri, menite să reducă numărul celor care trăiesc de pe urma milei și nu au un loc de adăpost, nu s-au soldat cu un succes deosebit. Douglas Lasdon, avocat la „Centrul legal de acțiune al celor fără adăpost", declara : „Sistemul public refuză să dea celor nevoiași bunurile necesare supraviețuirii. Foarte mulți dintre cei săraci nu vor ști niciodată ce li se cuvine, sau se pierd în birocrația hîrtiilor".

Scenă obișnuită în fața unui restaurant din Manhattan : un cerșetor care supraviețuiește din mila trecătorilor

Ajutorul bănesc pe care-l acordă autoritățile a rămas același în ultimul deceniu ; drept urmare, practic 20 pînă la 30 la sută din familiile care sînt nevoite să trăiască din ajutorul social se află sub ceea ce se consideră a fi „limita sărăciei". Sumele mici care se dau pentru acoperirea chiriilor sînt departe de a fi suficiente și, în același timp, departe de a constitui o rezolvare a problemei. Chiriile — scrie „Der Spiegel" — au crescut vertiginos în ultimii ani, și, astăzi, în orice parte a Manhattan-ului, chiria minimă este de 600 de dolari. Aceasta va duce ca, în următorii doi ani, numărul celor fără adăpost, din această parte a New York-ului, să se ridice la 400 000.

BANGLADESH

Dezastrul inundațiilor

Victimele inundațiilor traversează podul de peste riul Turag, din provincia Tongi, (în apropiere de Dacca), în căutare de adăpost

Cîteva case și insulițe plutesc în mijlocul apelor întunecate din sudul țării. De la Himalaya pînă la golful Bengal, ploile musonice au devastat suprafețe întregi de teren. Privind din elicopter, este imposibil să distingi pămîntul de apă, în tot sudul și centrul Bangladesh-ului. Au „supraviețuit" doar clădirile mai înalte. Nivelul apelor a scăzut doar în nord; previziunile meteo nu sînt îmbucurătoare. Sînt, acestea, doar cîteva repere ale celui mai mare dezastru natural pe care l-a cunoscut Bangladesh-ul. Iată și primele evaluări dramatice : în ultimele trei luni, apele musonice au devastat țara ; revărsarea celor trei fluvii mai importante, Gange, Brahmaputra și Meghna, și inundațiile generalizate au provocat moartea a peste 1 400 de persoane. Trei pătrimi din suprafața țării se află sub apă, 30 de milioane de persoane au rămas fără adăpost, iar, zilnic, se înregistrează aproximativ 20 000 de bolnavi de holeră și dizenterie. „În fiecare zi, bilanțul pierderilor umane și materiale, cauzate de catastrofalele inundații, se mărește — relatează «Le Figaro». În întreaga țară, activitatea este paralizată. 2 milioane de muncitori și-au pierdut slujbele, ca urmare a închiderii a sute de fabrici de iută și bumbac. Potrivit unor prime estimări, 20 la sută din producția națională de iută este pierdută". (Bangladesh-ul este primul producător de iută din lume, iar economia țării depinde în mare parte de aceste exporturi).

Inundațiile durează, de fapt, din luna mai. La 29 august, situația s-a agravat brusc cînd tone de apă, provenind din topirea ghețarilor din masivul Himalaya, s-au deversat în Gange și Brahmaputra. Statisticile arată că, pentru a noua oară de la dobîndirea independenței, în 1971, „patria ciclonelor și a inundațiilor" este sinistrată. Șase calamități au fost de mari proporții. Dar, anul acesta, — apreciază specialiștii — cele trei fluvii mai importante au atins cel mai ridicat nivel din ultimii 34 de ani.

Ecologii oferă și unele explicații în plus acestui dezastru natural, ale cărui dimensiuni au ajuns la cifre fără precedent. Primul element ce creează cadrul favorabil pentru asemenea calamități este, într-adevăr, clima, dar se apreciază că un aport însemnat, în situația actuală, l-au avut și numeroasele despăduriri efectuate în munții Himalaya — drept urmare, pantele golite de obstacole au devenit căi de scurgere a apelor.

Și anul trecut, inundațiile au fost dezastruoase, s-au înregistrat masive pierderi de vieți omenești, recolta de toamnă a orezului a fost distrusă, țara a cunoscut o mare pierdere a stocurilor de alimente, fertilitatea solului a fost afectată pe mari suprafețe. Anul acesta, însă, nivelul apelor este mult mai ridicat.

Ce s-a întîmplat după 29 august ?

Partea nordică a țării a fost cea dintîi sinistrată. Treptat, apele au înaintat spre regiunile centrale și sudice ale țării, care, în prezent, sînt cele mai afectate. Astfel, peste 130 000 de kilometri pătrați s-au transformat într-o mare de apă, recolta de orez — aliment de bază al populației și al cărui preț s-a dublat în ultimele zile — este amenințată. Aceasta ar însemna aproximativ două milioane de tone. Un număr mare de sate au rămas izolate.

„Este mai mult decît un dezastru natural — afirmă Rashed Chowdhury, ministrul afacerilor externe ; este o aberație a naturii". 50 din cele 64 de provincii ale țării sînt complet inundate. Situația se complică tot mai mult, datorită apariției bolilor intestinale și a lipsei acute de apă potabilă. Ca un paradox — se arată într-un articol al ziarului „The Times" — ploile au fost, într-un fel, binevenite ; o mare parte a populației trăiește pe... acoperișuri. Apa musonică ce a căzut în ultima vreme, a fost colectată în recipiente și este, acum, folosită pentru consum.

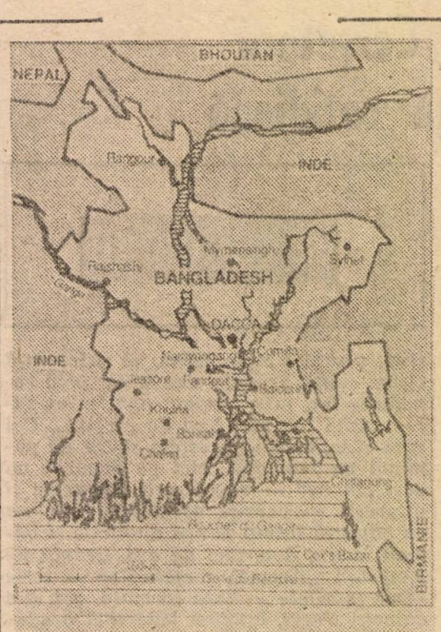

Bangladesh-ul este situat în regiunea central-sudică a Asiei, ocupînd cea mai mare parte a fluviilor Gange și Brahmaputra. Cu o suprafață de 144 000 kmp și o populație de aproximativ 110 milioane de locuitori, el este una din cele mai dens populate țări. Peste 85 la sută din suprafață este reprezentată de o cîmpie plană, traversată de Gange, Brahmaputra și Meghna, care se despletesc în numeroase brațe și canale, la care se adaugă lacuri („bhils" și „haors") și mlaștini (vezi harta). *Clima, tropical-musonică, este caracterizată prin căderea unor precipitații abundente, mai ales în perioada iunie-septembrie, care provoacă mari inundații. Cicloanele, mai frecvente în zona litorală, au adesea efecte catastrofale.*

Bătălia pentru supraviețuire este aprigă. În zonele sinistrate se află 5 000 de echipe medicale, care îngrijesc bolnavii și vaccinează populația în cele 2 000 de adăposturi puse la dispoziție de autoritățile guvernamentale.

Capitala țării, Dacca, este, de asemenea, afectată : 3 milioane de persoane au fost dislocate de la casele lor. Legăturile pe calea ferată sînt, în mare parte, întrerupte. La începutul lunii septembrie, aeroportul din Dacca a fost, timp de o săptămînă, paralizat.

Autoritățile aviației civile au lucrat, în acest răstimp, zi și noapte pentru a pompa apa și a degaja pistele de decolare. S-au deschis peste 700 de centre de găzduire pentru sutele de mii de persoane rămase fără adăpost. În întreaga țară se depun mari eforturi pentru salvarea vieților omenești și a bunurilor materiale. Armata participă la munci de reconstrucție, la eliberarea terenurilor de dărîmături. În 200 de puncte nevralgice, militarii oferă ajutoare persoanelor izolate, transportă supraviețuitorii, consolidează drumurile și digurile, repară podurile distruse.

Președintele țării, Hussain Mohammad Ershad, împreună cu alți membri ai guvernului, care au vizitat unele zone greu încercate, a făcut apel la populație de a combate prin toate măsurile cel mai mare dezastru pe care l-a cunoscut Bangladesh-ul. De asemenea, a făcut cunoscut comunității internaționale că țara este într-o acută necesitate de apă potabilă, medicamente și alimente.

Zilnic, sosesc ajutoare din numeroase țări ale lumii.

La 13 septembrie, președintele a reînnoit apelul privind organizarea unei reuniuni de experți în problema inundațiilor, cu participarea Chinei, Indiei, Nepalului, Bhutanului și a țării sale — informează agenția „China Nouă". La o conferință de presă, desfășurată la Dacca, el a evidențiat rolul important ce revine Asociației Asiei de Sud pentru Cooperare Regională (S.A.A.R.C.) în convocarea unei asemenea întîlniri, care să exploreze căile de colaborare în eforturile de prevenire și înlăturare a efectelor inundațiilor catastrofale din zonă.

M. Maxim

Uraganul „Gilbert" – „fenomen meteorologic al secolului"

„Cel mai devastator, violent și periculos uragan al secolului" — așa a fost declarat, de către meteorologi, uraganul „Gilbert", care și-a început activitatea sa aducătoare de moarte și distrugeri la 10 septembrie, în Oceanul Atlantic, pătrunzînd, ulterior, în zona Mării Caraibilor și lovind, pe măsură ce avansa, în special Jamaica, Haiti, Republica Dominicană Honduras, peninsula mexicană Yucatan, apoi zona foarte populată din Golful Mexicului, în sud-estul Statelor Unite. Cu un diametru apreciat la circa 700 de kilometri, uraganul, afirmă meteorologii, s-a format în dreptul Insulelor Virgine, fiind urmărit, în evoluția sa, de o echipă de specialiști americani, aflați la bordul a două avioane „Orion" ale forțelor aeriene ale S.U.A. Aceștia au informat, în permanență, despre drumul ciclonului și intensitatea acestuia, avertizînd, din timp, asupra forței sale : vîntul a atins 230 km pe oră, cu rafale de pînă la 350 km/h. La un moment dat, „Gilbert" a avut două epicentre, unul de 32 și altul de 113 kilometri diametru, care s-au transformat permanent, pe măsură ce uraganul înainta spre coasta estică a continentului american, unde s-a deplasat, declara unul din martorii oculari, „lent, dar implacabil", cu circa 25 km pe oră.

Cu o forță deosebită, ciclonul a smuls arbori, acoperișuri și ferestre ale caselor, distrugînd locuințe, edificii publice, culturi agricole, autovehicule. Vîntului extrem de puternic i s-au adăugat ploile torențiale, care au provocat revărsări ale riurilor și inundații, împrejurări în care multe persoane au fost rănite, și-au pierdut viața, sînt date dispărute sau au rămas fără adăpost. Daunele materiale — la un calcul preliminar — se ridică la peste zece miliarde de dolari. Lăsînd în urma sa moarte și dezolare, distrugeri imense, „Gilbert" a afectat mai multe țări din Bazinul Caraibilor și America Centrală, ca și zonele estice ale Mexicului și Statelor Unite. Efectele sale, spun specialiștii, ar fi fost și mai mari, dată fiind forța deosebită a uraganului, dacă sosirea sa n-ar fi fost cunoscută din timp și nu s-ar fi luat, cu anticipație, unele măsuri de prevedere, între care evacuarea locuitorilor din zonele de risc. Și totuși, ciclonul a produs în Jamaica — țară care s-a declarat în „stare de urgență" — moartea a peste 30 de persoane, dezrădăcinări de arbori, căderea liniilor de curent electric și a celor telefonice, pierderea a zeci de mii de locuințe. Daunele materiale, a declarat primul ministru, Edward Seaga, se ridică la circa 8 miliarde de dolari (fiecare a patra casă a fost distrusă). Incalculabile pierderi a înregistrat sectorul agricol din Republica Dominicană și Haiti ; morți și răniți au fost semnalați în aproape toate țările Americii Centrale; pierderi importante se constată, de asemenea, în Insulele Virgine, Santa Lucia, Caiman. În Cuba, scrie agenția „Prensa Latina", au fost evacuate peste 250 000 de persoane, daune materiale fiind înregistrate în agricultură și telecomunicații, la centralele electrice și locuințe. În regiunile joase, ca Pinar del Rio și în Insula Tineretului, s-au produs inundații, în timp ce zonele estice au fost puse în stare de alertă ciclonică.

Trecerea, apoi, a uraganului, timp de patru zile, de-a lungul coastelor estice mexicane s-a soldat cu circa 110 morți, dispariția a peste 50 de persoane și un număr de alte 300 000 rămase fără adăpost. Peninsula Yucatan, din sud-estul Mexicului, și regiunea nord-estică a țării au suferit cel mai mult efectele devastatoare ale acestui „fenomen meteorologic al secolului", care a bîntuit, săptămîna trecută, zonele de coastă cu rafale de vînt extrem de puternice. Daunele materiale produse asupra statelor Yucatan, Quintana Roo, Campeche (în sud-est) și Tamaulipas, Nuevo Leon și Coahuila (în nord-est) nu au putut fi calculate încă, dar distrugerile produse în principalele zone petroliere și turistice ale țării, ca și cele aduse locuințelor, transporturilor și telecomunicațiilor sînt apreciate la 2 miliarde de dolari. De altfel, președintele Miguel de la Madrid s-a deplasat în peninsula Yucatan pentru a evalua pierderile și a supraveghea punerea în aplicare a unui program de ajutorare a populației din această regiune, prima dintre zonele mexicane confruntate cu ravagiile vîntului și ploilor abundente. „Gilbert" a măturat, apoi, alte zone de coastă, surprinse de furia vîntului, ajungînd la Monterrey, capitala statului Nuevo Leon. Peste 50 de persoane au pierit, dintre care unele se aflau adăpostite în patru camioane care au fost smulse de la sol, răsturnate și rupte de apele în creștere ale rîului care traversează orașul. Monterrey a fost declarat „zonă de urgență", datorită devastărilor produse șoselelor care leagă orașul de restul țării și inundațiilor care au afectaf întreaga zonă, distrugînd rețele electrice, de telefoane și apă potabilă.

Tornadele, ploile torențiale și inundațiile au lovit apoi, sîmbătă, 12 state din sudul S.U.A., inclusiv regiuni care, anul acesta, au avut de suferit de pe urma secetei. Între zonele afectate se află, mai ales, Texas-ul, apoi Kansas, Missouri, Florida, Pennsylvania, Ohio, Illinois, Wisconsin, Minnesota. Apele a numeroase rîuri au crescut brusc, mai ales în valea lui Rio Grande, obligînd la evacuarea a sute de mii persoane. Deși intensitatea ciclonului începuse să scadă, centrul special din Houston (Texas) al N.A.S.A. a fost închis, amînîndu-se anunțarea datei lansării navetei spațiale „Discovery" (programată, inițial, pentru 26 septembrie), de teama unor defecțiuni ce s-ar fi putut produce ca urmare a intemperiilor.

„Uraganul asasin" — cum a fost denumit prin imaginile dantești pe care le-a provocat de-a lungul traseului său de circa 4 000 de kilometri în Bazinul Caraibilor și Golful Mexic — scăzuse, duminică, în intensitate, lovindu-se de lanțul muntos Sierra Madre și transformîndu-se într-o furtună tropicală. Vîntul slăbise, ajungînd pînă la 60 km/h, cerul rămînînd noros.

Datele științifice au arătat că „Gilbert" va rămîne în istorie drept unul din uraganele cele mai puternice, intensitatea sa fiind cinci — cifra maximă pe scara măsurării unor asemenea fenomene meteorologice. Un experiment interesant au realizat oamenii de știință cubanezi și sovietici. La bordul unui avion de tipul „AN-12", echipat special, ei au pătruns în epicentrul lui „Gilbert" unde s-au aflat circa o oră. Cu ajutorul aparaturii de la bordul aparatului au fost colectate date valoroase, necesare în studierea proceselor de formare a uraganelor tropicale. Dintre acestea, cele mai importante au fost cel din 1935, care a lovit Florida (408 morți), și cel din 1969, numit „Camille", afectînd Golful Mexic și Mississippi. În ultimii ani, s-au înregistrat cele denumite „David" (1979), „Allen" (1980), „Gloria", „Juan" și „Kate" (1985), „Bonnie" (1986), „Emily" și „Floyd" (1987). Furtunile tropicale au început, din 1950, să primească cîte un nume, dat de meteorologi din Caraibe, America Centrală și S.U.A., care se întîlnesc la fiecare patru ani. Ei au alcătuit o listă alfabetică a denumirilor posibile în spaniolă, franceză și engleză. Pe de altă parte, intensitatea este stabilită în raport de forța vîntului : „depresiunea tropicală" reprezintă prima etapă, cînd vîntul atinge 57 km/h ; aceasta se transformă în „furtună tropicală", primind deja un nume, cînd vîntul are o viteză între 58,5—109,5 km/h ; urmează „uraganul", dacă viteza vîntului depășește 111 km/h. Sezonul, din Oceanul Atlantic, al uraganelor începe la 1 iunie și durează pînă la 30 noiembrie. Următoarele nume stabilite pentru viitoarele asemenea fenomene meteorologice sînt „Hellen", „Isaac" și „John".

Anca Voican

MALI

Obiective ale dezvoltării

La 22 septembrie, Mali împlinește 28 de ani de la proclamarea independenței naționale, eveniment istoric în viața acestei țări (1 240 142 kmp și numai 7,6 milioane locuitori, potrivit recensămîntului din luna aprilie a.c.). După ce, la începutul anului trecut, Congresul extraordinar al Uniunii Democrate a Poporului Malian (U.D.P.M., partid unic, de guvernămînt) a adoptat „Carta orientării naționale și a principiilor de organizare a vieții sociale", în perioada imediat următoare autoritățile au acționat în vederea transpunerii în practică a obiectivelor stabilite. Ele au în vedere valorificarea superioară a resurselor naturale în folos propriu. În acest cadru, o atenție deosebită se acordă agriculturii, domeniu în care lucrează 90 la sută din populația activă. Programul economic inclus în planul cincinal (1987—1991) și programul de reforme economice inițiate de guvern vizează, cu prioritate, lupta împotriva secetei, care, între altele, prevede crearea unei zone verzi în zonele nord-estice, spre a se opri înaintarea Saharei, lucrări de amenajare a cursului superior al Nigerului —, „fluviul fluviilor", care străbate Mali, de-a lungul a 1 782 km — atît în vederea creșterii producției agricole, cît și în vederea realizării unor proiecte hidroenergetice.

În spiritul politicii sale consecvente de prietenie, colaborare și solidaritate cu toate statele care au păsit pe calea dezvoltării de sine stătătoare, România a stabilit și dezvoltat cu Mali raporturi prietenești de conlucrare, ce s-au dezvoltat continuu, spre binele ambelor popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

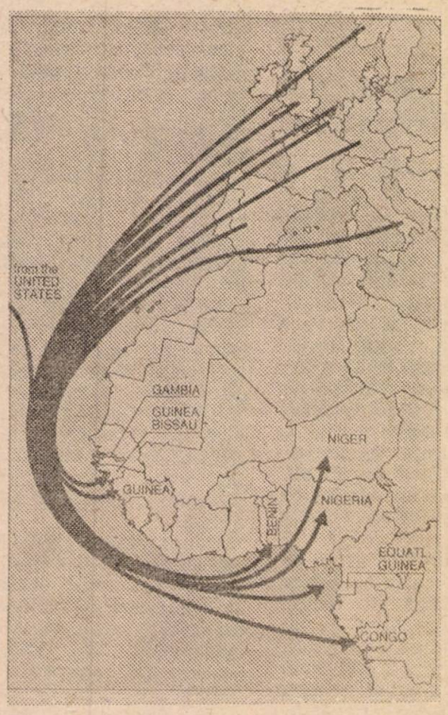

HARTĂ. Încă de la sesiunea la nivel înalt a O.U.A. (Addis Abeba, mai a.c.) mai multe state au evidenţiat răspunderea pentru apărarea mediului înconjurător şi prevenirea poluării lui, ca urmare a depozitării pe teritoriul lor a unor reziduuri toxice şi radioactive de către unele firme occidentale. De altfel, pe plan naţional, unele ţări au şi luat măsuri ferme în această direcţie. Harta indică statele africane în care firme italiene, franceze, olandeze, belgiene, luxemburgheze, vest-germane, americane, engleze şi norvegiene au depozitat reziduuri toxice, acţiune prin care se atentează la mediul înconjurător al întregului continent african, şi aşa afectat masiv de calamităţile naturale. În ţările africane sporeşte indignarea în legătură cu faptul că, într-unele state ale continentului, s-au depozitat reziduuri toxice. Se vorbeşte despre „terorism toxic" şi despre „negustori ai morţii". Directorul executiv al Programului O.N.U. pentru Mediul Înconjurător (UNEP), Mostafa Tolba (Egipt), a arătat că UNEP este pe punctul de a elabora o convenţie internaţională împotriva comerţului cu deşeuri toxice. În ce priveşte deşeurile radioactive, problema este de competenţa Agenţiei Internaţionale pentru Energia Atomică

1000+1

Alocuţiune

În ultima perioadă, în domeniul dezarmării s-au produs schimbări considerabile, care dau speranţe în ce priveşte înfăptuirea obiectivelor considerate anterior drept inabordabile, a declarat secretarul general al O.N.U., Perez de Cuellar, în alocuţiunea rostită la deschiderea lucrărilor Conferinţei anuale a organizaţiilor neguvernamentale pe tema „Rolul O.N.U. în reglementarea conflictelor, menţinerea păcii şi securităţii globale". Problema menţinerii păcii, a relevat el, este strîns legată de alte importante aspecte, ca dezarmarea, dezvoltarea, drepturile omului şi protecţia mediului înconjurător. Referindu-se la eforturile şi contribuţia O.N.U. la soluţionarea conflictelor din diferite regiuni ale planetei, Perez de Cuellar a subliniat că „această evoluţie a evenimentelor demonstrează, încă o dată, că, prin răbdare şi perseverenţă, se poate opri procesul care ar duce, inevitabil, la distrugere".

Eliberare

Agenţia „Prensa Latina" citează o declaraţie a guvernului cubanez, care a informat că au sosit în Cuba piloţii cubanezi locotenent-colonelul Manuel Rojas Garcia şi căpitanul Ramon Quesada Aquilar, care au fost, timp de 10 luni, prizonieri ai organizaţiei ilegale angoleze UNITA, după ce se lansaseră cu parașuta dintr-un avion ce fusese doborît în timpul unei misiuni de cercetare în provincia Moxico, din Angola, în octombrie 1987. Declaraţia respectivă precizează că guvernul Republicii Cote D'Ivoire a depus eforturi pentru a obţine eliberarea celor doi piloţi. Aceştia au fost eliberaţi fără nici o condiţie din partea UNITA, la 24 august a.c., şi predaţi reprezentantului autorităţilor Cote D'voire. În timpul captivităţii, piloţii cubanezi au fost bine trataţi. Guvernul Cubei mulţumeşte Guvernului Cote D'Ivoire pentru contribuţia umanitară la eliberarea piloţilor. De asemenea, guvernul Cubei apreciază gestul organizaţiei UNITA de a pune în libertate pe cei doi piloţi, se arată în declaraţia respectivă.

Aniversare

Agenţia „TASS" informează că ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Eduard Şevardnadze, şi secretarul de stat al S.U.A., George Shultz, au avut un schimb de mesaje prilejuite de prima aniversare a semnării înţelegerii dintre U.R.S.S. şi S.U.A. privind crearea unor centre de diminuare a pericolului nuclear. „Într-o perioadă scurtă, — se subliniază în mesajul ministrului sovietic —, această înţelegere a demonstrat viabilitatea şi oportunitatea pasului întreprins de ţările noastre. În viitor, pe măsura încheierii unor noi înţelegeri, centrele şi-ar putea extinde funcţiile, ceea ce ar contribui la succesul dezarmării nucleare". La rîndul său, G. Shultz, a evidenţiat contribuţia centrelor american şi sovietic la realizarea „obiectivului nostru comun — dezvoltarea încrederii şi securităţii".

Turneu

Ministrul britanic de externe, Geoffrey Howe, şi-a încheiat vizita oficială, de două zile, în Uganda. La o conferinţă de presă, Howe a anunţat că Marea Britanie va acorda Ugandei 10 milioane lire sterline (17 milioane dolari) în următoarele 12 luni, pentru a sprijini programul de reformă economică. El a dat, de asemenea, asigurări că Marea Britanie va continua să sprijine guvernul de la Kampala în eforturile vizînd reconcilierea naţională şi asigurarea stabilităţii interne. De notat, totodată, că, în cadrul turneului pe care l-a întreprins în Africa de Est, ministrul de externe al Marii Britanii, Geoffrey Howe, a făcut o escală neanunţată la Addis Abeba. Este prima vizită întreprinsă de un ministru de externe britanic în Etiopia, din 1974 încoace. Howe a avut cu omologul său, Berhanu Bayih, o convorbire „sinceră şi cuprinzătoare" în legătură cu evenimentele din Etiopia şi din regiune. Vom face tot ce ne stă în putinţă pentru promovarea păcii în această regiune — a declarat Howe după convorbiri.

APARAT. După şapte ani de cercetări, „Agenţia pentru Ştiinţă şi Tehnologie Industrială" din Tokio a realizat o maşină de citit cu voce tare pentru nevăzători. Această maşină — în imagine — recunoaşte 3 000 de semne ale limbii japoneze şi poate pronunţa circa 80 000 cuvinte cu o viteză de 9 cuvinte pe secundă

COMISIE. În vreme ce, la Brazzaville, s-a desfăşurat o nouă rundă de convorbiri între Angola, Cuba, Africa de Sud şi S.U.A. (în legătură cu care s-a afirmat că „negocierile cvadripartite au intrat într-o etapă decisivă, fiind posibil ca viitoarea rundă să fie şi ultima"), Comisia militară comună sud-africano—angolezo—cubaneză de supraveghere a încetării focului la graniţa Namibiei cu Angola îşi continuă activitatea. Astfel, recent, ea a hotărît să creeze un al doilea post de control la frontieră, în localitatea Chitato din provincia angoleză Cunene. La o întîlnire cu ziariştii, reprezentanţii militari ai Angolei şi Africii de Sud au declarat că obiectivele Comisiei militare comune urmăresc prevenirea oricărui act de agresiune. Reprezentantul angolez a adăugat că principiile acordurilor realizate în legătură cu reglementarea situaţiei din Africa australă stipulează funcţionarea Comisiei militare comune pînă la sosirea forţelor militare ale Naţiunilor Unite în Namibia, pentru a asigura traducerea în viaţă a rezoluţiei 435 a Consiliului de Securitate al O.N.U. În imagine — generalii de brigadă Johan Sonnekus şi Karel van Heerden (Africa de Sud) şi Col Morejon (Cuba) din Comisia militară comună

„NODON SINMUN" DESPRE TRATATIVELE PRIVIND STABILIREA DE RELAȚII DIPLOMATICE ÎNTRE UNGARIA ȘI COREEA DE SUD

În legătură cu înțelegerea dintre R. P. Ungară și Coreea de Sud de a stabili relații diplomatice, organul central de presă al Partidului Muncii din Coreea, cotidianul „Nodon Sinmun", a publicat articolul intitulat „Trădare față de socialism", în care se arată :

Potrivit unor informații oficiale, guvernul Republicii Populare Ungare a hotărît, în urmă cu cîteva zile, să facă cu regimul marionetă sud-coreean schimb de misiuni permanente la nivel de ambasadori, cu privilegii și imunități diplomatice, și a convenit să înceapă convorbiri pentru stabilirea de relații diplomatice în viitorul apropiat.

Această hotărîre este cu adevărat surprinzătoare, fiind de neînchipuit din punctul de vedere al revoluționarilor și al unui partid al clasei muncitoare care luptă pentru socialism și comunism.

Guvernul ungar susține că hotărîrea de a stabili sau nu relații de stat cu Coreea de Sud ține de suveranitatea națională a Ungariei. Bineînțeles, noi nu contestăm aceasta. Dar nu putem să nu abordăm problema din punctul de vedere al clasei muncitoare, de pe poziție socialistă, deoarece Ungaria face încă profesiune de credință față de socialism și vorbește despre principiile marxism-leninismului.

Comuniștii și popoarele țărilor socialiste — continuă ziarul — nu trebuie să privească greșeala comisă de Ungaria drept o simplă problemă de natură economică, ci ca o trădare intolerabilă a principiilor marxism-leninismului și a cauzei revoluționare a clasei muncitoare.

Orice țară care se abate de la principiile fundamentale ale marxism-leninismului și internaționalismului proletar pierde dreptul de a fi numită țară socialistă. Trădîndu-și vechiul prieten socialist și aliindu-se cu un lacheu al imperialismului, condamnat de toate popoarele progresiste, Ungaria a abandonat principiile elementare și obligațiile morale ale comuniștilor.

„Regimul" sud-coreean nu este altceva decît un regim marionetă colonial creat de imperialiștii americani și menținut sub protecția baionetelor lor. Din această cauză, toate țările socialiste și chiar țările lumii a treia care aderă la Giagiusăng (principiu filozofic coreean potrivit căruia omul este stăpîn peste tot și hotărăște în toate — n.r.) au refuzat să recunoască „regimul" sud-coreean.

Republica Populară Ungară a recunoscut Republica Populară Democrată Coreeană drept singurul stat legitim al națiunii coreene și, pe această bază, a stabilit relații diplomatice cu republica noastră. Țările noastre s-au sprijinit reciproc, au cooperat pentru cauza comună și au trecut împreună prin încercări grele.

Opera revoluționară a clasei muncitoare nu s-a încheiat și mai avem un drum lung de parcurs. În prezent, imperialiștii conduși de S.U.A., acționînd în complicitate, își concentrează atacurile împotriva țărilor socialiste, care reprezintă bastionul progresului. Această situație impune țărilor socialiste să adere ferm la poziția revoluționară și să se unească mai strîns pe baza principiului internaționalismului proletar.

În aceste condiții, cum poate Ungaria, care afirmă că este țară socialistă, să abandoneze intransigența de clasă și poziția socialistă, acționînd perfid în favoarea imperialiștilor și lacheilor lor ?

În ultima vreme, cunoscînd că Ungaria negociază în culise cu marionetele sud-coreene, am sfătuit-o în numeroase rînduri să renunțe la aceasta. De fiecare dată, partea ungară a promis hotărît că nu va avea relații de stat cu Coreea de Sud împotriva intereselor poporului coreean, afirmînd că face doar schimburi comerciale la nivel neguvernamental.

Cu toate acestea, Ungaria a dat publicității un comunicat privind stabilirea de relații cu Coreea de Sud, fără a se consulta în prealabil cu noi. Acesta este un act laș și rușinos, lipsit de orice urmă de conștiință elementară și de loialitate comunistă.

În ultimă instanță, hotărîrea Ungariei de a stabili relații de stat cu Coreea de Sud nu poate fi apreciată altfel decît ca o perfidie gravă în raport cu poziția de clasă proprie unei țări socialiste, cu principiul internaționalismului, precum și cu angajamentele și obligațiile morale ce unesc țările frățești.

Prin stabilirea de relații de stat cu marionetele sud-coreene, Ungaria se angajează pe o cale ce aduce grave prejudicii intereselor fundamentale ale republicii noastre și ale întregii națiuni coreene, pentru care reunificarea națională este sarcina supremă — subliniază ziarul „Nodon Sinmun".

Pentru poporul nostru nu există sarcină națională mai presantă decît reunificarea țării. Principalul obstacol în calea reunificării îl constituie ocuparea de către imperialiștii americani a Coreei de Sud și politica lor privind „două Corei". În fapt, hotărîrea autorităților ungare înseamnă implicarea directă în complotul privind „două Corei", urzit de reacționarii americani și japonezi și de marionetele sud-coreene, înseamnă a-i ajuta pe dușmanii reunificării Coreei.

În pofida caracterului perfid al acestei acțiuni, Ungaria își bate joc de lume, folosind scuza ridicolă că „urmărește să promoveze dialogul dintre Nord și Sud și să contribuie la reunificarea pașnică a Coreei prin activitățile ei în Coreea de Sud".

În prezent, în Coreea de Sud studenții și populația luptă în stradă, vărsîndu-și sîngele pentru reunificarea țării, împotriva dominației coloniale fasciste a imperialiștilor americani și lacheilor lor. Este scandalos că Ungaria, țară socialistă, în loc să ajute populația sud-coreeană în lupta ei, se aliază cu regimul marionetă, care oprimă brutal poporul.

Asemenea acțiuni prin care Ungaria se distanțează de un prieten și se apropie de un dușman, insultînd poporul luptător și ajutîndu-i pe opresorii lui, nu vor rămîne necondamnate de comuniști și de toți oamenii cinstiți.

Prin stabilirea de relații de stat cu marionetele sud-coreene, flatînd imperialismul american și prosternîndu-se la picioarele lui, Ungaria face de rușine socialismul și prejudiciază grav cauza comună a socialismului.

Autoritățile ungare recurg la scuze absurde, pretinzînd că acțiunea lor ar avea la bază „politica ungară de deschidere față de lumea din afară, indiferent de sistemul social" și că ar fi „în conformitate cu promovarea internațională a unei noi forme de politică externă și a unui nou mod de gîndire de către alte țări socialiste". Nu înseamnă oare aceasta o autodenunțare, în sensul că politica „deschisă" pe care o susține Ungaria este o politică de îndepărtare de la socialism ?

Apreciem că politicile de restructurare și deschidere, practicate în prezent în mai multe țări socialiste, urmăresc în ultimă instanță edificarea cu mai mult succes a socialismului și desăvîrșirea lui. Este evident că aceste politici ale unor țări socialiste nu trebuie să ducă la alianța cu lacheii imperialismului și la trădarea socialismului.

Autoritățile ungare susțin că hotărîrea lor de a avea relații cu Coreea de Sud „are drept obiectiv participarea la diviziunea internațională a muncii pe baza situației actuale". Dar este clar că, de fapt, doresc să obțină cîțiva dolari în schimbul înfrumusețării imaginii marionetelor sud-coreene și cooperării cu imperialiștii americani în complotul privind crearea a „două Corei".

A sărăcit oare Ungaria în asemenea măsură încît nu are altă alternativă decît să cerșească de la marionetele sud-coreene cîțiva dolari, trădîndu-și prietenul ?

Într-adevăr, pentru comuniști este o lovitură dureroasă faptul că Ungaria socialistă, mituită cu dolari, dă mîna cu marionetele sud-coreene și îi slujește pe imperialiștii americani și reacționarii mondiali, dîndu-le apă la moară în manevrele lor anticomuniste, antisocialiste.

Este o tragedie faptul că Ungaria, în timp ce se poartă atît de rușinos, se laudă ca și cînd ar fi un „erou" care îi conduce pe alții în ceea ce se cheamă „un nou mod de gîndire" și „un nou curent ideologic".

O luptă aprigă între socialism și capitalism continuă să se desfășoare pe arena mondială. În aceste condiții, cînd țările socialiste au relații cu țări capitaliste, separarea economiei de politică este întotdeauna relativă, nu absolută. În trecut, Ungaria a afirmat că relațiile ei economice cu Coreea de Sud nu au nimic de-a face cu relațiile politice. Dar rezultatul a fost stabilirea de relații politice.

Cînd întrețin relații economice cu țările capitaliste, țările socialiste trebuie să adere ferm la poziția politică a clasei muncitoare. Dacă își abandonează poziția politică și joacă după cum cîntă imperialiștii, urmărindu-și doar interesele economice proprii, cum a făcut Ungaria, ele vor aduce un prejudiciu iremediabil destinului popoarelor lor și cauzei comune a socialismului.

Partidul nostru și guvernul republicii au respectat întotdeauna ferm normele relațiilor dintre țările socialiste, au întărit prietenia și solidaritatea cu ele și și-au îndeplinit cu fidelitate obligațiile naționale și internaționale față de revoluția mondială.

Pe calea revoluției pot fi suișuri și coborîșuri, rămîneri în urmă. Istoria va merge însă înainte și cauza revoluționară justă a popoarelor va triumfa. Sub conducerea Partidului Muncii din Coreea, poporul nostru s-a oțelit de-a lungul anilor de luptă aprigă și complexă împotriva dușmanilor de toate felurile din țară și din străinătate. El va ține sus stindardul revoluției, nu va da înapoi din fața nici unei greutăți, va continua lupta hotărîtă pentru reunificarea independentă și pașnică a țării, pentru victoria totală a socialismului, unindu-se strîns cu prietenii adevărați din lumea întreagă.

Le Monde diplomatique

PARIS

În centrul crizei economice mondiale

IREDUCTIBILA OPOZIȚIE DINTRE INTERESELE AMERICANE ȘI CELE JAPONEZE *)

JAPONEZII și-au relansat, la sfîrșitul lunii iulie, investițiile în instituțiile financiare din Statele Unite, după o întrerupere de cîteva luni, explicabilă în parte ca urmare a reticențelor americane. Un semn, printre altele, al imensei mize pe care o reprezintă relațiile dintre cele două mari puteri riverane ale Pacificului, mai mult subminate de rivalități decît bazate pe cooperare. Această opoziție de interese afectează Europa occidentală : pe de o parte, ea contribuie la dezorganizarea sistemului mondial ; pe de altă parte, Statele Unite sînt pe cale să devină, după 1992, mai ales în domeniul automobilului, o rampă de lansare eficace pentru produsele japoneze fabricate pe teritoriul lor.

Avîntul și mondializarea capitalismului japonez îi obsedează pe americani, care se simt, de cîtăva vreme, dependenți, invadați, colonizați. Pe primele pagini și în analizele unor reviste, care nu sînt deloc înclinate spre senzațional, există titluri revelatoare în acest sens : „Cum să-i învingem pe japonezi" (US News and World Report, 24 august 1987) ; „Secolul Pacificului. America se află oare în declin ?" (Newsweek, 22 februarie 1988) ; „De la superbogăție la superputere" (Time, 4 iulie 1988). Formule asemănătoare abundă și în coloanele revistelor „Business Week" și „Fortune". Pe scurt, obsesia a atins un asemenea grad, încît Tokio-ul se simte obligat să se explice, mergînd pînă la a prezenta, sub formă publicitară, interminabile expuneri ale bunei sale credințe... și ale binefacerilor puterii sale.

Or, în aceeași revistă care face această publicitate, lectura unui dosar voluminos asupra situației capitalismului de bursă (pînă la 31 mai 1988) subliniază, mai mult încă, ponderea societăților japoneze în economia mondială. Dintr-un număr din cele mai mari companii analizate, 345 sînt americane și 310 japoneze, dar, dacă primele reprezintă 30 la sută din capitalizarea totală (1708 miliarde dolari), 48 la sută revin celor japoneze (2712 miliarde dolari). Din primele zece firme, șapte sînt japoneze (Nippon Telegraph and Telephone : 295,6 miliarde, și Sumitomo Bank : 68,7 miliarde, în frunte, urmate de IBM : 67,4 miliarde).

Un deputat conservator japonez, Yashiro Yayashi, nota recent că Statele Unite — cu un produs național brut de 4 000 miliarde — și Japonia — cu 2 000 miliarde — reprezintă, numai ele singure, aproximativ 50 la sută din bogăția întregii lumi capitaliste, adăugînd că venitul mediu anual pe locuitor este de 17 000 dolari în Statele Unite și a ajuns deja la 16 000 dolari în Japonia. El menționa, totodată, și elementele evidente care se află în centrul actualelor dezbateri :

Japonia a continuat să înregistreze excedente comerciale : 106 miliarde dolari, în cursul anului fiscal 1986, și 92 miliarde în 1987, iar guvernul japonez prevede un excedent de 81 miliarde pentru anul fiscal 1988. Conturile comerciale se echilibrează global ; excedent japonez înseamnă deficit pentru alte țări. Statele Unite au cel mai mare deficit, chiar dacă el nu este numai în raport cu Japonia. Statele Unite își finanțează deficitul comercial printr-un aflux de capitaluri japoneze și vesteuropene. Japonia furnizează circa 70 miliarde dolari. Statele Unite au și un deficit bugetar : 221,1 miliarde în anul fiscal 1986, și un deficit care este prevăzut la suma de 148 miliarde pentru anul fiscal 1987. Datoriile americane sînt imputabile unui consum excesiv în raport cu economiile. Statele Unite ar trebui să-și majoreze impozitele pentru a impune scăderea consumului.

„Miza neînțelegerilor transpacifice este uriașă, căci ea este una din cheile secolului al XXI-lea și conține multe paradoxuri. Căci, pe de o parte, Statele Unite cer Japoniei să depună eforturi considerabile pentru a permite Americii să-și frîneze declinul, iar, pe de altă parte, ele depind, în bună măsură, de puterea financiară japoneză, pentru supraviețuirea lor. Un expert american afirmă : „Dacă ar avea loc cel mai mic semn că Banca Japoniei și Bundesbank n-ar mai avea interes să susțină dolarul, dolarul ar cunoaște un declin, ratele dobînzilor americane ar crește vertiginos, Wall Street-ul s-ar prăbuși și o recesiune ar deveni inevitabilă".

CONFLICT COMERCIAL NECRUȚĂTOR. Fără enormele excedente japoneze, Statele Unite nu ar putea consuma și cheltui așa cum se întîmplă în prezent. Datoria națională a ajuns, în decurs de opt ani, de la 1 000 la 2 500 miliarde dolari. Or, Japonia continuă să cumpere „hîrtia" emisă de Washington : mai mult de 40 la sută din bonuri pe 30 de ani, emise în mai 1988. Dar, în fiecare zi, se manifestă tensiuni, care reflectă existența unui conflict comercial necruțător. Afacerea Toșhiba n-ar fi făcut atîta agitație în 1987, dacă această întreprindere nu se afla în concurență cu companii americane pentru dominarea pieței „cipurilor". Firmei „Frijitsu" i s-a refuzat dreptul de a cumpăra „Fairchild Semiconductors". Problema intrării în Japonia a citricelor și a cărnii de vacă americane constituie obiectul unor tirguieli dure. O companie aeriană din Los Angeles condamnă practicile concurenților japonezi pe linia Tokio-Frankfurt. O oficialitate americană se plînge că, în pofida unui acord încheiat în august 1987, guvernul japonez n-a cumpărat nici un superordinator din Statele Unite, preferînd aparate locale.

„Mulți economiști au constatat, scrie „Financial Times", că economiile americană și japoneză au devenit complementare în mod pervers. Japonia, prin finanțarea deficitului bugetar american, furnizează Statelor Unite devize, datorită cărora ele continuă să achiziționeze mari cantități de produse japoneze. Această „perversitate" poate — dacă ea este împinsă la paroxismul ei teoretic — să ajungă în situația pe care o descrie Jean-Claude Trichet, director al Trezoreriei franceze : „În Statele Unite, insuficiența economiilor este, an de an, de 140 miliarde dolari, în timp ce excedentul japonez este de 100 miliarde dolari. Aceasta înseamnă că, în decurs de 20 de ani, Japonia poate cumpăra totalitatea societăților cotate la Wall Street".

De fapt, japonezii cumpără : „Ei au început prin bonuri ale Trezoreriei americane. Apoi, ei au investit în zgîrie-nori din New York. A treia etapă a politicii investițiilor japoneze de-abia a început : cumpărarea de societăți americane". Analiza este justă și cele trei „etape" se suprapun de acum înainte. Cumpărarea de zgîrie-nori, de hoteluri, de cazinouri a provocat multă vîlvă, datorită marilor sume vărsate și a cotei spectaculoase și simbolice a operațiunii — dar este vorba, de o parte infimă a patrimoniului imobiliar american.

Semnificative sînt și achizițiile firmelor sau participările în industrie și băncile de investiții : Sumitomo Bank — în proporție de 12,5 la sută la firma Goldman Sachs ; Nippon Life Insurance — 13 la sută la firma Shearson Lehman Brothers. La sfîrșitul lunii iulie, Nomura Securities a cumpărat 20 la sută din activul firmei Wasserstein Perella ; Yamaishi Securities a încheiat un acord cu Lodestar. Iar japonezii au știut să profite de cursul ridicat al yenului și de prăbușirea cursurilor la bursă din octombrie 1987 : Sony a cumpărat CBS, Danippon a înghițit Reichhol Chemical, așa cum a procedat Ajinomoto cu Knorr Foods, Bridgestone și Firestone, Aoki cu Westin Hôtels etc. După automobil, japonezii se interesează de sectoare multiple și de vîrf : sănătate, farmacie, biotehnologie, chimie, instituții financiare. Direcția de investiții a Industrial Bank of Japan este copleșită de cereri : în aprilie, din 7 000 de clienți, 500 doreau să-și plaseze capitalurile în străinătate și, îndeosebi, în Statele Unite.

Japonezii își înmulțesc investițiile directe ; în 1987, acestea atingeau 30,9 miliarde dolari (crescînd cu o treime, față de 1986). Este oare vorba de o „invazie" ?

CAPACITATE FINANCIARĂ ȘI DEPENDENȚĂ TEHNOLOGICĂ. Este necesar, de fapt, să relativizăm acest fenomen. Desigur, există o creștere rapidă a investițiilor directe (16 miliarde în 1984), dar ele reprezintă numai 11,6 la sută din totalul investițiilor străine în Statele Unite. Pe de altă parte, aceste plasamente, dacă reflectă, în parte, voința niponilor de a eluda eventualele măsuri protecționiste ale Washingtonului și efectele cursului ridicat al yenului, ele sînt, de asemenea, solicitate de americanii dornici să creeze locuri de muncă ; ei stimulează, prin măsuri fiscale și prin costisitoare lucrări de infrastructură, ca niponii să vină la ei. Rare sînt statele Federației care n-au trimis la Tokio o misiune însărcinată să atragă investițiile japoneze.

În același timp, investițiile americane în arhipelag nu sînt mai puțin importante : 6,4 miliarde în 1986. În 1985, erau implantate, în Japonia, 185 de societăți americane care vindeau sau fabricau armament, în comparație cu 70 în 1980.

Un alt fenomen îngrijorează anumite sectoare ale opiniei publice americane : dependența tehnologică, în afară de lupta pentru menținerea sau cucerirea de piețe. Dacă Statele Unite continuă să domine în domeniul microprocesoarelor, Japonia ocupă, de trei ani, primul loc în cel al semiconductorilor. 80 la sută din semiconductorii utilizați în industria de armament provin de dincolo de Pacific, și Japonia furnizează unele materiale vitale pentru perfecționarea — este adevărat, încetinită din motive bugetare — a programului „războiului stelelor". Pentagonul a tras semnalul de alarmă, cu atît mai mult cu cît Statele Unite se așteaptă să apară noi

*) Extrase din articolul apărut în „Le Monde diplomatique" nr. 414/1988.

sfidări — în special, în sectoarele biotehnologiei, noilor materiale și cel al inteligenței artificiale.

De unde înmulțirea, în America, a dezbaterilor asupra mijloacelor puse în aplicare, în Japonia, în cercetarea fundamentală (rămasă în urmă) și cercetarea aplicată (foarte avansată). De unde, de asemenea, comparațiile între sistemele de pregătire aflate în vigoare de ambele părți ale Pacificului : 70 000 de ingineri pregătiți, în fiecare an, în Japonia (de două ori mai mult pe locuitor decît în Statele Unite) ; 473 000 de cercetători japonezi în activitate (50 la sută din totalul celor americani, dar 30 la sută din aceștia sînt folosiți de armată). De unde, în plus, polemicile foarte ascuțite în legătură cu deschiderea universităților și a centrelor de cercetare pentru străini și dificultățile pentru americani de a pătrunde în laboratoarele nipone. Negocierile bilaterale, pentru a reglementa această problemă, trenează. Pe drept cuvînt, unii se întreabă dacă asocierea masivă a cercetătorilor externi nu ar impulsiona mai mult industria japoneză, atît de promptă să profite de pe urma descoperirilor și să le comercializeze. Pînă atunci, americanii nu ezită să izoleze unele simpozioane de privirea asiaticilor, iar profesorul Robert Reich, de la Harvard, s-a referit la „tehno-naționalism".

Această dezbatere este, desigur, capitală : Japonia va conferi oare o supremație științifică unei foarte mari puteri industriale și financiare ? Această țară care era, în urmă cu 20 de ani, o țară care lua împrumuturi (a doua după India), de la Banca Mondială , a cunoscut, în decurs de patru ani, o creștere a activelor sale brute pe termen mediu și lung în străinătate — de la 227,27 miliarde dolari la 727,3 miliarde. Activele sale nete s-au majorat vertiginos — de la 10,9 miliarde dolari, în 1981, la 180,4 miliarde, la sfîrșitul anului 1987. „Nomura Research Institute" consideră că activele nete externe vor fi, în 1995, de 550 miliarde dolari, adică de trei ori mai mult ca în prezent.

Această extraordinară putere financiară, bazată pe o industrie dinamică și o economisire considerabilă, permite Japoniei să-și sporească ponderea pe piața globală și să obțină o parte din ce în ce mai mare pe piețele regionale, cum ar fi America Latină, Africa, Asia de sud-est.

O MARE PUTERE DE ADAPTARE. Problema esențială care se ridică nu este aceea de a ști dacă Japonia se va dezvolta și mai mult ; ea se referă la viabilitatea actualului echilibru global foarte instabil, care afectează și Japonia. Trebuie, în acest sens, să ne întrebăm dacă Statele Unite vor continua să-și finanțeze diferitele deficite... cerînd, totodată, comanditarilor lor (japonezi, îndeosebi) eforturi în direcția pieței lor interne, a monedei și politicii lor de înarmare (bugetul militar al Tokio-ului este al treilea din lume). Or, s-a demonstrat că Japonia a reușit să se adapteze foarte rapid la cursul ridicat al yenului, că investițiile pe care le poate realiza în arhipelag nu vor afecta surplusul ei, că poate suporta o parte mai mare a importurilor, fără să fie stînjenită, de altfel, în strategia ei „de constituire treptată (împreună cu țările din regiune) a unui bloc economic asiatic". Puterea ei financiară se poate, de asemenea, afirma, dacă yenul devine monedă de rezervă, țările creditoare ale Japoniei fiind, datorită acestui fapt, apărate împotriva unei posibile devalorizări a dolarului.

Treapta atinsă, în cursul ultimelor luni, de deficitul extern american pare liniștitoare, dar deficitul cumulat continuă, oricum, să crească. Comentînd „bunele" rezultate din luna mai, William T. Archey, vicepreședinte internațional al Camerei de Comerț americane, afirma : „Apetitul americanilor pentru importuri a rămas intact, chiar dacă importurile de produse manufacturate au scăzut cu aproape 7 la sută, în raport cu luna precedentă". S-a calculat că, dacă datoria națională americană crește în actualul ritm în cursul anilor următori, dobînzile ei vor fi, în anul 2000, mai mari decît bugetul federal pe 1988. Pe de altă parte, chiar dacă deficitul comercial ar dispărea în 1990, datoria externă va fi, totuși, de 700 miliarde dolari, în timp ce Japonia va dispune de active externe nete de 400 miliarde — apreciază, la rîndul său, Nomura Research Institute.

În ce privește variațiile creșterii dolarului, ele îngrijorează mulți parteneri ai Statelor Unite, dar nu par să impresioneze cîtuși de puțin pe conducătorii japonezi : ei consideră, de fapt, că situația candidatului republican la Casa Albă este bună, o victorie democrată fiind de temut la Tokio, în măsura în care ea ar putea întări curentele protecționiste în Statele Unite. De fapt, „societățile japoneze pot cîștiga, în prezent, toate mizele. Ele pot opera în străinătate, dacă cursul dolarului este scăzut și, în țară, dacă este ridicat", afirmă Yutaka Kosai, președintele Centrului de cercetări economice din Japonia. Cu toate acestea, Tokio se așteaptă la o serioasă scădere a dolarului după alegerile din noiembrie, în afară de cazul cînd noul președinte hotărăște de urgență o foarte substanțială reducere a deficitului bugetar.

Problemă-cheie, evident. Deficitul bugetului federal — un aspect, printre altele, al datoriei americane — a crescut. Or, nici Bush, nici Dukakis nu par să aibă intenții serioase să reducă situația — în orice caz, prin intermediul fiscalității directe. În ceea ce-l privește pe Lloyd Bentsen, angajat de partea candidatului democrat în cursa pentru Casa Albă, el a cerut, la 15 iunie, în calitate de președinte al comisiei financiare a Senatului, să fie realizat un studiu asupra posibilităților de creare... a unei zone de liber schimb americano-japoneze —, proiect straniu, notează un comentator, și care nu ar putea decît să îngrijoreze celelalte țări ale Asiei.

Jacques Decorney

Implicațiile politice ale catastrofei aeriene de la Ramstein (R.F.G.)

Forțele militare aliate și, în special, cele americane — este, aceasta, constatarea multor comentatori — creează tot mai multe probleme în Germania federală, și factori politici din toate partidele vest-germane nu mai ezită să conteste unele aspecte ale prezenței lor pe teritoriul R.F.G., pe baza acordurilor de după cel de-l doilea război mondial.

Catastrofa aeriană, de la sfîrșitul lunii august, de la baza americană Ramstein (pînă acum, 57 de morți), deși a fost provocată de avioane italiene, a sporit iritarea populației vest-germane, provocată de numeroasele zboruri de antrenament efectuate de americani, britanici sau francezi.

Dezastrul de la Ramstein și controversele legate de dorința Bonn-ului de a interzice aliaților acrobațiile militare aeriene pun problema fundamentală — sublinia președintele Partidului Social Democrat (P.S.D., de opoziție), Hans Jochen Vogel — de a ști „pînă unde merge, într-adevăr, suveranitatea R.F.G. și în ce măsură putem avea ultimul cuvînt asupra a ceea ce se întîmplă pe teritoriul nostru".

De notat că și cancelarul Helmut Kohl a anunțat că intenționează să discute cu factorii de răspundere americani în legătură cu „ceea ce se poate și ceea ce nu se poate" — ceea ce a fost receptat de mediile politice ca lăsînd să se înțeleagă că zborurile de antrenament aparțin celei de-a doua categorii. În context, se atrage atenția că peste 20 de avioane militare s-au prăbușit de la începutul anului în R.F.G., unele din ele în apropierea unor zone locuite și chiar a unor centrale nucleare.

Fără a pune sub semnul întrebării prezența militară americană în R.F.G. (250 000 de oameni), Kohl a avertizat, totuși, în fața Bundestagului, că „nu trebuie să se ceară prea mult de la populație".

În fața presiunii populare, armata aerului vest-germană, Luftwaffe, a hotărît ea însăși, recent, o limitare a zborurilor la altitudine joasă.

Landul Hessa a început o cruciadă împotriva extinderii, dorită de armata aeriană americană, a bazei aeriene de la Wiesbaden Erbenheim. Motivul avansat este că înmulțirea zborurilor militare americane ar stingheri aeroportul civil de la Frankfurt, cel mai mare de pe continentul european, situat în aceeași regiune. Zborurile civile înregistrează, frecvent, în R.F.G. întîrzieri, datorită cerului acoperit. Pentru moment, justiția vest-germană a dat cîștig de cauză autorităților landului împotriva americanilor, susținuți de ministrul federal al apărării. De asemenea, autoritățile orașului Frankfurt doresc să achiziționeze o parte nefolosită a bazei aeriene americane locale, pentru a mări aeroportul civil.

Pe plan juridic, lucrurile sînt departe de a fi limpezi. Normele N.A.T.O. impun armatelor străine să respecte legea țării-gazdă. Pentru R.F.G., un statut special, datînd din 1959, autorizează, totuși, manevrele și alte exerciții militare ale forțelor aliate dacă acestea din urmă le consideră „necesare pentru a-și îndeplini datoria de apărare". Astfel, guvernul vest-german nu are nici un drept de veto.

Pot fi însă puse în cauză elemente fundamentale ale apărării. Firește, rachetele nucleare americane cu rază medie de acțiune („Pershing-II" și rachetele de croazieră), împotriva cărora s-au declanșat, la începutul anilor '80, mari manifestații pacifiste în R.F.G., trebuie să fie retrase curînd, conform Tratatului INF. Totuși, există și alte motive de îngrijorare pentru populație, avînd în vedere rachetele cu rază foarte scurtă de acțiune și stocurile de arme chimice păstrate de S.U.A. în R.F.G.

Examinare

Karolos Papoulias, ministrul de externe al Greciei (țară care asigură președinția C.E.E.), a anunțat — după o întrevedere cu Yasser Arafat — că, la 15—16 octombrie a.c., Consiliul C.E.E. va examina, la Atena, în cadrul unei reuniuni neoficiale, problema Orientului Mijlociu și posibilitatea proclamării de către O.E.P. a statului palestinian independent.

Optimism

Președintele Adunării parlamentare a Uniunii Europei Occidentale (U.E.O.), Charles Goerens, care a efectuat o vizită oficială la Madrid, a declarat presei că este optimist în ce privește aderarea Spaniei la această organizație, în luna noiembrie a.c. Ch. Goerens a menționat că Spania a acceptat întru totul „Platforma de la Haga", aprobată în octombrie 1987 de către U.E.O. — for vest-european competent în materie de apărare.

Posibilitate

Este posibil ca S.U.A. să-și transfere în altă parte bazele militare din Filipine, dacă negocierile privind compensațiile pentru aceste baze vor eșua, a arătat președintele Filipinelor, Corazon Aquino, referindu-se la o declarație, în acest sens, făcută de ministrul apărării al S.U.A., Frank Carlucci. Aquino a apreciat, însă, că cele două țări vor ajunge, totuși, la o înțelegere în legătură cu viitorul bazelor și vor semna un acord.

Mesaj

În mesajul economic al premierului elen Andreas Papandreu (prezentat, în numele său, de ministrul economiei, la deschiderea Tîrgului de la Salonic) se arată că politica economică a Greciei va fi orientată, în 1989, spre menținerea stabilității creșterii economice, controlul inflației și sporirea investițiilor. Premierul a subliniat că, în acest an, produsul național brut va crește cu 2,5—3 la sută, față de 1987, iar rata inflației va fi redusă la 13—14 la sută, față de 15.7 la sută, anul trecut. În 1989, salariile urmează să fie majorate cu 2—3 la sută, iar rata șomajului să fie menținută la nivelul de 7,4 la sută din totalul forței de muncă, a menționat șeful guvernului.

Nil

În luna februarie 1989, la Kampala (Uganda), se va desfășura o reuniune la nivel ministerial a țărilor din bazinul Nilului. Participanții vor aborda cooperarea între statele din bazinul Nilului, în vederea punerii în valoare a resurselor hidraulice ale regiunii, și vor face o evaluare a progreselor înregistrate în studiile hidrometeorologice.

„GEMENI — 21". Acesta este numele unui complex de două clădiri identice, dat în folosință în cunoscutul oraș-port japonez Osaka. Devenit simbol al orașului și cel mai mare centru comercial local, complexul edilitar este înalt de 150 m, iar fiecare clădire are 38 de etaje, fiind dotată cu cele mai noi echipamente tehnologice pentru stocarea de date și pentru comunicații. În imobile, se află și sediile cîtorva dintre cele mai renumite firme de electronică și electrotehnică japoneză

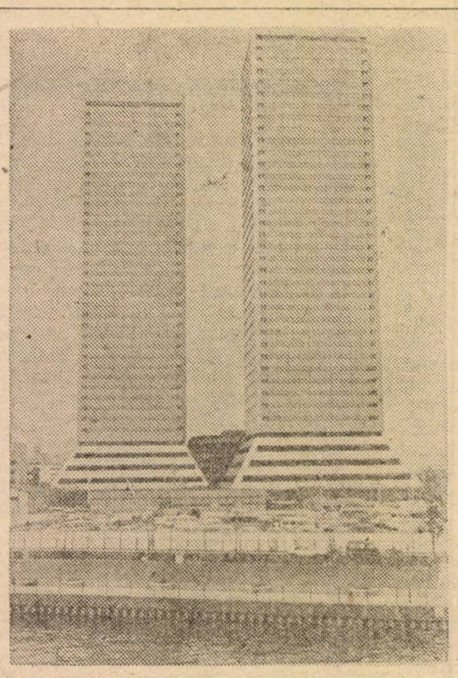

1000+1

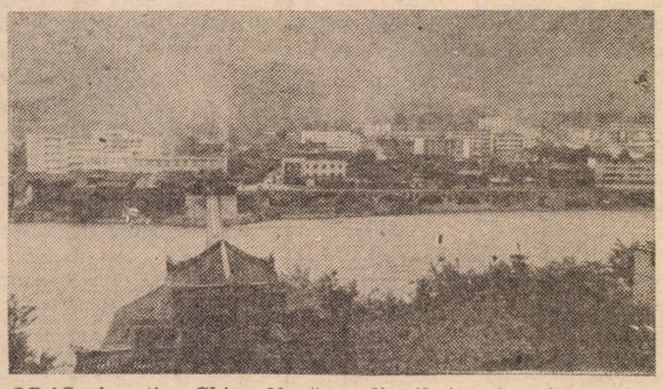

ORAȘ. Agenția „China Nouă" a distribuit o imagine proaspătă a orașului Luding, situat în provincia Sichuan pe malurile rîului Dadu

Deminare

Forțele navale iraniene vor începe, joi 22 septembrie, operațiunile de deminare a apelor Golfului, pentru a garanta securitatea navigației în regiune. Iranul va saluta cooperarea tuturor țărilor de pe țărmul de sud al Golfului la realizarea acestor operațiuni — a anunțat postul de radio Teheran.

Aprobare

Comitetul pentru afaceri externe al Senatului S.U.A. a aprobat un proiect de lege care prevede înăsprirea drastică a sancțiunilor împotriva regimului din Africa de Sud. În forma sa actuală, proiectul echivalează cu un embargou comercial aproape total împotriva Africii de Sud.

Premieră

Pentru întîia oară în ultimii cinci ani, miniștrii de finanțe din statele membre ale C.E.E. au reușit să prezinte, în termenul prevăzut, Parlamentului vest-european, organ consultativ al „celor 12", proiectul de buget comunitar pentru anul ce urmează. Viitorul buget al Pieței comune prevede, la capitolul cheltuieli, suma de 46 miliarde E.C.U. (unități de cont C.E.E.), cu 6 la sută mai mult decît bugetul actual.

Aviz

Zilele trecute, Comisia desemnată să verifice modificările aduse pieselor ce au condus la explozia navetei „Challenger" și-a dat avizul pentru startul noii navete spațiale „Discovery". S-a acordat o atenție specială rachetelor cu combustibil solid, ale căror garnituri de etanșare au cauzat accidentul navetei „Challenger". Comisia a avizat și graficul zborurilor navetelor spațiale pentru perioada următoare. Zborul inaugural al programului „Shuttle", conceput după explozia navetei spațiale „Challenger", a fost stabilit de N.A.S.A. pentru ziua de 29 septembrie a.c. De la centrul spațial Cape Canaveral (Florida) va fi lansată „Discovery", ea urmînd să revină, la 3 octombrie, pe baza aeriană Edwards din California. Conform programului, echipajul de pe „Discovery" va lansa un satelit de comunicații și va efectua 11 experimente de natură științifică. În perioada care s-a scurs de la explozia din ianuarie 1986, experții au efectuat 200 modificări și îmbunătățiri tehnice, cea mai importantă dintre ele fiind făcută la rachetele purtătoare cu combustibil solid.

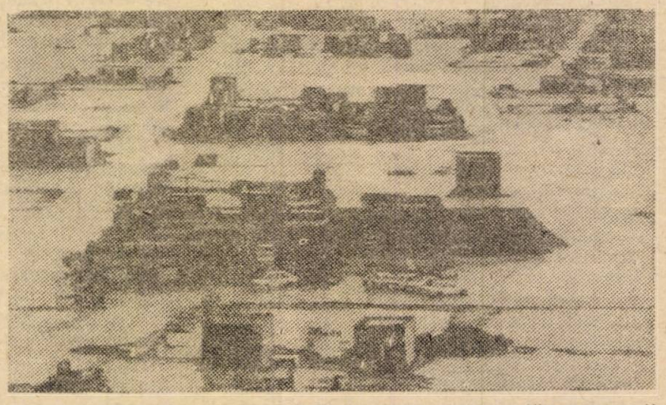

INUNDAȚII. După o perioadă în care seceta a făcut ravagii și în Sudan, existînd mari temeri privind scăderea masivă a debitului Nilului, acum, inundațiile constituie problema numărul unu. De altfel, fotografia este grăitoare : văzute din elicopter, clădirile din Khartum, capitala țării, par a fi niște insulițe în mijlocul unui lac urias, creat de recentele inundații devastatoare

PANORAMIC

Reverberaţiile Hiroshimei (II)

„INSULA LARGĂ". Cînd acum 400 de ani, în 1589, Mori Terumoto (1553—1625), nobilul ce stăpînea regiunile din jurul Hiroshimei de astăzi, a hotărît să-şi mute reşedinţa din munţii Chugoku în zona de coastă, nu a fost preocupat de alegerea unui nume deosebit pentru noua aşezare, nebănuind, desigur, destinul acesteia de a marca un moment de răscruce a evoluţiei speciei umane. El a ales drept loc cea mai mare insulă, la data aceea, din delta fluviului Ota. Pe atunci, ţărmul mării se afla cam la limita actualului Heiwaodori. Zona Shirakami de astăzi, în jurul sanctuarului cu acelaşi nume, aflat în partea de nord a Bulevardului Păcii, la cîteva sute de metri est de Heiwa Ohashi, era pe atunci sub apă. În apropiere de locul unde se află sanctuarul exista o stîncă ascunsă sub apă în timpul fluxului şi, din această cauză, constituia un pericol pentru navigaţie. Pentru a avertiza pe pescari, pe această stîncă a fost construit un templu. Viitoarea aşezare avea să-şi împrumute numele de la această realitate topografică, **hiro**, însemnînd în japoneză larg, iar **shima** — insulă, deci „insulă largă". Pe această insulă, Mori Terumoto a construit un castel — o fortăreaţă înconjurată de ziduri şi şanţuri cu apă, cu o lungime de 1 000 metri, de la nord la sud, şi 950 metri, de la est la vest, care consta din două donjonuri grandioase şi 45 de turnuri. Lucrările de construcţie au durat opt ani, fortăreaţa primind numele de Hiroshima — jo, Castelul Hiroshima. Ulterior, fortăreaţa şi-a schimbat numele în Ri-jo, Castelul crapului, dar aşezarea şi-a păstrat numele de Hiroshima.

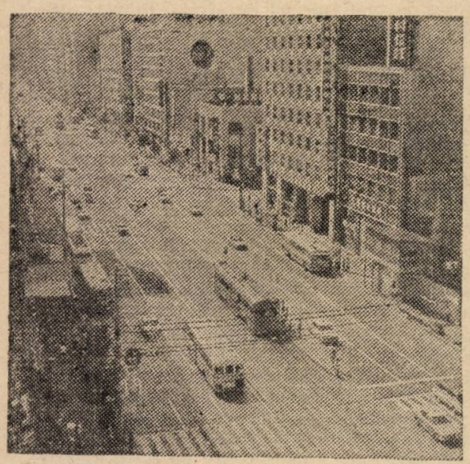

Hiroshima azi — un oraş modern, în continuă dezvoltare

În primele decenii de existenţă, locuitorii Hiroshimei nu au avut o viaţă prea liniştită. În 1592, castelul trece în stăpînirea lui Fukushima Masanori (1561—1624), care se opune viitorului shogun, Tokugawa Ieyasu, în bătălia de la Sekigawara, în 1600, şi, neobţinînd clemenţa învingătorului, este obligat să-l cedeze lui Asano Nagaakira, ginerele lui Ieyasu. Familia Asano păstrează castelul pînă în 1867, cînd ia sfîrşit shogunatul Tokugawa.

Deşi fortăreaţa nu şi-a mai schimbat stăpînii, sub familia Asano, aşezarea de aici, devenită între timp capitală a provinciilor Aki şi Bingo, care formează prefectura Hiroshima de astăzi, va avea de luptat, la fiecare doi-trei ani, în sezonul ploios, cu inundaţiile catastrofale provocate de apele fluviului Ota, dezlănţuite năvalnic din munţi. Cea mai cumplită dintre inundaţii a fost tot într-o zi de 6 august, anul 1653, cînd sute de case şi toate podurile au fost luate de ape. Numai castelul a scăpat nevătămat.

În pofida acestor adversităţi, aşezarea a continuat să se extindă pe celelalte insule, consolidînd terenul şi smulgînd mării noi suprafeţe, astfel încît, în 1867, cînd a început procesul de modernizare a ţării, Hiroshima avea 70 000—80 000 locuitori, fiind cea mai importantă aşezare din vestul insulei Honshu. Ea a devenit reşedinţă prefecturală şi centru regional pentru o seamă de servicii guvernamentale. În 1889, a primit statutul de oraş, iar portul a devenit una dintre cele mai importante baze ale forţelor armate japoneze. În oraş au fost construite, apoi, o serie de întreprinderi, majoritatea cu caracter militar.

Soarta castelului se aseamănă cu cea a altor construcţii militare medievale japoneze. În perioada Meiji (1867—1912), fortăreaţa a fost demolată, păstrîndu-se doar un donjon, poarta principală şi turnurile acesteia. Donjonul a fost utilizat, un timp, ca sediu prefectural, apoi ca garnizoană militară şi ca sediu al cartierului general al unei divizii. În 1931, a fost declarat tezaur naţional, fiind considerat o construcţie reprezentativă a secolului al XVI-lea în domeniul fortăreţelor, dar bombardamentul atomic l-a făcut una cu pămîntul. În 1958, a fost reconstruit donjonul pe fundaţia originală; are cinci nivele, şi e înalt de 36 metri. Parterul şi primele două etaje adăpostesc un muzeu al oraşului în care se remarcă diferite obiecte de artă, ceramică veche, armuri, cărţi, manuscrise, colecţii botanice şi minerale etc. Etajul al treilea este transformat în sală de festivităţi, iar ultimul serveşte ca platformă de contemplare a oraşului. De aici, ai o vedere minunată asupra cartierului Motomachi, în care se află castelul : spre est, instituţii guvernamentale, locale, prefecturale şi municipale ; Shukkeien, grădina Shukkei şi zona gării ; spre sud, alte instituţii, cartierul cercurilor de afaceri, Hatchohori, cu unele dintre cele mai moderne construcţii din oraş, strada comercială Hondori, „strada principală", iar mai la sud, Heiwaodori; spre sud-vest, se vede Heiwa Park, iar, la vest şi la nord, se află ansambluri de blocuri cu 8 pînă la 20 etaje.

„AVERTISMENT ETERN". Cu toate că Hiroshima este un nume compus, din care **shima** înseamnă, după cum am văzut, insulă, fiind foarte frecvent utilizat de japonezi împreună cu diferite nume de insule, nimeni nu a luat cuvintele „Euroshima" şi „Terrashima", ad litteram, ci le-a acordat, în pofida normelor semantice, sensul dat de autori, respectiv de a nu permite transformarea Europei şi a Terrei într-o Hiroshimă.

Sînt cuvinte care, ca şi Hiroshima, evocă necesitatea unui mod de a gîndi corespunzător mutaţiilor pe plan mondial, realităţilor complexe şi contradictorii din lumea contemporană.

Distrugerile catastrofale suferite de Hiroshima şi Nagasaki, spectrul bombelor ucigătoare sînt evocate, acum, în condiţiile unor mari şi profunde transformări politice, economice şi sociale, pe plan mondial, al afirmării tot mai puternice a voinţei popoarelor de a se dezvolta liber, independent, de a înfăptui deziderat dezarmării generale şi totale.

R.A. YEMEN

Valorificarea resurselor naturale

R. A. Yemen sărbătoreşte, la 26 septembrie, împlinirea a 26 de ani de la proclamarea republicii. Actul politic din toamna lui 1962 a pus capăt regimului monarhic feudal, deschizînd, totodată, calea unor importante prefaceri înnoitoare.

În anii care au trecut de la memorabilul eveniment, poporul din Republica Arabă Yemen a înfăptuit numeroase prefaceri : s-au pus bazele industriei naţionale, au fost luate măsuri de dezvoltare şi modernizare a agriculturii, a fost îmbunătăţit sistemul de transporturi şi comunicaţii. În ceea ce priveşte agricultura, acest sector reprezintă o ramură de bază a economiei naţionale, în care îşi desfăşoară activitatea peste 85 la sută din totalul celor aproximativ 8 milioane de locuitori.

Deosebit de importantă, atît pentru acoperirea necesarului intern, cît şi pentru export, este valorificarea zăcămintelor de ţiţei şi gaze naturale. Acest proces include, printre altele, crearea unei reţele de transport corespunzătoare. În acest sens, se are în vedere realizarea, pînă la finele acestui an, a unei conducte de 70 km pentru produse petroliere, care va uni localitatea Salif de Hodeida, precum şi construirea de depozite la Salif, Hodeida şi Sanaa cu o capacitate totală de 280 mii tone petrol. Pentru efectuarea exporturilor, va fi pus în practică proiectul de construire a unei conducte de 427 km, care va lega zăcămîntul petrolier Alef de terminalul plutitor de la Salif din Marea Roşie.

În spiritul politicii sale de prietenie şi solidaritate cu popoarele arabe, ţara noastră dezvoltă relaţii de colaborare cu R. A. Yemen pe multiple planuri, în folosul ambelor popoare, al conlucrării paşnice.

Renăscută, grație efortului uman, din deșertul de cenușă radioactivă, Hiroshima a devenit și simbolul impresionantei voințe a oamenilor de a se opune distrugerii, de a-și dărui eforturile vieții și progresului, avertisment pentru generațiile de azi și cele viitoare de a veghea la apărarea bunului cel mai de preț al omului, viața.

„Hiroshima — spunea Takeshi Araki, primarul orașului, la a doua sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării — nu este numai un martor al istoriei. Hiroshima este un avertisment etern pentru viitorul omenirii. Dacă Hiroshima va fi uitată, este evident că greșeala va fi repetată, iar istoria omenirii va lua sfîrșit".

Sakura și „păcatul atomic"

Am dorit să-mi aleg cu grijă prima zi la Hiroshima, astfel încît amintirea bombardamentului atomic să fie cît mai îndepărtată posibil de ochii și sufletul oamenilor acestui oraș martirizat. Voiam să văd dacă Hiroshima se poate elibera de povara coșmarului atomic, iar dacă nu, să înțeleg cum îi stigmatizează încă viața, cum și-a pus amprenta prima ciupercă atomică asupra acestei așezări umane, asupra societății nipone, în ansamblu. Între cele mai potrivite mi s-au părut a fi cele cîteva zile ale începutului de aprilie, cînd revărsarea gingașelor petale de sakura, floarea de cireș, cu infinite lor nuanțe, imprimă peisajului nipon, citadin sau rural, irizări feerice, iar oamenii trăiesc parcă într-o lume ireală. Trebuie să te afli în zilele acelea în Japonia ca să înțelegi ce reprezintă sakura pentru locuitorii arhipelagului.

Deși, în timpul anului, sakura, care înseamnă atît pomul cît și floarea, este practic ignorat, în cele cîteva zile de glorie domină preocupările oamenilor. Începînd de la jumătatea lunii martie și pînă în prima decadă a lunii mai, posturile de radio și televiziune difuzează zilnic „buletine de știri sakura", anunțînd apariția primelor flori în sudul insulei Kyushu și înaintarea zilnică a „valului", cu menționarea livezilor de interes național, pînă în nordul insulei Hokkaido.

Fiecare așezare urbană sau rurală are cel puțin un loc „vestit" pentru sakura, unde japonezii de toate vîrstele se adună în grupuri cît mai mari — familii, prieteni, colegi de muncă — sub cireșii înfloriți, participînd la Sakura Matsuri, Festivalul florii de cireș, una dintre cele mai frumoase și mai îndrăgite manifestări de acest fel. În asemenea ocazii, sub cireșii înfloriți, fiecare metru pătrat este folosit la maximum, astfel încît expresia „n-ai unde să arunci un ac" este cea mai potrivită pentru a sugera priveliștea. Petrecerile se prelungesc uneori, mai ales în zilele de sîmbătă, pînă în zorii zilei următoare, pentru a privi florile de cireș în lumina lunii.

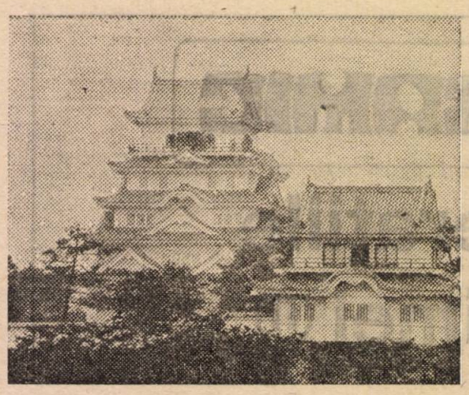

Hiroshima-jo, Castelul Hiroshima, reconstruit în 1958, pe fundația originală

Dintre petrecerile populare pe care le-am văzut, impresionantă mi s-a părut a fi cea din Parcul Ueno, din Tokio, unde o plantație de cîteva mii de pomi, pe o suprafață de 80 hectare, atrage în zilele de sîmbătă și duminică aproximativ un milion de oameni. Prilejul este, bineînțeles, folosit pentru organizarea, în aceste zile, a unui număr foarte mare de manifestări, inclusiv oficiale, cum este cea oferită anual, în Shinjuku Goen, Grădina Shinjuku, de primul ministru al Japoniei.

Cît de adînc înrădăcinată este tradiția ne-o relevă și vechimea ei — peste 1 000 de ani. Primele antologii „Kojiki", „Cronica celor vechi", completată în anul 712, „Nihon Shoki", „Cronicile Japoniei", definitivate în anul 720, și „Mannyoshu", „Culegerea celor 10 000 de frunze", antologie cuprinzînd aproximativ 4 500 de poezii scurte din secolele IV—VII e.n., conțin numeroase referiri la sakura, iar 130 de poeme din antologia „Kokin Waka Shu", „Colecția poemelor vechi și moderne", din anul 905 e.n., cîntă frumusețea acestei flori delicate. Cititorul român își poate face o idee despre locul pe care îl aveau pe atunci florile, în special sakura, în viața japonezilor din „Makura no Soshi", „Însemnări de căpătîi", scrisă în jurul anului 1 000 de Sei Shonagon, doamnă de la curtea imperială din Kyoto, tradusă în limba română și publicată în 1977 de Editura Univers. Mai tîrziu, sakura ocupă un loc central în arta și literatura niponă, începînd cu teatrul noh. De-a lungul anilor, a fost elaborat și un ritual de contemplare a florii de cireș, numit **hanami**, iar cuvîntul **hana**, care înseamnă floare, a devenit sinonim cu sakura. Hanami este acum — și orice japonez o afirmă cu tărie — un fel de instituție socială, un aspect important al vieții cotidiene nipone.

Sakura este considerată floarea națională a Japoniei, simbol al țării, alături de Fujisan, Muntele Fuji. Explicațiile pentru acest fenomen sînt multiple, inclusiv faptul că **hanami** ar fi un reflex al bucuriei de a trăi a japonezului nevoit să îndure o iarnă friguroasă și umedă într-o casă din lemn, rece și prea puțin confortabilă. Japonezii premoderni au pus la punct, pentru iernile lor nu foarte friguroase, sisteme de încălzire menite să atenueze doar asprimea gerului, iar casele au fost adaptate, mai degrabă, necesității de a asigura o ventilație naturală pentru reducerea efectelor umidității și căldurii sufocante din timpul verii. Principalul mijloc de încălzire era hibachi, un vas pentru jăratic de mangal, folosit pentru încălzirea mîinilor și picioarelor. În unele case rurale se folosea numai kotatsu, o groapă în care se punea jăratic pentru încălzirea picioarelor, sau, uneori, un vas plin cu jăratic de mangal. Astăzi, sistemele de încălzire centrală sînt rare în casele particulare, mai solid construite, și, deși se folosesc instalații electrice și cu petrol de încălzit, pentru majoritatea japonezilor, iarna continuă să fie lungă și destul de aspră.

Dar, dincolo de orice explicații, cînd privești un cireș încărcat de flori, ești captivat de frumusețea lui ; cînd privești zeci și sute de pomi în parcuri, aliniați de-a lungul zidurilor castelelor sau malurilor rîurilor, ai în fața ochilor un spectacol inedit ; cînd privești mii și zeci de mii de pomi, un munte întreg și o vale, ca pe Yoshinoyama, Muntele Yoshino, cu cei 100 000 de cireși, măreția devine copleșitoare.

Sakura este de multe ori asemănată cu **nipponjin**, japonezul ; singură, este firavă și stingheră, dar, în grupuri de zeci de milioane, florile par să acopere orizontul, dominînd peisajul. Sub cireșii înfloriți, japonezii renunță, pentru cîteva ore pe an, la rezerva și cumpătarea atît de caracteristice, dezlănțuindu-se în manifestări de veselie exuberantă, cu totul neobișnuită în Țara Soarelui Răsare.

„FLORILE MORȚII". Am sosit la Hiroshima într-o sîmbătă după-amiază, moment ideal pentru a simți pulsul orașului sub cireșii încărcați de flori. Mi se păruse de bun augur faptul că primele știri anunțînd înflorirea sakura au venit de la Nagasaki, celălalt oraș japonez marcat de un bombardament atomic. „Valul" sakura înainta spre nord, ca de obicei, cu o „viteză" de aproximativ 30 de kilometri pe zi. Primul popas l-am făcut pe Ogonzan, dealul Ogon, înalt de 200 metri, situat la limita de sud-est a orașului, de pe culmea căruia cuprinzi cu privirea orașul în-

ARABIA SAUDITĂ

Diversificarea economiei

Regatul Arabiei Saudite sărbătorește, la 23 septembrie, ziua sa națională, marcînd împlinirea a 56 de ani de la reunirea, într-un singur stat, a diferitelor părți ale teritoriului actual.

Subsolul țării adăpostește imense resurse de petrol. Exploatarea acestor zăcăminte face ca Arabia Saudită să realizeze aproximativ 10 la sută din producția mondială de țiței. Alături de sectorul petrolier, celelalte ramuri ale economiei saudite își aduc o contribuție mereu mai însemnată la realizarea venitului național. Potrivit planurilor companiei naționale pentru industrializare, se prevede ca, pînă în 1990, să se realizeze mai multe obiective majore, printre care cîteva combinate petrochimice, o uzină siderurgică, o fabrică de camioane etc.

Animat de sentimente de simpatie față de popoarele arabe, poporul român urmărește cu interes eforturile poporului saudit pentru prosperitatea țării, pentru dezvoltarea de sine stătătoare a patriei.

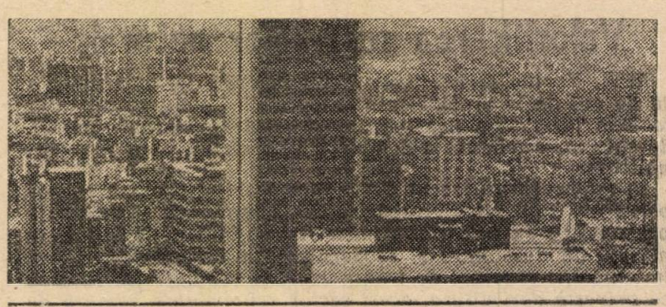

Imagine din Ryad

treg, Hiroshima Wan, Golful Hiroshima, și mai multe insule în zare, în largul Seto Naikai. În afară de platforma amenajată special pentru a contempla zonele învecinate, aici se mai află două turnuri ale unor stații de televiziune, iar, între ele, ruinele unui vechi castel. Între locurile vestite pentru sakura ale Hiroshimei figurează însă Hijiyama, cu cei peste 1 000 de cireși, și Shukkeien, Grădina Shukkei, una dintre cele mai frumoase din vestul Japoniei.

Hijiyama este o colină-parc, înaltă de 71 metri și lungă de aproximativ 800 de metri, situată în partea de răsărit a zonei centrale a orașului, între brațele Enkogawa, la răsărit, și Kyobashigawa, la apus. Ea este asemuită de locuitorii orașului cu un tigru culcat pe labe. În partea centrală a colinei, unde altitudinea este maximă, sînt amenajate cîteva platforme de pe care se poate contempla orașul. Partea de nord a parcului este, de fapt, o mare livadă de cireși, plantată de locuitorii orașului în amintirea faptului că, aici, împăratul Meiji, care a domnit între anii 1867—1912, și-a stabilit, în 1894, cartierul general, cînd a poposit la Hiroshima. În partea de sud a colinei se află turnul stației locale a societății naționale de radioteleviziune „N.H.K." și „Fundația pentru cercetarea efectelor radiației", care, pînă acum cîțiva ani, purta numele de „Comisia pentru cercetarea persoanelor vătămate de bomba atomică", celebra A.B.C.C., „Atomic Bomb Casualty Comission".

Parcul atrage un mare număr de locuitori ai orașului, de toate vîrstele, în special în „timpul sakura", pentru a se bucura de frumusețea gingașelor flori de cireș. Ca peste tot în Japonia, sub cireșii înfloriți părea să nu mai existe nimic altceva mai important pe lume. Oamenii petreceau în grupuri, așezați pe **tatami**, tradiționalele rogojini nipone din pai de orez. Perechi de tineri se plimbau pe alei, copiii se simțeau în largul lor, hîrjonindu-se nestingheriți. Pe sub bolta de irizări ale ramurilor de sakura sau pe alei poți admira un alt joc de culori, cel al atît de frumoaselor kimonouri purtate de tinere.

Hijiyama, colina Hiji, unul din parcurile preferate ale locuitorilor orașului, în special în perioada Sakura

Dar, oricît am încercat, n-am reușit să fac abstracție de clădirile „atomice" ale Fundației pentru cercetarea efectelor radiației atomice. Dimpotrivă, ele mi-au sugerat acele aranjamente florale cu sakura, buchetele Shinbana, adică „florile morții", asocierile făcute de japonezi între prospețimea efemeră a acestor flori și fragilitatea vieții. Petalele atît de gingașe înseamnă, pentru japonezi, nu numai frumusețea naturii, veșnica regenerare, ci și curgerea inexorabilă a timpului, nestatornicia a tot ceea ce ne înconjoară și, înainte de toate, dispariția timpurie, prematură, a ființei umane. Timp de cîteva zile, cireșii se încarcă cu o podoabă fascinantă care, la prima adiere de vînt rece de primăvară sau la prima ploaie, se scutură, împrăștiindu-și pe pămîntul negru petalele încă fragede. Sakura este, sub acest aspect, unul din exemplele cele mai potrivite pentru estetismul nipon, așa cum a fost canonizat în secolele XII—XVI, în special pentru estetica morții și fascinația efemerului.

M-am întrebat de multe ori dacă există vreo legătură între plantația de cireși de pe Hijiyama și cultul samurailor pentru sakura, dincolo de faptul că ea amintește și de popasul împăratului Meiji. Samuraii vechii Japonii au găsit un motiv de inspirație și de consolare în floarea de cireș. Ea simbolizează gingășia, puritatea și fragilitatea tinereții. Timp de numai cîteva zile, florile, atît de gingașe și atît de pure, împodobesc trunchiurile golașe ale pomilor, pentru ca, apoi, în plină glorie, încă fragede și înmiresmate, să se scuture la pămînt. Aceeași soartă, își spuneau samuraii, o au și tinerii purtători de sabie care, la frageda vîrstă a tinereții, la apogeul energiilor vitale, trebuie să cadă pe cîmpul de luptă, pentru a se acoperi de glorie apărînd onoarea stăpînului lor. Sub regimul militarist, înaintea și în timpul celui de al doilea război mondial, acest cult a fost împins la paroxism, lăsînd multe din căminele nipone văduvite de mîndrii săi tineri. Este unul din factorii care au făcut posibili acei kamikaze de tristă amintire, ce au produs o impresie atît de covîrșitoare în întreaga lume.

Paul Diaconu

(Va urma)

Înainte sau după de a fi prea tîrziu...

Cred că cel mai abordat subiect pe arena politică a lumii este pacea acestei lumi.

De-a lungul veacurilor, tot în numele păcii, s-au declanșat și războaiele, fapt care ar fi putut deveni derutant pentru naivi, ceea ce a rămas un detaliu perfect semnificativ, dar total inoperant. Oricum, declarațiile despre importanța, implicațiile și logica păcii au pavat drumul omenirii spre catastrofe de toate felurile. Evident, pacea a trebuit, în cele din urmă, să se lege de dezarmare, chiar dacă o asemenea tendință a încurcat socotelile multora. Dar dezarmarea este un proces prea complicat și prea complex pentru a fi realizat dintr-o trăsătură de condei. În felul acesta, și la pace se accede pe un drum întortocheat, plin de meandre și hîrtoape, care lasă timp ca diferendele potențiale să se transforme în tensiuni, tensiunile în conflicte și conflictele în războaie locale sau internaționale. Cert este că a intrat în regulă ca, la sfîrșitul unui război, pacea să se descopere ca o șansă nesperată, ca un ou al lui Columb, care, vai, poate fi, în sfîrșit, spart, dar cu o regretabilă întîrziere.

Dincolo de toate acestea, dezarmarea rămîne la ordinea zilei. Unele negocieri înaintează pas cu pas, altele bat pasul pe loc, iar restul realizează pași discreți sau spectaculoși înapoi. Firește că ideile constructive în acest domeniu nu lipsesc. Dimpotrivă. Spectrul lor e larg și opinia publică are, uneori, posibilitatea să le afle și să le aprecieze de la caz la caz. Unele idei — cărămizile de azi ale edificiului de mîine — sînt utopice, altele de-a dreptul realiste, iar celelalte își așteaptă, cuminți, catalogarea.

Printre propunerile care stau la rînd pentru a fi puse pe tapetul dezarmării, a apărut și una vizînd nu dezarmarea care survine înarmării, ci înghețarea intenției de înarmare. Cu alte cuvinte, în locul unui efort de cercetare, bănesc, de producție și de desfacere a unei arme și, apoi, în locul efortului de a se inventaria și distruge ceea ce s-a creat, se propune o formulă cît se poate de simplă. În termenii tehnicii de acum un veac, problema s-ar fi redus la următoarea variantă: dacă nu mai fabricăm praf de pușcă, puștile s-ar putea transforma în mînere de mături. Scurt și cuprinzător.

Cum, azi, nu atît puștile înspăimîntă omenirea, ci tehnica de luptă nucleară, scenariul menționat poate fi aplicat, procentual sau total, și la acest sector obsesiv și cu o periculozitate prea bine cunoscută pentru a o mai contura. Astfel, un grup de experți americani în controlul armamentelor, sub conducerea lui J. Carson Mark, afiliați pe lîngă Institutul de control nuclear, cu sediul la Washington, a propus Statelor Unite și Uniunii Sovietice să reducă producția de tritium, o componentă de bază a bombei H. Cele două puteri nucleare, ar da, astfel, — apreciază aceștia — o dovadă în plus că sînt hotărîte să promoveze dezarmarea nucleară, accelerînd reducerea arsenalelor lor atomice.

Într-un articol publicat în revista „Science", experții — relevă agenția „China Nouă" — afirmă că tritiumul, un izotop al hidrogenului utilizat la focoasele armelor nucleare moderne compacte, se degradează, anual, cu 5,5 la sută. În cazul în care se oprește producția de tritium, acest procentaj poate duce, în opinia acestora, în decurs de 12 ani — adică pînă în 2001 — la o diminuare pe ansamblu cu 50 la sută a stocului existent al acestei substanțe. J. Carson Mark apreciază, în continuare, că renunțarea reciprocă la producția de tritium ar reprezenta „un angajament comun de menținere a unui ritm constant în reducerea armamentului nuclear". Respectarea unui eventual tratat în acest sens ar fi foarte ușor de realizat, explică, la rîndul său, Thomas Davies, fost director adjunct al Agenției americane de dezarmare, deoarece sateliții-spioni ar fi capabili să detecteze dacă un reactor pentru producerea tritiumului a fost repus în funcțiune, pe baza căldurii pe care acesta ar degaja-o într-un asemenea caz.

Firește, propunerea cu pricina va fi sau nu luată în considerare, va simplifica sau va complica lucrurile fie în fond, fie în formă. Ceea ce rămîne valabil este alegerea punctului în care dezarmarea devine operațională, și anume înainte de a fi prea tîrziu. Ceea ce este un element care merită integrala atenție a celor preocupați, profesional, de mînuirea destinului păcii...

Radu Budeanu

1000+1

Comitet

A avut loc prima reuniune a noului comitet internațional, prezidat de primul ministru italian, Ciriaco de Mita, comitet creat pentru protecția și salvarea Veneției. În atenția comitetului se află mai multe acțiuni privind unele proiecte pentru salvarea orașului de agenții poluanți din lagună și de așa-numitul „acqua alta" (creșterea nivelului apelor, ce pătrund în piețele orașului), care, între altele, duce la deteriorarea construcțiilor.

Explozie

În raionul Semipalatinsk a fost efectuată o explozie nucleară subterană cu o putere de 100—150 kilotone TNT, în cadrul experimentului sovieto-american privind realizarea controlului exploziilor nucleare. Igor Palionih, șeful delegației U.R.S.S. la tratativele sovieto-americane pentru limitarea și încetarea experiențelor nucleare, a declarat că experimentul comun constituie un exemplu al colaborării constructive dintre U.R.S.S. și S.U.A. în scopul limitării și, în final, al încetării definitive a experiențelor nucleare. Obiectivul celui de-al doilea experiment comun (primul a avut loc la poligonul din Nevada) constă în stabilirea măsurilor de control susceptibile de a fi folosite la verificarea aplicării Tratatului sovieto-american din 1974 privind limitarea experiențelor subterane cu arme nucleare — transmite „TASS".

Opinie

Generalul Olusegun Obasanjo, fost șef al statului nigerian, este în favoarea extinderii ariei de preocupări a Consiliului de Securitate al O.N.U., spre a avea în vedere și securitatea economică a statelor membre. Potrivit lui Olusegun Obasanjo, sărăcia din multe țări este o amenințare la adresa păcii și securității internaționale. După părerea sa, sărăcia cu care sînt confruntate azi unele țări ale lumii se soldează cu mai multe victime decît cele două conflagrații mondiale la un loc.

Declarație

Miniștrii economiei și finanțelor din țările membre ale C.E.E., reuniți la Elunda (Creta), au semnat o declarație în care cer Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) să acorde „asistență specială țărilor cu cele mai mari datorii externe". Situația din Africa subsahariană și din unele țări latino-americane continuă să fie îngrijorătoare chiar și după ce s-a înregistrat o evoluție pozitivă a prețurilor la materiile prime și a competitivității, care favorizează statele respective", subliniază documentul, citat de agenția „E.F.E.". Reluînd o mai veche poziție, opusă necesarei abordări globale a problemei, țările C.E.E. apreciază, însă, că situația țărilor debitoare trebuie să fie examinată de la caz la caz, pentru a se găsi soluții adecvate.

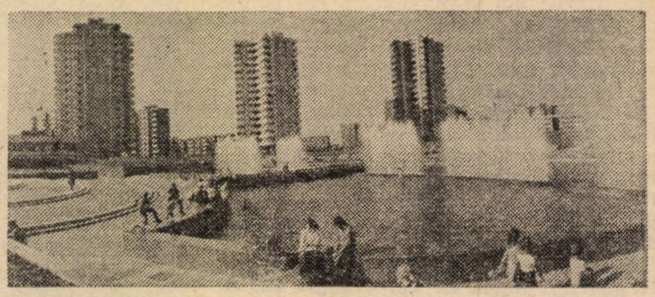

CARTIER. În cunoscutul oraș lituanian Kaunas, ritmul construcțiilor de locuințe este foarte rapid. Astfel, în ultima vreme, au fost date în folosință noi blocuri în microraioanele Kalneciai și Silaineai. În imagine — fîntîna și centrul primului dintre cele două microraioane

Spectacol

Zona arheologică de la Teotihuacan, situată lîngă Ciudad de Mexico, unde se află vestitele piramide aztece ale Soarelui și Lunii, va găzdui un mare concert coral intitulat „Cîntece aztece". În concert se va produce și tenorul Placido Domingo. Monumentalele construcții prehispanice de la Teotihuacan, recent declarate „patrimoniu mondial al umanității", vor deveni o uriașă scenă pentru lucrarea lui Lalo Shifrin, director al orchestrei filarmonice din Paris. La o conferință de presă, Shifrin a declarat: „Cu «Cîntece aztece» mi-am îndeplinit un vis, pentru care a trebuit să învăț nahuati, limba aztecilor. Concertul, a mai spus el, este o mostră a poeziei prehispanice aztece, îndeosebi a operei împăratului Netzahualcoyotl. Aceste poeme sînt la înălțimea literaturii lui Shakespeare, Goethe și Schiller, iar cultura indoamericană are mult de oferit lumii".

Reconciliere

Președinții Sierrei Leone, Joseph Momoh, și Liberiei, Samuel Doe, și-au exprimat satisfacția față de reconcilierea dintre cele două țări și solutionarea problemelor apărute nu de mult între ele. În comunicatul comun publicat la încheierea unei întîlniri la nivel înalt care a avut loc la Lomè (Togo) — și la care au participat, de asemenea, președinții Togo, Gnassingbe Eyadema, și Nigeriei, Ibrahim Babangida, ce au și inițiat-o —, este reafirmată dorința comună a Sierrei Leone și Liberiei de a împiedica acțiunile de subversiune, ostilitate și agresiune comise de pe teritoriile lor.

Candidaturi

Președintele Republicii Sri Lanka, Junius Jayawardene a anunțat, în cadrul unei reuniuni a Partidului Național Unit (de guvernămînt), că nu își va mai prezenta candidatura în alegerile prezidențiale programate pentru luna decembrie a.c. În acest context, Partidul Național Unit l-a desemnat candidat la președinție pe primul ministru, Ranasinghe Premadasa. Partidul Libertății (principala forță a opoziției) l-a desemnat candidat pe fostul premier Sirimavo Bandaranaike.

Contacte

Ministrul de externe al Africii de Sud, Roelof „Pik" Botha, a avut, la Pretoria, convorbiri cu omologul său din Botswana, G. Chiepe, referitoare la probleme bilaterale și alte chestiuni de interes comun. Între Africa de Sud și Botswana au loc contacte diplomatice sporadice, deși, oficial, nu există relații diplomatice. Botswana, una dintre țările „din prima linie", este dependentă din punct de vedere economic de Africa de Sud, pe teritoriul căreia tranzitează 90 la sută din exporturile botswaneze.

Rundă

A patra rundă a convorbirilor indo-pakistaneze în problema ghețarului Siachen urmează să aibă loc la Delhi, în intervalul 22—24 septembrie a.c. — s-a anunțat oficial în capitala indiană. Ambele țări afirmă că acest ghețar face parte din teritoriul lor și precedentele runde de convorbiri nu s-au soldat cu rezultate concrete.

Pierderi

Ministrul orientării islamice din Iran, Mohammad Khatami, a anunțat, pentru prima dată oficial, pierderile umane suferite de forțele militare iraniene în cei opt ani de război cu Irakul — informează agenția „TASS". Vorbind la postul de radio Teheran, el a precizat că, în această perioadă, au fost uciși 123 000 militari, iar alți 60 000 au dispărut fără urmă. (În ce privește Irakul, experții apreciază că pierderile s-au cifrat la 120 000 de militari — arată agenția citată).

HOBBY. Unul dintre cei mai mari rugbyști francezi, Jean-Pierre Rives, are, în afara jocului cu balonul oval, un „hobby" cu care s-a impus atenției unor specialiști, alții decît cei sportivi — cronicarii plastici. Este vorba de sculptură. Artistul, avînd un atelier în regiunea pariziană, a oferit „ochiului" aparatului de fotografiat cîteva dintre creațiile sale

Rubrică realizată de Dumitru Constantin

„C. I. A. — războaiele secrete: 1981 – 1987“

(11)

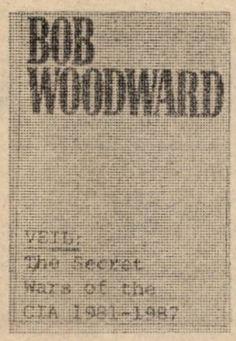

Bob Woodward

[La jumătatea verii lui 1983, președintele american îl cheamă pe Henry Kissinger în fruntea unei comisii bipartite, menite să ofere recomandări pentru o politică pe termen mediu și lung față de America Centrală. Se vorbea, tot mai mult, de o „împotmolire“ a politicii americane, despre „greșeli“, se făceau frecvente comparații cu Vietnamul. Conservatorii și-au exprimat nemulțumirea față de numirea lui Kissinger ; liberalii — temerile. Criticii Administrației republicane susțineau că este necesar un accent mai mare pe asistența economică, decît pe cea militară. Tot ei argumentau că situația tulbure din regiune are la bază cauze sociale. Administrația nu era dispusă să accepte aceste opinii. Dar, după șase luni, cei 12 membri ai comisiei au prezentat un raport de 132 de pagini, în care se respinge ideea Administrației că fundamentul problemelor îl oferă „subversiunea externă“, susținîndu-se că aspectele militare, economice și sociale ale situației trebuie analizate în conexiunea lor ; „nemulțumirile sînt reale, și, pentru majoritatea populației, condițiile de viață sînt mizere“. Concluziile sînt identice cu cele ale raportului „Consiliului evaluărilor naționale“, din 1968. Și atunci se constata că sărăcia este motivul frămîntărilor sociale, și nu „subversiunea externă“. Administrația preia concluziile raportului, propune o serie de ajutoare economice, dar nu renunță la ajutoarele militare. „A fost pierdut un prilej de elaborare a unei politici coerente“, se afirmă în America Centrală. „Baza acestui raport — declara, critic, Michael Barnes, președintele unui subcomitet pentru America Latină, unul din consilierii Comisiei Kissinger — o constituie faptul că mijlocul de a se ajunge la pace este conceput prin trimiterea de mai multe tunuri, recomandarea de soluții militare și negarea valorii opțiunilor politice“.

Treptat, implicarea Agenției Centrale de Informații în America Centrală devine tot mai limpede pentru publicul american. La sfîrșitul anului 1983, existau mai mult de 10 000 de membri „contras“ cu bazele în Honduras și Costa Rica, sprijiniți masiv de Statele Unite. În noiembrie 1983, s-a aflat despre un raport al C.I.A. în care Agenția ajungea la concluzia că nu există posibilitatea ca o forță de rebeli, sprijinită de Statele Unite, să poată obține o victorie militară sau politică împotriva guvernului sandinist din Nicaragua. „The Washington Post“, constata, imediat, îngrijorarea Administrației republicane. Dar sprijinul a continuat să fie aprobat. 24 milioane dolari erau aprobați de Congres pentru operațiuni paramilitare, cel puțin pînă în luna iunie 1984. Într-un document secret trimis Congresului, în care se justificau acțiunile clandestine, președintele Reagan afirma că o precondiție a încetării ostilităților ar fi o amnistie din partea guvernului de la Managua pentru toți „contras“. În martie 1984, se solicită din nou Congresului „ajutor urgent“ — alte 21 milioane dolari. Banii ajung la rebeli pe căi ocolite, prin diferite organizații americane sau neamericane. Practica avea vechime].

Subsecretarul de stat Tony Motley vru să facă ceva pentru operațiunea nicaraguană, care avea să fie lipsită de bani. Senatorul din Alaska, Ted Stevens — mentorul lui Motley — prezida comisia senatorială a alocațiilor bugetare *(appropiations)* pentru apărare. De ce să se treacă o cerere prin comisia pentru informații a lui Goldwater, cînd se putea adresa direct subcomisiei care, în fond, hotăra alocațiile ? Motley i-a cerut, deci, lui Stevens un supliment de 21 milioane dolari pentru Nicaragua, explicîndu-i că avea o șansă din cinci să reușească pe această cale.

Stevens a acceptat să încerce.

Dar mai înainte să întreprindă ceva, Goldwater a descoperit manevra. Era o acțiune stupidă, contrară regulilor și cutumelor Senatului, a spus el. Încercau să nu țină cont de el, care fusese alături de Administrație și făcea parte din același partid ! Clair George, însărcinat cu relațiile C.I.A. cu Congresul, i-a spus cine era răspunzător și că, la Casa Albă, nu se știa nimic.

La 12 martie 1984, Goldwater și Moynihan au trimis o scrisoare secretă președintelui Reagan, protestînd energic împotriva violării protocolului senatorial. Secretarul de stat a prezentat scuze lui Goldwater.

Acesta a revenit, atunci, de partea guvernului și, la 5 aprilie, seara tîrziu, a încercat, de la tribuna Senatului, să obțină cele 21 milioane dolari pentru Casey.

În timp ce Goldwater vorbea, senatorul Biden, unul dintre criticii cei mai virulenți ai lui Casey în comisia pentru informații, citea un memorandum clasat ca secret, pregătit de un membru al statului major al comisiei. Se afirma în el că C.I.A. intervenise direct în Nicaragua punînd mine submarine în trei din porturile acestei țări. Potrivit raportului, totul se făcuse cu „auxiliari latino-americani“. Biden fu surprins. N-auzise vorbindu-se de această poveste, dar se gîndea că poate a lipsit el de la vreo expunere sau audiere. S-a ridicat și i-a dus memoriul colegului său din comisie, republicanul Bill Cohen.

Cohen a citit atent. Se scria, în memoriu, limpede, că C.I.A. planificase, ordonase și efectuase minarea porturilor. Era o operațiune directă a C.I.A. Minarea nu constituia activitate clandestină la frontieră. Era un pas în plus pe drumul început prin atacul asupra aeroportului de la Managua ; un act de război. Aspectul sordid al operațiunii se releva într-un mod mai manifest ca oricînd.

Senatorul s-a apropiat de Goldwater. „Ce dracu-i chestia asta, Barry ?“ a întrebat el pe un ton sec. „E adevărat ? De ce nu mi s-a spus nimic ?“

Furios, luat pe nepregătite, Goldwater a cerut permisiunea să vorbească la tribună. A început să citească memoriul secret colegilor săi. Rob Simmons, directorul secretariatului lui Goldwater, s-a precipitat spre Cohen, zicîndu-i : „Opriți-l ! Faceți-l să coboare, împiedicați-l să citească !“

Ca Goldwater sau vreun alt senator să dezvăluie de la tribună informații secrete era unul din coșmarurile lui Simmons. Aceasta le va da lui Casey și C.I.A. un argument să reducă și mai mult numărul informațiilor pe care le comunicau și să pretindă că, în această comisie, nu se putea avea încredere.

Cum Cohen nu era destul de rapid, Simmons s-a precipitat spre tribună și aproape că i-a smuls lui Goldwater memoriul din mîini.

Goldwater și Simmons s-au privit. O minare ? De ce nu li s-a spus nimic ? Cine, dacă nu ei, trebuia să fie la curent? Casey l-a avertizat personal pe Goldwater ? Goldwater a răspuns că nu. Simmons spuse că nici el nu avea cea mai mică idee. De ce fuseseră ținuți deoparte ?

„Căutați-l pe Casey și descoperiți ce se întîmplă“, spuse Goldwater.

Simmons suprimă intervenția lui Goldwater din ziarul Congresului, „The Congressional Record“. Dar David Rogers, un ziarist de la „Wall Street Journal“, o reproduse într-un articol a doua zi dimineață, deși darea de seamă era puțin edulcorată : „Rolul Statelor Unite în minarea porturilor din Nicaragua ar fi mai important decît s-a crezut“.

[„În timpul dezbaterilor din Senat — scria ziarul newyorkez — președintele comisiei pentru informații, Barry Goldwater, din Arizona, i-a surprins pe alți senatori referindu-se deschis la un document sau un act indicînd că Administrația a autorizat, direct, minarea. Remarcile lui Goldwater n-au figurat și în rezumatul oficial al sesiunii, dar alte două surse au indicat că un asemenea act sau raport al personalului, într-adevăr, există“. Știrea a fost preluată și de alte ziare : „The Washington Post“, „New York Times“ și de rețeaua de televiziune C.B.S.

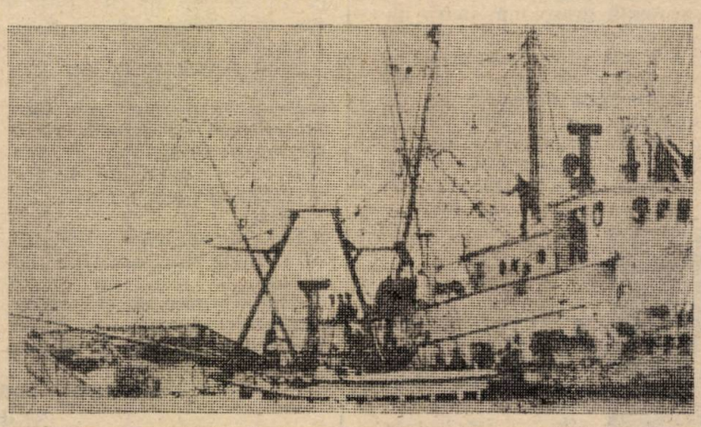

Vas de pescuit scufundat de minele plantate de C.I.A.

Minarea porturilor de la Pacific, Puerto Sandino și Corinto a fost întreprinsă de o navă americană (și nu de rebelii antisandiniști), al cărei echipaj era alcătuit din latino-americani, aflați sub îndrumarea directă a C.I.A. Minele, de tip acustic, care nu se găsesc decît în arsenalul american, explodează la trecerea unei nave. „Wall Street Journal" avea să mai afle că, în februarie și martie 1984, șapte nave fuseseră lovite, obligîndu-le pe celelalte la extremă precauție. Obiectivul C.I.A. era, în felul acesta, atins. Navele străine evitau să se apropie de porturile nicaraguane, iar comerțul acestei țări suferea.

Bob Woodward continuă :]

Simmons își petrecu următoarea zi, încercînd să-i telefoneze lui McMahon.

„Sînt ocupat", i-a spus acesta, cînd Simmons a dat, în cele din urmă, de el.

„Erați la curent cu această afacere?" a întrebat Simmons pe un ton rece.

McMahon, evaziv, a răspuns că Bill Casey vorbise despre ea membrilor comisiei în timpul unui mic dejun la C.I.A.

Simmons a verificat. Goldwater nu asistase la nici un mic dejun cu Casey la C.I.A.

Cu încetul, informațiile au început să parvină la comisia senatorială. Fuseseră puse aproximativ 75 de mine în trei porturi nicaraguane. Multe din aceste mine, fabricate în S.U.A., conțineau pînă la 150 kg de explozivi C-4. Simmons lucrase cu C-4 și știa că 150 kg puteau produce o explozie gigantică. Marinari din marina comercială sau pescari fuseseră răniți ; exista și un mort. Înaintea minării, Nicaragua primea o mare parte din petrolul său din Mexic și Europa. De acum înainte, U.R.S.S. devenea principalul furnizor, livrînd pînă la 80 la sută din importuri. Simmons estimă că rezultatul imediat al minării a fost determinarea Nicaraguăi să-și strîngă mai mult legăturile cu Uniunea Sovietică.

Minarea amenința navele neutre. Un vas britanic fusese atins. „Imaginați-vă ce s-ar întîmpla dacă o navă americană s-ar lovi de o mină pusă în secret de britanici în vreun port" — spuse Goldwater.

„Să-i spuneți lui Casey să se descurce singur. L-am ajutat prea mult", mai spuse senatorul.

Goldwater plecă să-și petreacă week-end-ul la ferma lui Quinn, pe țărmul răsăritean al statului Maryland. Goldwater nu-și putea alunga gîndul că fusese trădat. În mod manifest, Administrația și Casey nu aveau încredere în el.

Avea cu el un mic magnetofon la care își înregistra remarcile, ideile și scrisorile. A apăsat pe butonul de înregistrare și a început o scrisoare :

„Dragă Bill,

Am încercat să-mi imaginez cum aș putea să-ți spun cît mai simplu ce am simțit descoperind că președintele aprobase minarea cîtorva porturi din America Centrală.

Sentimentul meu se rezumă la o mică propoziție : sînt șatul !"

A trimis textul lui Casey.

Acesta l-a sunat pe Quinn : „Nu înțeleg de ce face atîta caz. Doar are o lungă experiență".

Casey considerase minarea drept o operațiune de vis : obținea rezultate fără prea multă vărsare de sînge. Rapoartele arătau că minele își îndepliniseră rolul. Șapte nave fuseseră atinse la Corinto, portul cel mai mare din Nicaragua ; altele făceau cale întoarsă. Bumbacul se îngrămădea pe cheiuri, așteptînd nave dispuse să riște intrarea în apele minate ; cafeaua și zahărul de trestie — cele două materii principale de export ale țării — se acumulau și ele. În Nicaragua începea să se vorbească despre o castastrofă economică.

Ziarele relataseră pe larg minarea și consecințele ei. Fuseseră publicate declarațiile guvernului sandinist, care atribuiau Statelor Unite responsabilitatea minării. De ce se arată Senatul surprins ? Casey și adjuncții săi au consultat transcrierea precedentelor sale apariții *top secret* în fața comisiei senatoriale. Au găsit înscrisă, acolo, o justificare.

Cu o lună înainte, la 8 martie, Casey spusese comisiei : „Au fost plasate mine magnetice în portul Corinto, în portul El Bluff și la terminalul petrolier Puerto Sandino". După cinci zile, Casey repeta aceeași frază, omițînd, însă, cuvîntul „magnetic".

Membrii comisiei nu puseseră întrebări. Dacă nimeni nu înțelesese, nu era vina lui. Casey l-a vizitat pe McFarlane, la Casa Albă, unde minarea era văzută, acum, ca o greșeală grosolană, mai ales de către Jim Baker. Nimeni, însă, nu contestase principiul minării cînd fusese aprobat. Se întrebau numai de ce operațiunea nu rămăsese secretă.

Marți, 10 aprilie, Casey s-a prezentat în fața unui grup de senatori care nu făceau parte din comisia pentru informații, explicîndu-le cînd și cum prevenise acea comisie. Cîțiva senatori au criticat lipsa de discernămînt a operațiunii de minare. O mină explodase sub o navă britanică, a remarcat unul dintre ei. De ce să ne hărțuim prietenul cel mai sigur ? O altă mină explodase la trecerea unei nave sovietice. Casey voia să declanșeze al treilea război mondial ? Cum ar reacționa americanii dacă o navă comercială americană ar intra într-un cîmp de mine puse de sovietici ?

Casey s-a înfățișat din nou comisiei pentru informații. Deși Casey evocase faptul, nimeni nu sesizase sau nu înțelesese că era vorba de minare.

Casey susținea că minele erau concepute să producă pagube și, totuși, minarea reprezenta un act de război. De ce să își asumi un asemenea risc dacă nu avea valoare militară sau strategică ? Minarea era percepută ca o etapă în escalada unei politici ambigue, lipsite de claritate. „Unde situați dv limita războiului secret ? — întreba Cohen. Cînd se transformă o operațiune clandestină în război, simplu sau complicat ?"

Cîțiva democrați liberali estimaseră că singura cale era de a face, în întregime, public programul destinat forțelor „contras". Alți democrați au început să spună în public că etapa următoare consta în a trimite trupe americane — iar articole din presă sugerau că asemenea planuri existau. Casey, Shultz, Weinberger și McFarlane au publicat, atunci, o declarație extraordinară, de trei pagini, semnată chiar de ei : „Declarăm categoric că n-am avut niciodată în vedere, nici n-am elaborat cel mai neînsemnat plan destinat utilizării forțelor armate ale Statelor Unite pentru a invada Nicaragua sau orice altă țară din America Centrală".

Dar era prea tîrziu. Cuprins de o febră războinică, Senatul a declanșat o lovitură de teatru în seara publicării comunicatului. Pe un ton care sugera că Bill Casey trăgea și în prietenii săi, Goldwater declară de la tribuna Senatului că, în săptămîna precedentă și pentru prima oară de cînd era în Senat, adică de aproape treizeci de ani, îi fuseseră cenzurate remarcile în *Congressional Record*.

„Sînt nevoit să-mi cer scuze față de membrii comisiei mele, pentru că ignoram totul în legătură cu această afacere", spuse Goldwater. „Și, pentru același motiv, îmi cer iertare față de toți membrii Senatului".

Era limpede că se depășiseră limitele unei anumite moralități. O distincție fundamentală separa ce era acceptabil de ceea ce nu era. Minarea era inacceptabilă. Dezbaterea ridica o chestiune crucială : Statele Unite nu mai aveau, ca națiune, nici o decență ? Dezaprobarea lui Goldwater dădea amploare problemei. Acesta apărea ca un arbitru sever. În particular, el spunea chiar că minarea „era cea mai proastă idee de care auzise vreodată".

Senatorul Edward Kennedy a propus o rezoluție neobligatorie — o simplă recomandare — declarînd că nu se puteau cheltui banii „pentru a plănui, conduce sau susține minarea porturilor sau a apelor teritoriale ale Nicaraguăi". A fost votată cu 84 voturi pentru și 12 împotrivă.

Casey găsea de neimaginat ca Senatul, în care republicanii aveau majoritatea, să se comporte astfel.

Apoi, scrisoarea adresată lui Casey de către Goldwater a fost divulgată și difuzată de mijloacele de informare, fără nici o tăietură.

[Astfel, pentru prima oară de la preluarea puterii de către Administrația Reagan, camera superioară a Congresului, în care republicanii erau majoritari, se opunea președintelui. Politica Administrației față de America Centrală devenea, astfel, punctul fierbinte al controverselor Congres — Casa Albă în domeniul extern, după ce, cu cîteva luni în urmă, forul legislativ se arătase preocupat și nemulțumit de implicarea americană în Liban și, în general, de politica Administrației față de Orientul Mijlociu.

În ce o privește, Nicaragua s-a adresat Curții Internaționale de Justiție de la Haga, deși Washingtonul a anunțat că refuză, pe timp de doi ani, jurisdicția acestui for judiciar al O.N.U. în orice problemă legată de America Centrală.

Reacțiile de dezaprobare au fost vii și pe plan internațional. Javier Perez de Cuellar, secretarul general al O.N.U., și-a arătat preocuparea în legătură cu minarea porturilor Nicaraguăi, acțiune ce contravine principiului libertății navigației maritime. Președintele Mexicului a declarat că șefii de stat din America Centrală au convenit să sprijine procesul realizării păcii pe baza inițiativelor „Grupului de la Contadora". Premierul britanic, Margaret Thatcher, aliatul cel mai apropiat al S.U.A., a declarat : „Am făcut cunoscut, anterior, foarte clar, guvernului Statelor Unite că sîntem împotriva minării porturilor nicaraguane". Cabinetul suedez a declarat că „Nicaragua este, practic, o țară victimă a războiului, fără o declarație oficială de război". Norvegia „se desolidarizează ferm" de asemenea acțiuni. Spania s-a pronunțat „împotriva acțiunilor care violează securitatea internă a unei țări"...]

Versiune românească și comentarii de Stelian Țurlea și J. Mureșeanu

(Va urma)

Senatorii Hart și Cohen, în vizită în America Centrală, se conving de implicarea C.I.A.

POSTA REDACȚIEI

Bazele americane din Spania

V. Ștefănescu, Brașov. Încheierea unui nou acord militar între Spania și Statele Unite asupra viitorului bazelor americane de pe teritoriul spaniol a fost din nou amînată. Acest acord trebuia să fie ratificat la 14 mai, deoarece, la acea dată, a expirat acordul încheiat în 1982. Negocierile în problema respectivă au intrat, însă, în impas, deși, potrivit diplomaților care participă la convorbiri, textul acordului este deja elaborat în proporție de 95 la sută. Principalul punct controversat îl constituie, în continuare, dorința Spaniei de a include în noul acord o clauză care să interzică nu numai staționarea și depozitarea, ci și introducerea pe teritoriul spaniol a armelor nucleare. Această formulare ar corespunde celei de-a doua condiții a referendumului organizat în Spania în 1986. Pînă în prezent, Administrația de la Washington s-a opus termenului de „introducere", preferînd o noțiune mai vagă. Dar guvernul de la Madrid nu dorește să cedeze în ce privește acest punct. Ministrul de externe al Spaniei, Francisco Fernández Ordoñez, l-a informat pe subsecretarul de stat american Michael Armacost în legătură cu poziția Spaniei în problema respectivă, precizînd că acordul „nu va fi semnat cu orice preț".

Reprezentanți ai celor două țări desfășoară, de doi ani și două luni, negocieri asupra viitorului bazelor americane din Spania. Mai întîi, a fost vorba de respectarea promisiunii făcute de guvernul spaniol, cu prilejul alegerilor, de a reduce prezența militară a S.U.A. După negocieri îndelungate, S.U.A. au acceptat, în ianuarie anul acesta, cererea Spaniei ca, în decurs de trei ani după intrarea în vigoare a noului acord militar bilateral, să fie retrase de la baza Torrejón, de lîngă Madrid, cele 72 de bombardiere de vînătoare de tip F-16, precum și personalul de servire. În baza noului acord, cu o valabilitate de opt ani, Statele Unite ar urma să folosească, în continuare, cele două baze mari din sudul Spaniei — baza navală Rota și baza aeriană Morón.

Agenția spaniolă de știri „EFE" a anunțat că ministrul de externe, Francisco Fernández Ordoñez, și secretarul de stat George Shultz se vor întîlni, la 28 septembrie, la New York, în încercarea de a scoate din impas negocierile ; altfel, acestea ar putea fi înghețate pînă în ianuarie 1989, cînd la Casa Albă se va instala o nouă Administrație. Dacă nici pînă la mijlocul lunii mai nu va fi realizat un acord, atunci S.U.A. vor fi nevoite, în conformitate cu prevederile acordului, să evacueze bazele lor din Spania. La Madrid se apreciază totuși că, pînă la data respectivă, se va putea ajunge la un compromis.

Ilie Săndoi, Tîrgoviște. Gro Harlem Brundtland, aflată la conducerea actualului cabinet laburist norvegian, s-a născut la Oslo, la 20 aprilie 1939. A obținut licența în medicină, în 1963, ca absolventă a departamentului de specialitate al Universității din capitala norvegiană, după care și-a continuat pregătirea la Harvard, în S.U.A.. Din 1968 și pînă în 1974, Gro Harlem Brundtland a îndeplinit funcțiile de consultant la Ministerul sănătății și al problemelor sociale și de responsabil pentru problemele mediului ambiant în Departamentul sănătății din Oslo. A devenit ministru al mediului înconjurător în guvernul laburist din perioada 1974—1978. În 1975, a fost aleasă vicepreședinte al partidului, iar din 1977 este membră a parlamentului norvegian. Între februarie și octombrie 1981, Gro Harlem Brundtland a deținut, pentru prima oară, funcția de prim-ministru al Norvegiei, fiind, pînă acum, singura femeie din istoria țării desemnată să exercite această magistratură. În același an, a fost aleasă și președintă a Partidului laburist. Gro Harlem Brundtland a revenit în fruntea guvernului norvegian în mai 1986. Este căsătorită și mamă a patru copii. Referitor la orientările promovate de actualul guvern norvegian, sub conducerea lui Gro Harlem Brundtland, vă rugăm să consultați colecția revistei noastre pe ultimele luni.

Petre Boga, București ; Alexandru Vasile, Bistrița. Știri apărute recent relevă continuarea acțiunilor pentru conservarea renumitelor monumente existente în Egipt. Autoritățile egiptene au început cea mai vastă operațiune de curățire și de restaurare din ultimii 4 000 de ani a faimoaselor piramide de la Gizeh. Într-o primă fază, se are în vedere îndepărtarea straturilor groase de nisip și praf ce s-au depus de-a lungul timpului pe plăcile de piatră. Se preconizează, totodată, ample lucrări de restaurare a Sfinxului, deteriorat în ultima perioadă de vreme, ca urmare a gradului înalt de poluare a aerului din zonă.

Stimați cititori,

În dorința de a veni în sprijinul celor ce doresc să-și procure, la timp și în mod sigur, săptămînalul nostru, redacția revistei „Lumea", împreună cu Direcția Expedierii Presei vă propun o nouă și facilă modalitate de a vă abona.

Completați talonul de pe verso și prezentați-l factorului poștal ori celui mai apropiat Oficiu P.T.T.R., care, în schimbul achitării costului abonamentului la revistă pe perioada solicitată de dumneavoastră, au obligația să vă elibereze, imediat și pe loc, chitanța respectivă.

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni și începe din luna următoare achitării costului lui.

Revista „LUMEA"

Dilatarea Terrei?

V. Căldăreanu, Brăila. Ideea dilatării globale a Terrei nu este nouă, dar este pentru prima dată cînd a fost susținută cu argumente care pot să pară suficiente. Ea stîrnește și astăzi, încă, o ostilitate ca și în 1933, cînd a fost lansată de Hilgenberg — se arată într-un articol publicat de revista „La Recherche". Într-o perioadă în care teza deplasării continentelor era ridiculizată de geologi, Hilgenberg își imagina o Terră primitivă, acoperită de un mic continent și al cărei diametru era de 50 la sută din cel actual. Potrivit părerii lui, expansiunea acestei planete primitive pînă la dimensiunile actuale a provocat deplasarea continentelor. Ideea a fost respinsă de majoritatea oamenilor de știință, dar a continuat să stîrnească interesul. O serie de cercetători, printre care W.S. Carey, de la Universitatea din Tasmania, au reluat-o, sub diferite forme, organizîndu-se chiar și un simpozion, la Sydney, în 1981, în cursul căruia s-au prezentat diverse teorii pe această temă. Multe din tezele prezentate au rămas simple speculații. Altele, însă, au suscitat interesul. Printre acestea, cea a lui Hugh G. Owen, cercetător la British Museum, este deosebit de interesantă și se sprijină pe date incontestabile, ca urmare a unei activități intense de cercetare și studiere a fenomenelor magnetice din adîncurile oceanice.

Într-un articol publicat în revista „New Scientist", Owen, amintind despre reevaluarea radicală pe care a generat-o, în urmă cu 20 de ani, teoria tectonică a plăcilor, arăta că, după părerea lui, Pămîntul ar fi suferit o dilatare în urmă cu 700 milioane de ani, cînd diametrul său reprezenta chiar mai puțin de 50 la sută din diametrul actual ; în urmă cu 200 de milioane de ani reprezenta 80 la sută, el continuînd să crească și în prezent. Această ipoteză surprinzătoare este rezultatul unei îndelungate activități de cartografiere, care constă în redarea pozițiilor pe care continentele le-au avut în momentul fragmentării supercontinentului inițial. Owen mărturisește că nu-și poate explica fenomenul de dilatare, dar observă că nici o explicație fizică demnă de luat în seamă nu a fost dată, pînă acum, cu privire la deplasarea continentelor, în cadrul teoriei tectonice a plăcilor. Ipoteza lui, nefiind, astăzi, verificabilă și neputînd, astfel, constitui o adevărată „revoluție", stîrnește totuși numeroase polemici în cadrul cercurilor de geofizică și paleontologie.

Trebuie să constatăm — conchide revista „La Recherche" — că, după cincizeci de ani de semiîntuneric, teoria asupra expansiunii Terrei încearcă să revină în centrul atenției, producînd un interes aproape general. Dacă este prematur să credem că știința geofizicii se află în pragul unei noi revoluții, este, totuși, posibilă o stimulare a cercetărilor în acest domeniu.

L. Mancaș, București. La începutul lunii august, ca și în alți ani, grupuri de azteci au părăsit Ciudad de Mexico pentru Viena într-o nouă încercare de a convinge autoritățile austriece să returneze parura din pene a împăratului aztec Moctezuma (în **imagine**). Parura a fost oferită regelui Carlos V de cuceritorul spaniol Hernan Cortes, în 1521, și se găsește acum la Muzeul de etnologie din Viena.

TALON DE ABONAMENT

NUMELE _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

PRENUMELE _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Str. _ _ _ _ _ _ _ _ Nr. _ _ _ _ _ _ _ _

LOCALITATEA _ _ _ _ _ _ _ COD _ _ _

Județul _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

POSTA REDACȚIEI

Gh. Avram, Timișoara. Papua-Noua Guinee a devenit independentă în 1975. Parlamentul este format din 109 membri. Funcția de prim-ministru este ocupată de Rabbie Namaliu, care este cel de-al patrulea premier de la dobîndirea independenței. El i-a succedat în acest post lui Paias Wingti. În guvernul format de Namaliu sînt reprezentate majoritatea regiunilor și cinci dintre partidele politice ale țării. Ministru de externe este Michael Somare, întîiul prim-ministru al statului. În Papua-Noua Guinee funcționează numeroase partide, astfel încît, în fiecare circumscripție, se prezintă mulți candidați. În alegerile generale de anul trecut, circumscripția Kerowagi, de pildă, a avut 45 de candidați. Se așteaptă ca, la alegerile din 1992, să concureze peste 2000 de candidați pentru cele 109 locuri din parlament. Un candidat poate cîștiga chiar dacă întrunește mai puțin de 10 la sută din voturi. Potrivit observatorilor, modificarea Constituției este extrem de dificilă, deoarece este necesar votul a cel puțin 72 de deputați, în cadrul a două sesiuni parlamentare, desfășurate la distanță nu mai mare de șase săptămîni.

Cristofor Columb

R. Pislaru, Craiova. Controversele privind originea — italian sau spaniol ? — lui Cristofor Columb continuă. În timp ce ziaristul și cercetătorul spaniol Nito Verdera susține că descoperitorul Americii era spaniol, născut în insula mediteraneană Ibiza (arhipelagul Baleare), Cristobal Colon de Carvajal arată că acesta a fost italian, din Genova, și a făcut parte din familia sa. Verdera consideră că navigatorul a fost originar din Ibiza, deoarece a utilizat toponime ca Pitiusas, Cataluna și Levante pentru a denumi multe locuri geografice din Lumea Nouă și „niciodată n-a folosit toponime italiene". De asemenea — susține el — jurnalul lui Columb și alte manuscrise ale sale au fost redactate în castiliană cu influențe catalane, fără a se înregistra, în schimb, nici o influență italiană. Teoriile ziaristului spaniol coincid cu altele, precum cea a istoricului Savador Madariaga, care susține că Cristofor Columb ar fi fost corsar înainte de a fi marinar, motiv ce l-ar fi determinat să-și ascundă originea.

Florin Chiorcea, str. Vasile Lupu 96, Bloc C7, Sc. B, et. 4, ap. 4, cartier Tătărași-Sud, Iași, vinde colecția revistei „Lumea" pe anii 1987 și 1988. **Radu Andronic, Aleea Mușatini 1, Bloc M11, Scara C, et. 3, ap. 16, Iași, cod 6 600, telefon 56 219,** oferă spre vînzare (total sau parțial) colecția revistei „Lumea" pe anii 1974—1987.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

39 (1300) 22 septembrie 1988

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Puternică reafirmare a politicii românești de largă colaborare internațională, de participare activă la soluționarea, într-un mod nou, democratic, a problemelor majore ale epocii 1

Știința și cultura – dimensiuni fundamentale ale păcii și progresului. Radu Pascal 2

Exigențe ale democratizării vieții internaționale. Nicolae Chilie 3

Națiunile Unite. Probleme prioritare pe agenda sesiunii a 43-a a Adunării Generale. I. Olteanu 4

Șapte zile. Dumitru Constantin 6

Propuneri ale U.R.S.S. privind consolidarea securității în regiunea Asiei și Oceanului Pacific 6

Nicosia. Noi premise ale dialogului intercipriot. Mihaela Brumă 8

Orientul Mijlociu. Problema palestiniană – noi precizări de poziții. C. Ștefan 10

Stockholm. O victorie a forțelor de stînga. Adrian Dascălu 12

Washington. Candidații și alegătorii. Stelian Țurlea 13

Sesiunea F.M.I.–B.I.R.D. Sub presiunea cerințelor unei reglementări efective a problemei datoriilor externe. dr. Ilie Șerbănescu 14

Bangladesh. Dezastrul inundațiilor. Mihaela Brumă 18

Uraganul „Gilbert" – „fenomen meteorologic al secolului". Anca Voican 19

DIN LUMEA CAPITALULUI

„Europa occidentală bolnavă de droguri" 16

New York. Cerșetorii – o prezență cotidiană 17

1 000 + 1 20, 24, 28

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ 21–23

PANORAMIC

Reverberațiile Hiroshimei (II). Paul Diaconu 25

ACCENTE

Înainte sau după de a fi prea tîrziu... Radu Budeanu 27

SERIAL

„C.I.A. – Războaiele secrete : 1981–1987" (11). Bob Woodward 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu – redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu – șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal – redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor – șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu – secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Anatol Albu, Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Ad. Ionescu, Tudorina Mavlea, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71 341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export- import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S.

14

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE ȘI COSMETICE

NOI MEDICAMENTE ROMÂNEȘTI

PIRIVIN — neurotonic cu efect favorabil în tratamentul tulburărilor de memorie, atenție, a stărilor de astenie ; crește rezistența la efort fizic și psihic.

Piritinolul ameliorează utilizarea glucozei de către celula nervoasă, vincamina adaptează debitul sanguin regional și utilizarea oxigenului circulant nevoilor metabolice cerebrale, iar piridoxina îmbunătățește procesele de oxidoreducere fiind implicată în metabolismul proteic, lipidic și glucidic.

Pirivinul este indicat în perioadele de efort fizic și psihic (antrenamente, competiții sportive, examene) ; tulburări de memorie, atenție și auz, instabilitate emoțională, ateroscleroză cerebrală ; copii convalescenți după boli anergizante (gripă, rujeolă, tuse convulsivă etc.) ; copii cu deficiențe neuropsihice.

PIRACETAM — ameliorează procesele biochimice cerebrale, care stau la baza activității de cunoaștere (memorizare, elaborare de comportamente condiționate ș.a.) mărind totodată rezistența creierului la diferite agresiuni (intoxicații acute, hipoxii, șocuri electrice sau termice, traumatisme ș.a.). Se pare că preparatul acționează selectiv la nivelul telencefalului, ale cărui funcții asociative le îmbunătățește. Pe plan funcțional facilitează transferul intra și interemisferic și întărește controlul cortexului asupra structurilor subcorticale ; acționează predominant asupra componentelor cognitive ale proceselor psihice. Piracetam nu are acțiune stimulantă sau sedativă centrală, nu influențează sistemul nervos vegetativ, este lipsit de toxicitate și nu are contraindicații

Este indicat în :

- sindrom de involuție (presenescență și senescență), manifestat prin deficit de memorie, astenie, tulburări de adaptare, reacții psiho-motorii perturbate.
- accidente cerebro-vasculare și insuficiență circulatorie cerebrală
- etilism cronic și diferite toxicomanii
- sindrom post-traumatic (cefalee, vertij, agitație ș.a.)
- în terapeutica infantilă pentru facilitarea învățării și ameliorarea performanțelor intelectuale, precum și la copii nesociabili, „dificili".

Nr. 40 29 septembrie 1988

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Al III-lea Congres Național de Chimie

Elocventă expresie a creației științifice românești, în slujba idealurilor de pace, progres și conlucrare

Din actualitatea internațională

NAȚIUNILE UNITE
Debutul dezbaterilor generale

S.U.A.
Confruntarea electorală — o nouă etapă

CHILE
Înainte de referendum

ÎN LUMEA CAPITALULUI
PANORAMIC • SERIAL
POȘTA REDACȚIEI

Elocventă expresie a creației științifice românești, în slujba idealurilor de pace, progres și conlucrare

Revoluția tehnico-științifică marchează profund întreaga evoluție a societății contemporane. Dezvoltarea economică și socială a fiecărei națiuni este, astăzi, determinată, în mod hotărîtor, de progresul științific și de introducerea pe scară largă a tehnologiilor avansate. Pătrunderea tot mai adîncă în tainele materiei, intensificarea producției materiale, creșterea capacității creatoare a maselor largi, valorificarea, cu eficiență sporită, a bogățiilor naturale — toate aceste repere ale progresului sînt datorate științei, științei, științei din ce în ce mai înalte atinse de posibilitățile cercetării științifice.

În ansamblul factorilor de dezvoltare socială și economică a României, știința și cercetarea dețin un loc de prim ordin, fiind puse în slujba soluționării problemelor de bază din toate domeniile, a realizării sarcinilor și planurilor stabilite, transpunerii în viață a programelor de organizare și de modernizare a producției.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este imperios necesar ca, într-o epocă definită printr-o fascinantă revoluție tehnico-științifică, descoperirile cele mai cutezătoare ale minții omului să servească exclusiv prosperității și păcii — țelurile supreme ale omenirii. Din păcate însă, produsele investigației științifice și ale creației tehnice nu sînt consacrate integral progresului pașnic al oamenilor. Cea mai mare primejdie care a planat vreodată asupra popoarelor, a vieții — arma nucleară — își are originea tot în laboratoarele oamenilor de știință. Deturnate de la menirea lor firească, cuceririle de seamă ale geniului uman sînt puse, în mod absurd, în slujba distrugerii, a pregătirii și perfecționării bazelor unui nou holocaust care, în condițiile erei nucleare, poate duce la însăși dispariția vieții pe Pămînt. În fața acestei inacceptabile perspective, este pe deplin logic și necesar ca savanții, toți oamenii de știință să-și mobilizeze propria lor conștiință, să-și pună problema propriei lor responsabilități față de destinele umanității.

Voința unei asemenea mobilizări și-au manifestat-o limpede participanții la **cel de-al III-lea Congres Național de Chimie**, întrunit la București, în zilele de 21—24 septembrie. Acest larg și reprezentativ forum științific a dezbătut, în lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a orientărilor secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, probleme de deosebită însemnătate privind dezvoltarea, în continuare, a industriei și cercetării chimice românești, în vederea creșterii contribuției lor la progresul neîntrerupt al economiei naționale, la propășirea României socialiste, la ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Un rol de importanță deosebită în dezvoltarea economico-socială, deci și a industriei chimice, l-au avut știința, învățămîntul care, în anii socialismului, — și, cu deosebire, după Congresul al IX-lea al partidului — au cunoscut un puternic avînt, contribuind în mod determinant la realizarea tuturor planurilor și programelor de dezvoltare. Activitatea științifică și cea productivă, cercetarea fundamentală și cea aplicativă sînt concepute într-un strîns raport de conlucrare și interdependență, într-o armonioasă îmbinare, menită să asigure înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării. **„În realizarea tuturor obiectivelor** — arăta, în cuvîntarea rostită la deschiderea Congresului Național de Chimie, tovarășa **academician doctor inginer Elena Ceaușescu**, prim viceprim-ministru al Guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, președintele Consiliului științific al Institutului Central de Chimie — **cercetarea științifică trebuie să acționeze în strînsă conlucrare cu producția, cu învățămîntul, în vederea elaborării de noi tehnologii, să asigure perfecționarea produselor și crearea de noi produse cu caracteristici superioare pentru toate sectoarele de activitate“.** În același timp — sublinia tovarășa **Elena Ceaușescu** — **„este necesar să se acorde o atenție sporită cercetării de perspectivă, fundamentale, să se asigure o bună repartizare a forțelor de cercetare, atît pentru soluționarea rapidă a problemelor imediate, cît și pentru cercetarea fundamentală, de perspectivă“.** Toate acestea, subsumate ideii că viitorul țării, al poporului nostru este strîns legat de ridicarea gradului de cunoștințe, de pregătire, de dezvoltarea puternică a științei.

Recunoscînd științei rolul de factor motor al dezvoltării civilizației umane, România consideră, însă, că menirea cea mai nobilă a savanților de pretutindeni și din toate domeniile de activitate este aceea de a face ca întregul potențial al științei și tehnicii contemporane să fie consacrat progresului, bunăstării, libertății și independenței popoarelor, asigurării dreptului suprem al oamenilor la viață, la pace. Direcțiile în care trebuie să se acționeze le indică limpede înseși cauzele ce determină primejdiile la adresa păcii. În acest sens, tovarășa **Elena Ceaușescu** sublinia : **„Împreună cu întregul nostru popor, cercetarea chimică — ca, de altfel, întreaga noastră cercetare — acționează cu toată hotărirea pentru o politică de pace, pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmarea nucleară, pentru eliminarea definitivă a armelor nucleare și trecerea la dezarmarea convențională, la eliminarea armelor chimice și a oricăror arme de distrugere în masă".**

Participarea, ca invitați, la această manifestare devenită tradițională, a unor oameni de știință, cercetători și specialiști în domeniul chimiei, reprezentanți ai unor prestigioase instituții științifice și de învățămînt din numeroase țări ale lumii a constituit un prilej de reafirmare a voinței de pace, înțelegere și conlucrare a României socialiste : **„Oamenii de știință români** — arăta tovarășa **Elena Ceaușescu — sînt hotărîți să conlucreze tot mai strîns cu oamenii de știință de pretutindeni în vederea creșterii rolului acestora în realizarea unei politici noi, democratice, pentru triumful rațiunii, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii".**

Oamenii de știință români și din celelalte țări, participanți la congres, au adresat un vibrant **Apel** cercetătorilor și oamenilor de știință din întreaga lume, ca, în actualele împrejurări internaționale, deosebit de grave și complexe, să-și unească eforturile, să-și întărească și mai mult conlucrarea și să-și intensifice acțiunile pentru a-și aduce, împreună cu popoarele lor, o contribuție tot mai activă la afirmarea puternică a politicii de pace și înțelegere între națiuni, la cauza progresului și civilizației, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a tuturor națiunilor lumii.

Reținem, din cuvîntarea tovarășei Elena Ceaușescu, din Telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de participanții la Congres, din Apelul adresat către chimiștii și oamenii de știință din întreaga lume, puternica evidențiere a identității dintre știință și pace : o știință pusă exclusiv în slujba omului, o știință a oamenilor pentru oameni, o știință pentru viață, guvernată de legile supreme ale dreptului la pace. Căci apărarea dreptului fundamental al fiecărui popor, al fiecărui locuitor al planetei noastre — la pace, la viață, la existență liberă și demnă — reprezintă imperativul suprem al epocii. În **Apelul** lor, oamenii de știință proclamă o convingere, un angajament, o profesiune de credință : **„Să nu precupețim nici un efort pentru a face ca forțele păcii și progresului — în rîndul cărora oamenii de știință ocupă un loc important — să aibă cuvîntul hotărîtor în dezvoltarea vieții internaționale, să împiedice continuarea cursei înarmărilor, să asigure eliminarea totală a armelor nucleare și chimice din Europa și de pe întreaga planetă !"**

„LUMEA"

INTERVIUL NOSTRU

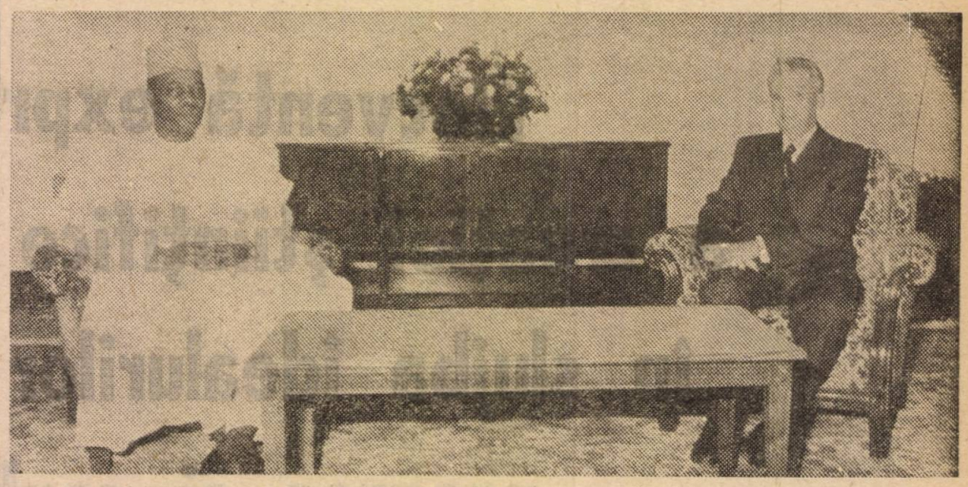

„Largi posibilități de dezvoltare a cooperării româno-nigeriene"

vice-amiral Augustus Aikhomu,

prim-ministru, șeful Statului Major General al Forțelor Armate ale Republicii Federale Nigeria

Zilele trecute, s-a aflat în vizită oficială în țara noastră vice-amiralul Augustus Aikhomu, prim-ministru, șeful Statului Major General al Forțelor Armate ale Nigeriei.

Cu acest prilej, președintele NICOLAE CEAUȘESCU l-a primit pe oaspetele nigerian, context în care s-au analizat pe larg perspectivele relațiilor de colaborare dintre cele două țări și popoare și au fost abordate aspecte actuale ale vieții politice mondiale.

Înainte de încheierea vizitei sale oficiale, oaspetele nigerian s-a întîlnit cu reprezentanți ai presei centrale. La început, vice-amiralul Augustus Aikhomu a făcut o declarație în care a arătat, între altele : Am vizitat România timp de trei zile, în cadrul unei vizite oficiale de stat, împreună cu o delegație nigeriană. Am avut privilegiul de a fi primit de președintele României, Nicolae Ceaușescu, și am avut convorbiri foarte fructuoase cu primul ministru român. Vizita a reprezentat o experiență utilă pentru noi. Am purtat convorbiri la diferite niveluri și am avut ocazia să luăm cunoștință, în mod nemijlocit, de aspirațiile și eforturile poporului român pentru dezvoltarea țării. Am descoperit similitudini cu ceea ce încercăm să întreprindem și noi în Nigeria, cu țelurile și obiectivele pe care le urmărește poporul nigerian.

Plec din România cu amintiri plăcute. Am adresat primului ministru al guvernului român invitația de a vizita Nigeria, pentru a-i oferit posibilitatea să observe direct, ceea ce încercăm și noi să realizăm.

Nigeria și România întrețin excelente relații de cooperare economică. Apreciez că această vizită va contribui, prin ea însăși, la extinderea relațiilor bune, existente deja între cele două țări. Doresc să exprim înalta apreciere și profunda gratitudine față de președintele Nicolae Ceaușescu.

În legătură cu primirea sa de către președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oaspetele nigerian a arătat : Am avut o convorbire foarte fructuoasă cu președintele Nicolae Ceaușescu — personalitate remarcabilă a vieții politice internaționale —, care mi-a rezervat o primire călduroasă, frățească. Cu acest prilej, am transmis șefului statului român salutul călduros al președintelui țării mele, Ibrahim Babangida, care a adresat, totodată, președintelui Nicolae Ceaușescu invitația de a efectua o vizită oficială în Nigeria. Am avut, apoi, ocazia să împărtășesc președintelui Nicolae Ceaușescu impresiile mele în legătură cu vizita în România și am abordat, împreună, o serie de probleme concrete privind cooperarea româno-nigeriană ; am discutat posibilitatea găsirii de noi domenii de cooperare și de reactivare a comisiei mixte de cooperare economică. De asemenea, am folosit acest prilej pentru un schimb de opinii asupra unor probleme internaționale, în special chestiuni care privesc continentul african. Președintele Nicolae Ceaușescu a prezentat obiectivele de dezvoltare economică ale României și poziția sa în probleme internaționale.

Referindu-se în continuare la posibilitățile de dezvoltare, în viitor, a cooperării economice dintre România și Nigeria, interlocutorul a arătat : Există multiple posibilități de dezvoltare, între care și în domeniul agricol. În cursul vizitei, am putut să-mi dau seama de domeniile în care putem beneficia de experiența României, de pildă în sectorul culturilor de grîu și orez, ca și în unele ramuri industriale. Am vizitat șantierul naval Constanța și apreciez că putem coopera și în domeniul construcțiilor și reparațiilor de nave. Există, deci, multe domenii în care putem coopera.

Rugat să împărtășească punctul său de vedere privind relațiile de solidaritate ale României cu popoarele Africii, premierul nigerian a declarat :

Dintre problemele internaționale discutate, o atenție specială am acordat celei privind decolonizarea unei părți a continentului african, care se mai află încă sub dominația regimului sud-african, respectiv Namibia, problemei apartheidului din Africa de Sud ; ne-am exprimat sprijinul și solidaritatea față de lupta acestor popoare pentru eradicarea colonialismului și rasismului în această regiune a Africii. Am discutat despre activitatea țărilor nealiniate, față de care România și Nigeria au puncte de vedere identice.

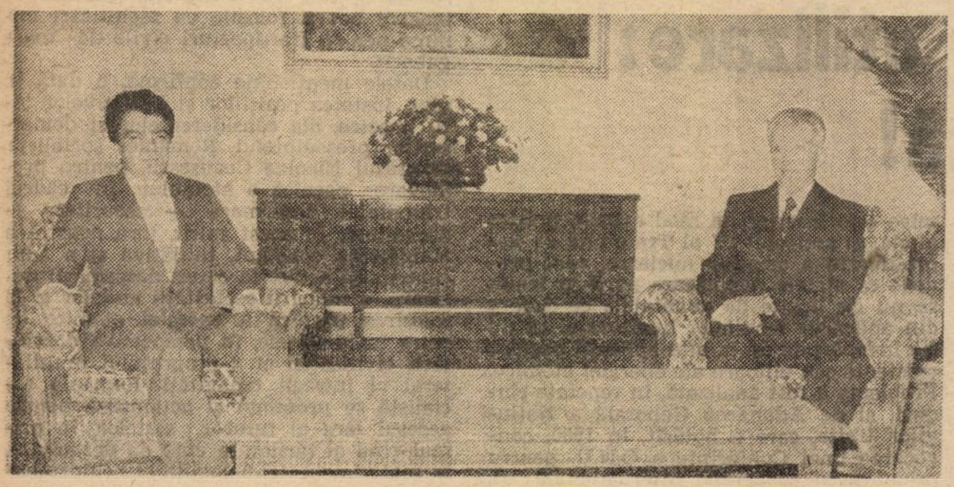

România — Costa Rica: „Relații bazate pe respect și înțelegere reciprocă"

Jose Luis Valenciano,

președintele Adunării Legislative din Costa Rica

Recent, ne-a vizitat țara o delegație parlamentară costaricană, condusă de Jose Luis Valenciano, președintele Adunării Legislative.

Momentul central al vizitei l-a constituit primirea de către tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a delegației costaricane ; pe marginea întrevederii a debutat și interviul acordat cu amabilitate de către Jose Luis Valenciano.

— În timpul vizitei în România — a declarat Jose Luis Valenciano —, am avut onoarea de a fi primiți de președintele Nicolae Ceaușescu, în cadrul întrevederii fiind abordate diferite probleme de interes comun. Am discutat, astfel, despre o serie de aspecte ale relațiilor de colaborare economică, socială, culturală, tehnologică, științifică dintre România și Costa Rica, fundamentate pe respectul reciproc, pe o prietenie trainică, pe coincidențe în diverse probleme de politică externă. Dorim să mulțumim președintelui Nicolae Ceaușescu pentru aprecierile față de politica promovată de Costa Rica, căci noi, costaricanii, sîntem foarte mîndri de republica noastră, iar recunoașterea, de către domnul președinte al României, a politicii de coexistență pașnică promovată de Costa Rica, a obiectivelor noastre de pace, ne bucură în mod deosebit, motiv pentru care îi sîntem recunoscători. Întrevederea ne-a oferit, totodată, posibilitatea de a analiza aspecte foarte concrete ale colaborării bilaterale, cum ar fi, de exemplu, o posibilă conlucrare cu România pentru folosirea energiei eoliene în Costa Rica. Am mulțumit, de asemenea, pentru atenția ce ne-a fost acordată pe întreaga durată a vizitei noastre în România, ca și pentru posibilitatea oferită de a cunoaște o serie de realizări ale poporului român. A fost, deci, o întrevedere prietenească, în cadrul căreia s-au manifestat dorința comună de a contribui la bunăstarea fiecăruia dintre popoarele noastre și hotărîrea ca relațiile să se dezvolte, ca și pînă acum, într-un cadru de respect, de înțelegere reciprocă, de identificare a noi posibilități de colaborare.

— Cum apreciați inițiativele, acțiunile promovate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu, în favoarea păcii și dezarmării, a cooperării și securității internaționale ?

— Domnul președinte al Republicii Socialiste România s-a referit pe larg la aceste aspecte, subliniind poziția țării dv față de problemele dezarmării. În această privință, noi, costaricanii, avem o poziție foarte fermă și împărtășim punctul de vedere al președintelui României. Noi sîntem un popor pașnic, care s-a dezarmat acum mai bine de 40 de ani, eliminînd armata sa, și nu putem decît să privim cu satisfacție faptul că și alte popoare și guverne — în acest caz, cel român — au o poziție hotărîtă în favoarea dezarmării. Este o poziție care cîștigă tot mai mulți adepți în rîndul comunității internaționale și sperăm că, în eforturile dedicate păcii mondiale, se va putea conta, curînd, pe efectuarea unor pași importanți în direcția dezarmării. Domnul președinte Nicolae Ceaușescu a arătat, de asemenea, că se impune organizarea unei conferințe mondiale, sub egida Națiunilor Unite, pentru a aborda tocmai această temă într-un cadru larg, cel al comunității internaționale. Dăm o înaltă apreciere acestei propuneri și credem că organizarea unei asemenea reuniuni ar fi deosebit de oportună și în avantajul întregii omeniri. Cunoaștem, de asemenea, și apreciem poziția președintelui României față de conflictele regionale și inițiativele ce urmăresc instaurarea păcii în zonele direct afectate.

— Lumea actuală se caracterizează, într-adevăr, prin existența a numeroase focare de tensiune și conflict. În aceste condiții, fiecărui popor, fiecărui guvern îi revin responsabilități deosebite. Am dori să cunoaștem opinia dv în legătură cu rolul și contribuția pe care o au parlamentele și parlamentarii în soluționarea problemelor cu care se confruntă azi omenirea.

— În ansamblul problematicii naționale și internaționale, parlamentarii joacă — și trebuie să joace — un rol mai activ. Aceasta, pe plan național, înseamnă necesitatea ca parlamentele să vegheze la respectarea normelor și principiilor democratice de pace, securitate, solidaritate în fiecare dintre țări. Pe plan internațional, parlamentele naționale trebuie să contribuie la stabilirea de relații cît mai largi, care să conducă la întărirea înțelegerii dintre state. Iau naștere diferite parlamente regionale, care ajută la mai puternica afirmare și participare a organelor legislative, a parlamentarilor, la înțelegerea dintre popoare. Se vorbește, de altfel, azi, de existența unei „diplomații parlamentare", alături de diplomația clasică, promovată de puterea executivă. Sînt adeptul acestei „diplomații parlamentare", mai directe, mai neprotocolare.

— Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, necesitatea inițierii de negocieri globale între acestea și țările industrializate, edificarea unei noi ordini economice internaționale sînt probleme ce apropie mult pozițiile promovate de România și de marea majoritate a țărilor latino-americane. Care este poziția Costa Ricăi față de aceste probleme ?

— Costa Rica — la fel ca marea majoritate a statelor subdezvoltate sau în curs de dezvoltare și fiind, în plus, o țară mică — este deosebit de preocupată de situația în care se află, în prezent, comunitatea internațională, ce afectează foarte serios țările debitoare, țările mai mici, care dorim să ne dezvoltăm și care sîntem vlăguiți de datoria externă. Noi considerăm că țările care au datorii trebuie să discute aceasta într-un cadru multilateral cu țările creditoare, pentru a cere acestora noi condiții în cadrul obligațiilor de plată. Sîntem partizanii unei mai bune înțelegeri, și aceasta știm că este posibilă numai prin realizarea unei unități de criterii între țările debitoare și printr-o necesară deschidere din partea țărilor dezvoltate, care, în prezent, împiedică dezvoltarea noastră, ca urmare a practicilor lor care ne-au transformat în exportatori de capital, în condiții dezavantajoase.

— La sfîrșitul vizitei dv în România, cu ce impresii plecați, domnule președinte, despre realizările țării noastre, despre poporul român ?

— Ceea ce ne-a impresionat pe toți membrii delegației parlamentare o constituie existența multor afinități între poporul român și cel costarican. Avem origine latină comună, care se reflectă în unele coincidențe de limbă și de comportament. Acționăm foarte asemănător, și aceasta ne apropie. De asemenea, am fost impresionați de hărnicia poporului român, de marile obiective realizate. Am apreciat dezvoltarea susținută a țării, demonstrată de înseși realizările menționate deja. Plecăm, desigur, deosebit de plăcut impresionați de numeroasele manifestări de prietenie cu care am fost înconjurați de amfitrionii noștri români. Nutrim sentimente de prietenie față de poporul român — un popor democratic, un popor care se interesează de problemele legate de dezvoltarea altor țări și națiuni. Experiența avută de delegația parlamentară costaricană în România este deosebit de pozitivă și sîntem recunoscători pentru aceasta.

Interviu realizat de Vasile Dan

Atomului — o unică utilizare: cea pașnică!

În perioada postbelică, atomul a fost nevoit să ducă o dublă existență. El a fost înregimentat în cursa înarmărilor, arsenalele nucleare înmagazinînd o energie colosală, capabilă să distrugă de zeci de ori planeta și să pună capăt vieții pe Pământ. Cele aproximativ 55 000 de încărcături nucleare fac să planeze asupra omenirii un pericol de distrugere fără precedent, ceea ce atestă absurditatea deturnării marilor cuceriri ale geniului uman spre scopuri distructive. Pe de altă parte, atomul a pătruns, deși greu și lent, în sfera utilizării pașnice, unde continuă, însă, a fi puternic concurat și obstrucționat de competiția militară.

Invocîndu-se rațiuni unilaterale de securitate și secret militar, se încearcă împiedicarea integrării atomului în sfera civilă, blocarea accesului tuturor statelor la beneficiile uriașe ale acestei descoperiri. Asemenea practici profund negative n-au făcut decît să îngusteze cooperarea internațională în acest domeniu de mare însemnătate pentru dezvoltarea economică, pentru progresul social al tuturor popoarelor. Dacă arsenalele nucleare înmagazinează o energie astronomică, aplicațiile pașnice ale atomului se mențin încă mult sub posibilitățile existente. Directorul general al Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (A.I.E.A.), Hans Blix, relevă, în acest sens, că, în prezent, există 417 centrale atomoelectrice în 26 de țări, care realizează circa 16 la sută din producția mondială de energie electrică.

În situația existentă, capătă tot mai multă autoritate ideea, formulată de România, potrivit căreia utilizarea pașnică a energiei atomice impune, în cel mai înalt grad, încetarea cursei înarmărilor și trecerea la lichidarea, pe etape, a tuturor armelor nucleare, astfel încît, pînă la sfîrșitul acestui secol, atomul să fie complet eliberat din prizonieratul militar. Abordînd relația dintre dezarmarea nucleară și utilizarea pașnică a atomului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia : **„A face ca această epocală descoperire a erei noastre să sporească resursele de energie necesare progresului necontenit al societății — și nu pericolul unui război distrugător, cu consecințe dezastruoase pentru civilizație — iată un țel cu adevărat nobil, cu adevărat măreț“.**

Realitățile dovedesc că o asemenea misiune este nu numai necesară, ci și posibilă. Experții A.I.E.A. consideră că, la actualele ritmuri, atomul va furniza, spre anul 2000, peste 20 la sută din producția mondială de electricitate. Progrese notabile pot fi obținute, potrivit oamenilor de știință, și în alte ramuri civile, date fiind perspectivele remarcabile și domeniile multiple ale aplicării energiei atomice. Aceasta poate fi utilizată, cu efecte extraordinare, în crearea de ramuri industriale noi, explorarea și exploatarea energiei geotermice, prospectarea și extracția unor zăcăminte minerale, agricultură, medicină, hidrologie, cercetarea spațiului cosmic. Realizarea acestor obiective impune accesul neîngrădit al tuturor statelor la dezvoltarea energiei nucleare în scopuri pașnice, precum și instituirea unor mijloace de cooperare internațională echitabilă și efectivă.

Cerința utilizării pașnice a energiei atomice este înscrisă, în mod expres, printre altele, în articolul IV al Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, care prevede ca statele nenucleare părți la tratat să nu fie lipsite de avantajele ce decurg din aplicarea tehnicilor nucleare și să nu fie îndepărtate de la alte aplicații pașnice existente sau viitoare ale energiei atomice. Problema a fost analizată, în repetate rînduri, și de Adunarea Generală a Națiunilor Unite, care a hotărît, în 1980, convocarea unei Conferințe a O.N.U. pentru promovarea cooperării internaționale în domeniul utilizării pașnice a energiei nucleare. Reuniunea a avut loc la Geneva între 23 martie — 10 aprilie 1987 cu participarea a 106 state. A fost admis în unanimitate, și cu acel prilej, adevărul că energia atomică poate contribui efectiv la prosperitatea și dezvoltarea economico-socială a tuturor țărilor. Totuși, datorită

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

anumitor divergențe, conferința n-a fost în măsură să adopte principii universal acceptabile, care să guverneze cooperarea internațională în sfera folosirii pașnice a energiei atomice și nici mijloacele menite să promoveze această cooperare. De aici, imperativul, subliniat și în cadrul conferinței de la Geneva, de a se intensifica eforturile pentru elaborarea normelor și mijloacelor în vederea accesului tuturor statelor, fără restricții și discriminări, la această mare cucerire a geniului uman, pentru garantarea dreptului fiecărei țări de a obține și folosi toate aplicațiile tehnice ale energiei atomice, potrivit intereselor și priorităților dezvoltării naționale. În ultima perioadă, în cadrul A.I.E.A. s-a insistat și asupra întăririi cooperării internaționale privind normele și sistemele de siguranță ale instalațiilor atomo-electrice, pentru deplina ocrotire a populației și mediului înconjurător.

Un domeniu nou al aplicării pașnice a energiei atomice a apărut odată cu acordurile privind distrugerea pe etape a armamentelor nucleare. Au și fost avansate unele calcule semnificative după intrarea în vigoare a tratatului sovieto-american privind eliminarea rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune. Desigur, trebuie menționat, din capul locului, că ar fi fost mult mai firesc ca aceste arme să nu fie construite, dar, pornindu-se de la situația existenței lor, poate fi avută în vedere transformarea acestora în mijloace socialmente utile. Cercetătorul sovietic Alexei Kireev evaluează, astfel, la 150 milioane ruble valoarea totală a beneficiilor obținute prin recuperarea unor părți din componentele rachetelor nucleare. O sumă comparabilă pot dobîndi și Statele Unite. Focoasele nucleare pot fi utilizate drept combustibil pentru reactoarele atomice, pentru spărgătoarele de gheață cu propulsie nucleară, pentru centrale electrice geotermale etc. Experții apreciază că folosirea actualelor focoase nucleare ar asigura funcționarea, pe o durată de doi-trei ani, a tuturor centralelor atomo-electrice existente. Folosirea unor tehnologii mai complexe — reactorii cu neutroni rapizi — ar permite ca funcționarea să dureze 20—30 de ani. De asemenea, rampele de lansare pot fi folosite cu modificări minime pentru transporturi civile de mare gabarit.

Datele menționate confirmă, o dată în plus, justețea pozițiilor și inițiativelor țării noastre, ale considerentelor și demersurilor președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru promovarea pașnică a atomului în cadrul trinomului dezarmare — securitate — dezvoltare. În acest spirit, țara noastră a manifestat, constant, inițiativă și a adus contribuții active la cauza dezarmării nucleare, a întăririi securității statelor și la folosirea pașnică a energiei atomice de către toate statele, în perspectiva dezvoltării civilizației și a progresului multilateral al întregii umanități. România socialistă se pronunță și acționează pentru accesul larg al tuturor statelor, în primul rînd al țărilor în curs de dezvoltare, la materialele, tehnologiile și echipamentele legate de folosirea pașnică a atomului. În acest sens, România se pronunță pentru acordarea de asistență internațională țărilor în curs de dezvoltare, ca și pentru stimularea formării de cadre naționale în acest domeniu. De asemenea, trebuie relevat și aportul constructiv al țării noastre la formularea principiilor care să ghideze cooperarea dintre state, în beneficiul tuturor, al progresului economico-social al întregii umanități. La cea de-a treia sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, România socialistă a propus, printre altele, elaborarea unui program menit să ducă la oprirea perfecționării armelor nucleare, la încetarea producției de materiale fisionabile și mijloacelor de transportare la țintă. Totodată, s-a cerut ca toate materialele fisionabile să fie folosite exclusiv în scopuri pașnice, prin realizarea unor proiecte de cooperare internațională.

În efortul general de înfăptuire a dezarmării și de folosire pașnică a energiei nucleare, un rol deosebit revine oamenilor de știință, care cunosc cel mai bine urmările catastrofale ale unui război nuclear. În acest sens, tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu** sublinia în cuvîntarea rostită în cadrul lucrărilor Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste : **„De la tribuna acestui înalt forum al educației și culturii socialiste să adresăm tuturor oamenilor de cultură, știință și artă din Europa și din întreaga lume chemarea de a ne uni forțele și a lupta activ pentru dezarmare, pentru pace și colaborare, pentru apărarea minunatelor cuceriri ale cunoașterii și civilizației umane, de a face ca ele să servească întotdeauna progresului și bunăstării popoarelor, libertății și independenței tuturor națiunilor lumii !“** Această idee a fost subliniată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu și în cuvîntarea rostită la Congresul Național de Chimie, desfășurat săptămîna trecută, în cadrul căreia s-a relevat că cercetătorii din țara noastră, împreună cu întregul nostru popor, acționează cu toată hotărîrea pentru o politică de pace, pentru dezarmare și, în primul rînd, pentru dezarmare nucleară, pentru eliminarea definitivă a armelor nucleare, trecerea la dezarmarea convențională, la eliminarea armelor chimice și a oricăror arme de distrugere în masă.

Realitățile lumii de azi scot în evidență că există condiții, și merită, prin urmare, depuse toate eforturile, pentru a elibera atomul din captivitatea militară și a-l reda, în totalitate, dezvoltării civilizației umane, pentru progresul și pacea tuturor popoarelor.

Ștefan Cârjă

Exigența soluțiilor globale, democratice

Este meritul istoric al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi formulat și susținut ideea că nu se poate concepe ca, într-o regiune sau pe un continent, problemele să fie soluționate, iar, în altele, să rămînă complicate, perpetuarea lor reprezentînd tot atîtea pericole pentru pacea și securitatea întregii lumi. În formularea acestei concepții s-au avut în vedere realitățile lumii contemporane, gradul sporit de interdependență existent astăzi între diferite state și regiuni, implicațiile globale ale unor evoluții și fenomene negative, faptul că folosirea forței și amenințarea cu forța, presiunile și ingerințele politice, economice și de altă natură nu cunosc, încă, un recul sensibil, progresiv, ireversibil.

În viața internațională continuă să se manifeste nu numai neînțelegeri între state, ce țin de aspecte privind relațiile lor bilaterale, dar și numeroase probleme globale, unele deosebit de complexe, dificile, nerezolvate sau nesoluționate corespunzător, în care există divergențe între țări ce au poziții fundamental diferite, probleme generate de deosebiri de vederi în legătură cu modul de abordare a unor momente ale evoluției interne sau internaționale, de manifestare a diferitelor contradicții din viața mondială, de aspecte ale luptei pentru menținerea sau lărgirea sferelor de influență, de procesul complex al cursei înarmărilor, de tensiunile din economia mondială, de datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare.

Din această profundă înțelegere și într-o amplă perspectivă a necesității unor permanente eforturi în vederea reluării, extinderii și aprofundării dialogului asupra tuturor problemelor actualității, România este ferm hotărîtă să participe activ la soluționarea, într-un mod nou, în spirit democratic, a problemelor, atît în Europa, cît și în întreaga lume.

Desigur, fenomenele care își așteaptă rezolvarea prin apelul la dialog, la tratative, printr-o politică de pace și conlucrare între popoare sînt complexe și extrem de variate. De aceea, ele impun, în mod firesc, modalități concrete și specifice de abordare, căi și inițiative care să permită atingerea scopului propus. În același timp, tratativele, soluțiile pașnice, constructive, se cer promovate cu consecvență, cu principialitate, cu încredere în capacitatea lor de a contribui la îmbunătățirea climatului internațional. Totodată, se impune acțiunea fermă, responsabilă, pătrunsă de încredere în forța unită a popoarelor, a statelor, de a asigura triumful unei politici democratice, de dialog, egalitate și reală securitate în lume.

Evoluția situațiilor din unele regiuni ale globului a confirmat, pe deplin, justețea aprecierilor partidului și statului nostru că soluționarea diferendelor dintre state (deși manifestate în zone îndepărtate unele de altele și avînd origini diferite, acestea sînt, de multe ori, de natură identică și interdependente prin consecințele negative ce le au asupra climatului internațional), este întru totul posibilă, chiar și a celor mai complicate probleme și situații, atunci cînd există o abordare specifică, în funcție de realitățile din fiecare perimetru geografic, cînd se acționează într-un climat de bunăvoință reciprocă, cu răbdare, respectîndu-se interesele legitime ale tuturor părților direct interesate.

Diplomația bilaterală trebuie să fie întregită cu acțiunea colectivă și diplomația multilaterală, pentru că orice îmbunătățire a raporturilor pe plan bilateral, subregional și regional va conduce la crearea unei atmosfere favorabile înțelegerii, păcii și securității, la eliminarea tensiunilor, înechităților, pericolului de război. Întîlnirile dintre șefii de stat și guvern, negocierile și tratativele între factorii de răspundere, desfășurate în spiritul stimei și respectului reciproc, pe baza noilor principii de relații internaționale, trebuie să aibă în vedere, în permanență, realizarea unor deziderate majore ale omenirii — lichidarea definitivă a focarelor de război, a tuturor surselor de tensiune și conflict armat, statornicirea unei reale securități, promovarea politicii de bună vecinătate și pace.

ROMÂNIA
mari idei în acțiune

Evaluarea lucidă a experiențelor trecutului, ca și a realităților prezente indică, drept unică opțiune rațională, posibilă, pentru toate popoarele, organizarea în comun a securității internaționale, prin eforturile și acțiunea colectivă a tuturor țărilor. „Nu se poate concepe ca, într-o singură regiune sau pe un continent, problemele să fie soluționate, iar în altele să rămînă complicate — pentru că nu mai este posibil acest lucru !". *Sînt cuvintele secretarului general al partidului, președintele Nicolae Ceaușescu, încărcate de înțelepciunea unei vieți puse în slujba apărării păcii, de clarviziunea unei minți geniale care îndeamnă toate statele, factorii de răspundere să participe la discutarea și adoptarea deciziilor corespunzătoare diferitelor probleme, la eforturi perseverente, în cadre noi, democratice, pentru asigurarea mersului pașnic al omenirii.*

Dezideratul vital al popoarelor — construirea unui edificiu al păcii, securității și cooperării — nu se poate imagina în afara unei politici noi, democratice, de încredere și conlucrare, statornicită ferm pe respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, pe eliminarea forței și a amenințării cu forța din viața planetei.

D. T.

ȘAPTE ZILE

Unda de bronz a clopotului păcii, acționat la ceremonia de deschidere a noii sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., continuă să vibreze, cu putere, intersectînd meridianele. Este, acesta, mesajul implicit al unui considerabil număr de știri transmise, pe parcursul săptămînii la care ne referim în rubrica de față, din cele mai diferite zone geografice, ele relatînd despre o amplă mobilizare a eforturilor în lupta pentru edificarea unei lumi fără arme și războaie.

Preocupare ce reclamă urgență — dată fiind amenințarea, fără precedent, la adresa a însăși existenței planetei, pe care o reprezintă puterea devastatoare a arsenalelor actuale —, lupta pentru pace își dezvăluie noi caracteristici de forță în acțiune depășind frontierele — nu numai pe cele marcînd convingeri politice sau orientări filozofice, ci și de natură strict teritorială. Exemplele, în acest sens, devin tot mai numeroase. Consemnăm, în rîndul acestora, activitatea „Uniunii oamenilor de știință îngrijorați", din S.U.A., care insistă în direcția creării unui centru internațional de diminuare a pericolului militar în Europa, organizația considerînd că, în prezent, există posibilități reale de a fi eliminată competiția în domeniul armelor, nu numai extrem de costisitoare, dar și un principal factor de subminare a securității internaționale. Reprezentanții a 20 de state din regiunea latino-americană și a Caraibilor s-au întîlnit, la Havana, pentru a releva impulsurile ce trebuie conferite, solidar, înfăptuirii dezarmării și salvgardării păcii, ca și dezvoltării într-un climat de liniște, înțelegere și colaborare — cerințe primordiale ale întregii umanități. Pe continentul nord-american, mai precis la New York, s-a desfășurat o „întîlnire mondială a popoarelor", cu reprezentanți din 20 de zone geografice ale lumii, aceștia dezbătînd căile de promovare a unei largi colaborări internaționale în vederea sporirii eforturilor pentru ca întreaga lume să intre în secolul XXI fără arme nucleare și chimice, avînd, totodată, și perspectiva certă a înscrierii pe făgașul dezarmării generale. Pe alt țărm al Atlanticului, la Glasgow, a avut loc o amplă reuniune circumscrisă — într-o modalitate specifică, însă, — aceleiași preocupări de luptă activă pentru pace. În metropola scoțiană, o conferință internațională s-a pronunțat în favoarea întreprinderii unei vaste campanii pe plan mondial, în vederea demilitarizării mărilor, hotărînd să propună la O.N.U. ca 1989 să fie declarat „An de luptă a popoarelor împotriva cursei înarmărilor maritime militare, pentru transformarea Oceanului mondial într-o zonă a păcii".

În cadrul dezbaterilor s-a propus, de asemenea, constituirea unei „nave internaționale a păcii", care să navigheze sub pavilion O.N.U., în vederea propagării ideilor de pace și de luptă împotriva militarizării Oceanului mondial.

Terra este, în sine, o navă a Oceanului sideral. Avînd la bord peste cinci miliarde de oameni. Dornici să arboreze, pînă nu este prea tîrziu, marele pavoaz al păcii.

Vasile Crișu

NAȚIUNILE UNITE

Debutul sesiunii a 43-a

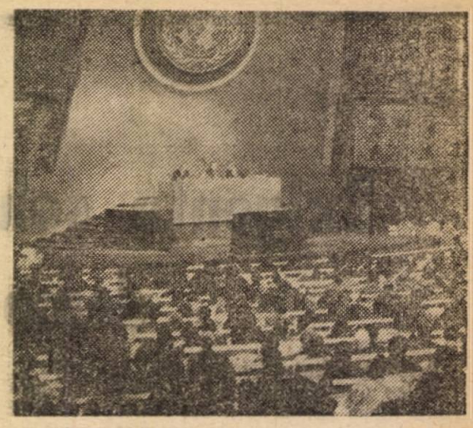

Rezoluțiile și hotărîrile adoptate de sesiunea încheiată (a 42-a) au dovedit dorința crescîndă de colaborare internațională în vederea soluționării în comun a problemelor cu care se confruntă omenirea. Organizația Națiunilor Unite este și va continua să fie un for de neînlocuit pentru dialog și colaborare, făcînd posibilă cooperarea multilaterală necesară pentru soluționarea problemelor globale. Sînt cuvintele rostite de Peter Florin (R.D.G.) la încheierea sesiunii nr. 42 a Adunării Generale, al cărei președinte a fost. În aceeași zi, 20 septembrie, se deschidea actuala sesiune.

Clopotul păcii a sunat din nou la sediul Națiunilor Unite, acționat de secretarul general al Organizației, Javier Perez de Cuellar, în cadrul ceremoniei prilejuite de tradiționala Zi Internațională a Păcii, marcată, de cîțiva ani, cu ocazia deschiderii sesiunilor Adunării Generale a forumului mondial.

Într-un mesaj dat publicității cu acest prilej, secretarul general al O.N.U. evidențiază faptul că nu trebuie uitat că pacea nu este o întîmplare sau ceva ce se realizează de la sine, ci rezultatul unor eforturi intense, și a subliniat că Organizația Națiunilor Unite s-a aflat întotdeauna în fruntea celor care au acționat în acest sens. „Ne bucurăm că glasul tunurilor a tăcut în unele zone ale lumii și sperăm că va tăcea și în alte părți" — se arată în mesaj. Menționînd că Ziua Internațională a Păcii este dedicată, în acest an, copiilor, Perez de Cuellar a relevat că tînăra generație trebuie să fie crescută în spiritul păcii, dreptății, libertății, respectului reciproc și al înțelegerii.

Cea de-a 43-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a procedat, în prima săptămînă, la alegerea organelor de conducere ale sesiunii. În funcția de președinte al sesiunii a fost ales ministrul de externe al Argentinei, Dante Caputo. În alocuțiunea rostită, președintele nou ales a lansat un apel la intensificarea eforturilor vizînd soluționarea crizei internațio-

Din raportul anual al secretarului general al O.N.U.

Situația internațională se caracterizează, în prezent, prin numeroase crize regionale vizibile sau ascunse, dar cu perspective mai mari de asigurare a păcii în unele regiuni, datorită eforturilor Națiunilor Unite — se afirmă în raportul anual al secretarului general al O.N.U., Perez de Cuellar, prezentat Adunării Generale.

Raportul relevă că anul trecut a fost realizat un progres important în direcția soluționării conflictelor sau începerii negocierilor vizînd soluționarea pașnică a disputelor existente în unele regiuni, grație eforturilor și participării O.N.U. Sînt evocate, în context, situațiile din Afganistan, Golf, Namibia, Cipru, Asia de sud-est, Sahara occidentală.

Spre deosebire de aceste probleme, în a căror soluționare O.N.U. a jucat un rol important, iar, în unele cazuri, decisiv, Cuellar avertizează că mai rămîn încă nerezolvate numeroase probleme, fapt care provoacă o îngrijorare generală.

Situația din Orientul Mijlociu, regiune importantă a globului, are repercusiuni asupra relațiilor într-o sferă mult mai largă — a subliniat secretarul general al O.N.U. Membrii Consiliului de Securitate și-au exprimat, recent, profunda îngrijorare în legătură cu deteriorarea, în continuare, a situației din teritoriile palestiniene ocupate de Israel din 1967. Revolta care a izbucnit în noiembrie 1987 a demonstrat, evident, pericolele impasului care s-a creat prin imposibilitatea de a se ajunge la un acord asupra unui proces de negociere. Problema fundamentală poate fi rezolvată numai printr-o soluționare justă și durabilă bazată pe rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate și asigurarea drepturilor legitime ale poporului palestinian, inclusiv la autodeterminare.

Perez de Cuellar relevă, de asemenea, că problemele din America Centrală trebuie rezolvate în cadrul negocierilor dintre țările din regiune, fără amestec străin și presiuni, care sînt, în cea mai mare parte, rezultatul confruntărilor geopolitice.

El apreciază problema coreeană drept o moștenire a celui de-al doilea război mondial și — oferindu-și serviciile ambelor părți — își exprimă speranța că tratativele dintre Nord și Sud pot aduce o soluționare a problemei, care este de cea mai mare importanță pentru pacea și securitatea în această regiune a lumii.

Raportul secretarului general relevă, de asemenea, că regiunea Africii australe este afectată de trei probleme acute: necesitatea obținerii independenței de către Namibia, politica distructivă a regimului de la Pretoria față de statele vecine și însuși sistemul de apartheid din Africa de Sud. Se precizează că, în contextul ultimelor evoluții pozitive privind Namibia, comunitatea internațională trebuie să depună eforturi suplimentare în scopul abolirii sistemului de apartheid.

Comunitatea mondială a salutat luciditatea politică manifestată de conducătorii U.R.S.S. și S.U.A., care au exprimat aprecierea comună că un război nuclear nu poate fi cîștigat și nu trebuie purtat niciodată, au inițiat un dialog constructiv între guvernele lor și au încheiat Tratatul I.N.F.

Un factor esențial al actualei situații internaționale este acela că, în timp ce capacitatea de a distruge planeta este concentrată în cîteva mîini, capacitatea de a edifica și întări pacea este puternic dispersată. Acest lucru face ca angajamentul Națiunilor Unite — singurul instrument care poate asigura reprezentarea deplină a tuturor părților implicate și a punctelor de vedere relevante — să aibă un rol central față de marea sarcină de a soluționa conflictele regionale. Experiența îndelungată a Organizației mondiale în abordarea acestor conflicte trebuie luată în considerare, deoarece oferă politici solide și viabile în viitor, se arată în raport.

Dezarmarea și controlul armamentelor — folosirea a cît mai puține resurse umane și economice mondiale pentru armamente, ca să folosim limbajul Cartei — vor rămîne un test decisiv pentru îmbunătățirea relațiilor internaționale și consolidarea păcii, se afirmă în raport.

În sfera economică, arată Perez de Cuellar, comunitatea internațională trebuie să acționeze neîntîrziat în domeniile datoriilor, comerțului și produselor de bază, precum și al resurselor umane pentru dezvoltare. În multe țări în curs de dezvoltare, povara apăsătoare a datoriei externe paralizează efortul de dezvoltare. Un oarecare progres s-a înregistrat în abordarea problemei datoriilor țărilor celor mai sărace, îndeosebi cele din Africa. Dar problema țărilor cu venituri medii nu este mai puțin stringentă. Coresponsabilitatea țărilor debitoare și a celor creditoare în problema crizei datoriilor este tot mai recunoscută, ca și interesul reciproc pentru a ieși din actualul impas. Este necesară îndeplinirea promptă a angajamentelor luate, ca și intensificarea căutării unor soluții noi.

Datoria este numai un aspect al acestei probleme, arată Cuellar. Este nevoie de eforturi suplimentare pentru creșterea fluxurilor financiare în condiții avantajoase, pentru sprijinirea eforturilor de dezvoltare. Un climat internațional mai bun este, de asemenea, o condiție prealabilă pentru redresarea și accelerarea ritmului de dezvoltare economică. Pentru aceasta, este necesar progresul în direcția relansării mai viguroase și sănătoase a comerțului internațional.

Raportul anual relevă că situația mediului ambiant al Pămîntului este, prin excelență, o problemă de natură să determine un răspuns comun din partea tuturor statelor. S-a ajuns într-un asemenea stadiu, încît, fără o etică globală și reglementări internaționale necesare, pot rezulta probleme cu implicații politice. Acest aspect are legătură cu problemele sărăciei, creșterii populației lumii la 5 miliarde și cu perspectivele unei dezvoltări susținute. De asemenea, implică o responsabilitate internațională. O abordare coerentă și bine coordonată poate fi elaborată numai la nivel multilateral — se arată în raport.

nale a datoriilor. Totodată, el a relevat că s-a făcut prea puțin sau nimic pentru eliminarea decalajelor dintre țările bogate și o mare parte a țărilor în curs de dezvoltare. „Ratele exagerat de ridicate ale dobînzilor — a spus Caputo —, alături de sistemul nemilos de noi și noi planuri de refinanțare, și scurgerea pernicioasă a mijloacelor financiare din țările debitoare către țările creditoare au drept consecință lichidarea oricăror posibilități de investiții pentru țările în curs de dezvoltare". Datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, a apreciat Dante Caputo, reprezintă „o sursă de tensiune mondială, care, însă, — ca orice alt conflict — poate fi eliminată". El a opinat că, „spre deosebire de trecut, omenirea poate elimina sărăcia". În altă ordine de idei, președintele ales al Adunării Generale a declarat că, în prezent, se înregistrează o situație nouă pe plan mondial, marcată de transformări în relațiile internaționale — „probabil cele mai importante de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial".

În suita activităților procedurale — dezbaterile de politică generală au început luni 26 septembrie —, Biroul Adunării Generale al Organizației Națiunilor Unite, întrunit în prima sa ședință, a recomandat ca, pe agenda celei de-a 43-a sesiuni a Adunării Generale, să fie înscrise 149 de puncte, incluzînd cvasitotalitatea problemelor politice, economice, sociale, militare și de altă natură cu care se confruntă lumea contemporană. Dezbaterile din cadrul sesiunii oferă delegaților posibilitatea de a examina căile principale de consolidare a tendințelor pozitive manifestate în ultima vreme în viața internațională, în scopul îmbunătățirii radicale a acesteia.

În ședințele plenare și în principalele comitete, Adunarea Generală este chemată să analizeze asemenea probleme importante cum sînt încetarea cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, întărirea păcii și securității internaționale, edificarea unui sistem global de securitate, reglementarea prin mijloace pașnice a focarelor de tensiune și de conflict din diferite regiuni ale lumii, lichidarea subdezvoltării, a marilor decalaje dintre state, soluționarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, întărirea respectului față de normele de drept internațional și creșterea rolului O.N.U. în soluționarea marilor probleme acumulate pe glob. O atenție deosebită urmează să fie acordată reglementării negociate a conflictelor regionale, în contextul examinării situației din Orientul Mijlociu, sudul Africii, America Centrală și din alte regiuni ale lumii.

Adunarea Generală a decis ca, în dezbaterile generale, să fie examinate, în ședințele plenare, 44 de subiecte, toate celelalte puncte de pe agendă urmînd să fie dezbătute în sesiunile celor șase comitete principale ale Adunării Generale. În afara admiterii de noi membri și a unor probleme de ordin tehnic, Adunarea Generală va dezbate, în sesiunile sale plenare, cele mai importante probleme ale lumii de azi, acordînd prioritate dezarmării și securității internaționale. Sesiunea Adunării Generale se va încheia la 20 decembrie.

Președintele actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., Dante Caputo, s-a referit, în cadrul unei conferințe de presă, la rolul O.N.U. în soluționarea conflictelor internaționale. El și-a exprimat speranța că, în lume, se vor deschide noi posibilități pentru procesul negocierilor, iar O.N.U. își va spori rolul în întărirea păcii pe planetă. Trecînd în revistă unele mutații pozitive din domeniul dezarmării, președintele Adunării Generale a atras atenția asupra necesității activizării eforturilor pe plan internațional în direcția reglementării conflictelor încă nesoluționate, cum sînt cele din Orientul Mijlociu și America Centrală. Arătînd că uriașa datorie externă și problemele comerciale au devenit o piedică în calea dezvoltării statelor — factor de bază al păcii și stabilității politice —, președintele Adunării Generale a O.N.U. s-a pronunțat pentru lichidarea inechităților din relațiile economice internaționale.

Începînd cu 26 septembrie, următoarele trei săptămîni vor fi afectate dezbaterilor generale, în cadrul cărora șefii de delegații vor expune, de la înalta tribună a Adunării Generale, pozițiile statelor pe care le reprezintă față de diferitele probleme ale vieții internaționale. Asupra conținutului dezbaterilor — abia începute la închiderea ediției noastre — ne vom opri în numărul viitor al revistei.

I. Olteanu

În această săptămînă...

Washington. Întîlnire sovieto-americană

Săptămîna trecută, la Washington s-a desfășurat o nouă întîlnire între ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Eduard Șevardnadze, și secretarul de stat al S.U.A., George Shultz. Șeful diplomației sovietice a fost primit, la Casa Albă, de președintele S.U.A. Ronald Reagan. Cu acest prilej — relatează agenția „TASS" — au fost abordate aspecte de principiu ale relațiilor sovieto-americane, în lumina înțelegerilor la care s-a ajuns în cadrul întrevederii la nivel înalt de la Moscova, oaspetele înmînîndu-i președintelui S.U.A. un mesaj din partea secretarului general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov. După întrevedere, E. Șevardnadze a apreciat că „va fi poate posibil" să se ajungă la o înțelegere intermediară privind controlul asupra armamentelor încă în timpul mandatului actualei Administrații a S.U.A. „Vom însărcina delegațiile noastre să caute soluții reciproc acceptabile", a declarat ministrul sovietic, care a subliniat că, după convorbirile de la Washington, „perspectivele sînt mai bune" în acest sens.

În cursul celor două zile de dezbateri detaliate și deschise pe care E. Șevardnadze le-a avut cu factori de răspundere americani s-a efectuat o analiză aprofundată a stadiului înfăptuirii înțelegerilor convenite în cadrul întîlnirilor la nivel înalt sovieto-americane de la Washington și Moscova — se relevă în declarația comună la încheierea convorbirilor de la Washington ale ministrului sovietic al afacerilor externe. S-a subliniat — relevă agenția „TASS" — că, deși în legătură cu unele probleme se mențin divergențe considerabile, există posibilitatea identificării unor soluții. S-a relevat necesitatea ca participanții la negocieri și experții celor două țări să continue să avanseze în direcția soluționării problemelor prezentate în declarațiile comune după întîlnirile la nivel înalt sovieto-americane. Au fost abordate, de asemenea, aspecte referitoare la armamentele nucleare și cosmice, la interzicerea totală și distrugerea armelor chimice, alte probleme internaționale și din sfera relațiilor bilaterale, subliniază documentul. Părțile au examinat și aspectele care provoacă îngrijorarea manifestată de fiecare dintre ele în legătură cu respectarea Tratatului privind apărarea antirachetă, se arată în declarația comună, menționîndu-se că dezbaterile asupra acestor probleme vor continua.

Părțile au fost de acord că este necesară încheierea de urgență a unei convenții globale privind interzicerea totală și distrugerea armelor chimice, care să fie valabilă pentru toate statele care dispun de un potențial de producere a armelor chimice. Părțile și-au exprimat profunda îngrijorare în legătură cu cazurile repetate de folosire a armelor chimice, îndeosebi împotriva populației civile, relevă documentul. Este împărtășită opinia potrivit căreia proliferarea pe mai departe și folosirea armelor chimice continuă să confere un caracter de urgență dezbaterii acestor probleme și evidențiază necesitatea stringentă a elaborării unor interdicții eficiente și controlabile asupra armelor chimice.

Părțile și-au exprimat profunda lor îngrijorare față de folosirea tot mai amplă a tehnologiei rachetelor balistice și au declarat că, în conformitate cu Declarația comună la nivel înalt publicată la Moscova, experții americani și sovietici vor avea la Washington o întîlnire consacrată examinării acestei probleme tot mai importante.

Ministrul afacerilor externe și secretarul de stat au relevat că guvernele lor acordă o însemnătate deosebită încheierii cît mai grabnice, cu rezultate echilibrate, a reuniunii C.S.C.E. de la Viena și au subliniat, totodată, însemnătatea eforturilor, depuse împreună cu alte state, în direcția soluționării problemelor aflate în suspensie, legate de elaborarea mandatului în vederea începerii, cît mai urgente, a noi negocieri vizînd întărirea stabilității și securității în întreaga Europă la un nivel cît mai redus de forțe armate și armamente convenționale.

Ministrul afacerilor externe și secretarul de stat au abordat probleme regionale, referitoare la Afganistan, Kampuchia, America Centrală, conflictul dintre Iran și Irak, Peninsula Coreeană, Orientul Mijlociu și sudul Africii. Părțile au constatat existența unei tendințe încurajatoare în direcția căutării de soluții politice la o serie de conflicte regionale, ce durează de mult timp. Ministrul afacerilor externe și secretarul de stat au salutat contribuția tot mai activă a O.N.U. în soluționarea conflictelor regionale.

În pragul Centenarului forumului mondial al parlamentarilor

La încheierea lucrărilor celei de-a 80-a Conferințe a Uniunii Interparlamentare

Timp de o săptămînă, la Palatul Culturii din Sofia s-au desfășurat lucrările celei de-a 80-a Conferințe a Uniunii Interparlamentare, la care au participat delegații din peste 100 de țări, precum și reprezentanți ai 22 de organizații din sistemul O.N.U., parlamentare și neguvernamentale. Delegația română a fost condusă de tovarășul Marin Ivașcu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, președintele Grupului Român din Uniunea Interparlamentară.

Semnificația conferinței a constat, în primul rînd, în faptul că ea a avut loc în pragul Centenarului Uniunii Interparlamentare, care va fi marcat în 1989. Eveniment de seamă al vieții parlamentare internaționale, Centenarul suscită deja un interes deosebit din partea parlamentarilor de pe toate continentele. Conferința de la Sofia a prilejuit o mare diversitate de opinii atît în legătură cu aprecierea activității Uniunii Interparlamentare de-a lungul a celor aproape o sută de ani, cît și în ceea ce privește viitorul mișcării parlamentare mondiale. El este legat nemijlocit de însăși menirea forumului mondial al parlamentarilor — aprofundarea prieteniei, înțelegerii și colaborării dintre popoare, edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Reafirmînd poziția constructivă a României, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii, privind căile de soluționare justă și durabilă a problemelor actuale cu care se confruntă omenirea, delegația țării noastre a subliniat necesitatea direcționării eforturilor unite ale comunității internaționale pe linia înlăturării gravelor pericole pe care le reprezintă, pentru prezentul și viitorul civilizației umane, cursa înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, perpetuarea unor stări de tensiune în diferite zone ale globului, adîncirea decalajelor dintre țările bogate și cele sărace. Ca exponenți ai opiniei publice, parlamentarilor le revine nobila misiune nu numai de a da expresie voinței și aspirațiilor de înțelegere și colaborare ale popoarelor lor, ci, mai ales, de a folosi toate mijloacele de care dispun pentru împlinirea acestora, pentru asigurarea bunăstării tuturor națiunilor, într-o lume a păcii și securității. Reprezentanții români s-au pronunțat pentru situarea acestor obiective în centrul tuturor activităților consacrate Centenarului Uniunii Interparlamentare, chemat să dea un puternic impuls conlucrării parlamentare la nivel mondial și regional.

Dezbătînd, la toate conferințele din ultimii ani, consecințele serioase ale perpetuării unor conflicte, forumul mondial al parlamentarilor a chemat, în permanență, să se renunțe la calea militară, pentru soluționarea lor pe cale pașnică, prin tratative. Iată de ce, participanții la conferință au salutat, cu satisfacție, începerea negocierilor dintre Iran și Irak, au relevat rolul O.N.U. în realizarea acordului de încetare a focului. În rezoluția adoptată se face un apel insistent ca cele două țări să continue negocierile, pe baza prevederilor Rezoluției 598 a Consiliului de Securitate, în vederea instaurării unei păcii globale, juste și durabile.

Propunerea României privind convocarea unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu s-a bucurat, încă de la început, de un larg ecou în cadrul Uniunii Interparlamentare. Eforturile vizînd realizarea acestui obiectiv au dus la crearea, cu doi ani în urmă, a Comitetului interparlamentar de sprijin, care desfășoară o intensă activitate în mobilizarea opiniei publice pentru a determina organizarea neîntîrziată a conferinței. Îngrijorarea parlamentarilor față de ultimele evenimente din zonă, care pun cu putere în evidență necesitatea convocării conferinței, și-a găsit expresia în includerea pe ordinea de zi a unui punct special intitulat „Revolta populară în teritoriile arabe ocupate de Israel". În rezoluția adoptată se subliniază principiile care trebuie să stea la baza soluționării juste și durabile a conflictului din Orientul Mijlociu. S-a propus trimiterea unei misiuni de informare a Uniunii Interparlamentare în Cisiordania și Gaza, teritorii ocupate de Israel în urma războiului din 1967.

Cu numai cîteva luni pînă la împlinirea a patru decenii de la adoptarea de către O.N.U. a Declarației universale a drepturilor omului, care a contribuit, în mare măsură, la întărirea respectului față de demnitatea și libertățile ființei umane, conferința a procedat la o abordare corespunzătoare a acestei problematici, îndeosebi prin prisma contribuției parlamentelor la promovarea cooperării internaționale în domeniul umanitar. Cum era și firesc, marea diversitate de opinii existente în această privință și-a găsit reflectarea și în luările de poziții ale participanților. Nu au lipsit nici unele încercări de folosire a problematicii drepturilor omului ca pretext pentru amestec în treburile interne ale altor state, contrare principiilor care trebuie să guverneze relațiile internaționale și care creează obstacole în calea abordării responsabile, în spirit de cooperare și respect, a acestor probleme de mare interes pentru întreaga omenire. Trăsătura dominantă a dezbaterilor a constituit-o, însă, preocuparea majorității covîrșitoare a participanților pentru concentrarea dialogului asupra aspectelor reale și fundamentale ale drepturilor omului, a aplicării prevederilor pactelor internaționale în materie. Este semnificativ faptul că s-a ajuns la elaborarea unui document final în aceste probleme, care a fost adoptat în unanimitate. Valențele conlucrării parlamentare, ale schimbului de opinii deschis și constructiv și-au demonstrat, și de această dată, viabilitatea. În rezoluție se relevă legătura organică dintre drepturile politice și civile și cele economice, sociale și culturale, parlamentele fiind chemate să întreprindă măsuri, în conformitate cu legislația națională, pentru crearea condițiilor care să permită exercitarea acestora. Reafirmîndu-se dreptul inalienabil al tuturor popoarelor de a-și alege singure calea dezvoltării economico-sociale, fără nici un amestec din afară, în document se exprimă îngrijorarea față de perpetuarea unor grave fenomene, care afectează milioane de oameni din diferite zone ale lumii. Astfel, reliefîndu-se faptul că nu se poate vorbi, într-o manieră credibilă, de drepturile omului, fără a se menționa consecințele grave ale subdezvoltării, că peste un milion de oameni suferă de foamete cronică, nu dispun de minimum necesar pentru locuințe, educație, în rezoluție se adresează chemarea ca parlamentele să participe activ la cooperarea internațională pentru găsirea de soluții acestor probleme. Afirmînd, și cu acest prilej, că dreptul la dezvoltare este un drept inalienabil al fiecărui popor, în conformitate cu cerințele economice și sociale, cu valorile culturale ale fiecărei națiuni, conferința a lansat un puternic apel la înlăturarea marilor decalaje dintre țările bogate și sărace, la amplificarea acțiunilor pentru instaurarea unei ordini economice internaționale juste și democratice.

O componentă de cea mai mare importanță a eforturilor forumului mondial al parlamentarilor, pentru instaurarea în lume a unui climat de înțelegere și pace, o constituie cadrul instituționalizat de conlucrare al conferințelor interparlamentare pentru cooperare și securitate în Europa. Cu deplin temei s-a apreciat că cele șase conferințe de acest gen, desfășurate pînă în prezent, au jucat un rol însemnat în mobilizarea acțiunilor opiniei publice în sprijinul transformării Europei într-un continent al păcii și colaborării. De asemenea, conferințele au dus la avansarea, de către parlamente, a noi soluții constructive privind soluționarea problemelor cu care se confruntă continentul nostru, au stimulat angajarea sporită a forurilor reprezentative în dinamizarea procesului general-european. Abordarea, cu ocazia Conferinței de la Sofia, a unor aspecte ale colaborării viitoare dintre grupurile parlamentare din țările europene, S.U.A. și Canada a relevat aprecierea unanimă în legătură cu necesitatea și semnificația, mai ales în actualele condiții, a organizării celei de a VII-a Conferințe interparlamentare pentru cooperare și securitate în Europa, programată să aibă loc la București. Delegația română, ca și alți participanți, a arătat că trebuie să se renunțe la încercările de a ridica unele obstacole în calea continuării și adîncirii dialogului parlamentar european, în cadrul în care el și-a

dovedit deja eficacitatea. Mai buna cunoaștere și apropiere, promovarea înțelegerii și conlucrării reciproc avantajoase, schimbul constructiv de vederi, sprijinirea acțiunilor întreprinse pe plan guvernamental — toate acestea au fost și rămîn obiective generoase ale conferințelor interparlamentare europene.

Profund atașat acestor nobile idealuri, Grupul Român conlucrează activ cu grupurile interparlamentare din statele participante la C.S.C.E., astfel încît Conferința interparlamentară pentru cooperare și securitate în Europa, de la București, să marcheze un nou și semnificativ moment în eforturile parlamentarilor din țările europene, S.U.A. și Canada, menite să contribuie la înfăptuirea aspirațiilor legitime ale popoarelor de pe continent, de a trăi într-o Europă unită, a păcii și colaborării.

Abordarea problemei eliminării colonialismului, rasismului și apartheid-ului a prilejuit o reafirmare puternică a sprijinului parlamentarilor din întreaga lume față de lupta justă a poporului namibian, a dreptului său la dezvoltare liberă și independentă. In rezoluția adoptată se insistă pentru înlăturarea oricăror obstacole de natură să împiedice înfăptuirea prevederilor Rezoluției 435 a Consiliului de Securitate privind accesul neîntîrziat la independență al Namibiei. Recunoscînd dreptul popoarelor aflate sub dominație colonială, neocolonială și rasistă de a folosi toate mijloacele de care dispun pentru dobîndirea libertății, conferința condamnă continuarea ocupării ilegale a Namibiei de către regimul de la Pretoria, cere comunității internaționale să desfășoare o largă acțiune de solidaritate cu poporul namibian. În același timp, în rezoluție sînt condamnate orice manifestări de rasism și apartheid, acțiunile represive ale regimului rasist din Africa de Sud împotriva populației majoritare. Conferința reafirmă sprijinul pentru instaurarea în Africa de Sud a unui stat liber, democratic, unit și suveran, în care toți cetățenii, fără nici o deosebire de rasă, culoare sau credință, să se bucure de aceleași drepturi și libertăți. Hotărîrea Uniunii Interparlamentare de a persevera în această direcție este evidențiată și de propunerea privind organizarea, la Harare, a unei Conferințe internaționale a parlamentarilor împotriva apartheid-ului.

George Petricu

BEIRUT

Situație confuză

La 23 septembrie, mandatul constituțional, de șase ani, al președintelui Libanului, Amin Gemayel, a luat sfîrșit, fără ca parlamentul să reușească a se întruni pentru a-i alege succesorul. În aceeași zi, Amin Gemayel a părăsit palatul prezidențial oficial de la Baabda (localitate situată la 11 km est de Beirut), încredințînd puterea generalului Michel Aoun, comandantul șef al armatei, care fusese însărcinat de președinte, cu cîteva minute mai înainte, să formeze un guvern de tranziție. General Aoun, în vîrstă de 53 de ani (creștin-maronit), s-a instalat imediat în palatul prezidențial, anunțînd constituirea unui cabinet compus din șase militari (cinci generali și un colonel), jumătate aparținînd comunităților creștine și jumătate comunităților musulmane. Dar, în acel moment, continua să existe (de mai mulți ani) guvernul prezidat de Selim Hoss (musulman sunit), care se consideră forul executiv legal al țării în funcțiune. Crearea unui nou guvern a condus la o situație extrem de confuză, Libanul dispunînd, astfel, peste noapte, de două cabinete ce își proclamă, fiecare, legitimitatea și se contestă reciproc.

Actualul parlament libanez — ales cu șaisprezece ani în urmă și al cărui mandat constituțional de patru ani a fost prelungit automat, datorită imposibilității ținerii unui scrutin normal, în situația de conflict intern, perpetuată din 1975 și pînă în prezent — a mai rămas cu 73 de deputați din 99, restul de 26 decedînd între timp. Pentru a desemna pe șeful statului este necesară, în aceste condiții, prezența la vot a minimum 51 de deputați (două treimi din efectivul actual), număr ce nu s-a întrunit nici la prima ședință din 18 august, nici la ultima ședință din 23 septembrie, ambele convocate în scopul alegerii președintelui republicii pentru un nou mandat de șase ani. (Conform prevederilor constituționale, ultimul președinte nu mai poate candida).

Amin Gemayel fusese ales, în septembrie 1982, printr-un consens general (77 voturi pentru și 3 absenți) al deputaților reprezentînd comunitățile creștine și musulmane care se înțeleseseră, în prealabil, asupra persoanei candidatului. Or, un asemenea consens a fost departe de a fi întrunit, în condițiile actuale, cu toate pertractările interne și diligențele din afară. După cum se știe, conform cutumei, președintele republicii se alege din rîndurile creștinilor-maroniți, în vreme ce președintele Camerei deputaților este un musulman șiit, iar șeful guvernului un musulman sunit, cei trei reprezentînd principalele comunități libaneze. Cercurile politice maronite, spre deosebire de acum șase ani, n-au reușit să desemneze un candidat ce ar fi putut să fie acceptat și de grupările politice musulmane, respingînd, totodată, soluțiile de compromis propuse și boicotînd, astfel, fățiș, alegerile prezidențiale. În actuala componență a parlamentului, din 73 de deputați 41 aparțin comunităților creștine (21 sînt maroniți) și majoritatea lor, situîndu-se pe poziții intransigente, au blocat desemnarea noului șef de stat, refuzînd participarea la scrutin.

După boicotarea ședinței din 18 august a parlamentului (s-au prezentat doar 38 de deputați) pe motivul candidaturii lui Suleiman Frangieh (fost președinte al republicii între 1970—1976), s-au încercat noi formule de compromis, ultima fiind găsită în persoana lui Michael Dacher, deputat maronit din regiunea Akkar (nordul Libanului), în vîrstă de 58 de ani, vicepreședinte al parlamentului. De notat că această candidatură era agreată, după cum menționează agențiile internaționale de presă, și din afară, ea constituind subiectul convorbirilor pe care le-a avut, timp de cinci zile, la Beirut și Damasc, adjunctul secretarului de stat al S.U.A., Richard Murphy, care s-a întîlnit, în acel răstimp, atît cu președintele sirian Hafez Al-Assad, cît și cu președintele Amin Gemayel, precum și cu diverși responsabili politici libanezi. Cînd se credea că s-a găsit, totuși, o ieșire din situația creată, vîrfurile politice maronite și, în primul rînd, „Forțele Libaneze" (milițiile de ultradreapta creștine) au respins compromisul, forțînd, în continuare, boicotarea alegerilor ; parlamentul libanez, convocat la 23 septembrie pentru a alege pe noul șef al statului, n-a reușit să întrunească, nici de data aceasta, numărul necesar de deputați pentru desfășurarea scrutinului prezidențial.

În cursul zilei respective, președintele Gemayel a încercat să formeze un guvern lărgit, cu participarea tuturor părților libaneze, căruia să-i predea puterea. Eșuînd în această tentativă, l-a convocat pentru consultări pe generalul Michel Aoun, comandantul șef al armatei libaneze. „I-am propus să însărcineze, cu această responsabilitate, armata formată în spiritul dragostei de patrie și suveranitate națională" — avea să declare, ulterior, presei generalul Aoun, care a fost desemnat să conducă un guvern de tranziție, din partea președintelui Gemayel, ce își părăsea înalta funcție ce o deținuse pînă atunci în fruntea statului libanez.

Noul guvern, contestat imediat de premierul în funcție, Selim Hoss, s-a născut, însă, de la început, pe jumătate : generalii Abu Dargham (druz), Nabil Koraytim (sunit) și colonelul Lufti Jaber (șiit), numiți miniștri fără să fi fost consultați în prealabil, au refuzat să participe la cabinetul militar, pe care îl consideră că „nu va putea salva țara", că „nu va putea face nimic", după cum au ținut ei să declare.

Guvernul condus de Selim Hoss a rămas, și el, la jumătate, după ce trei din cei patru miniștri creștini și-au dat demisia a doua zi (alți doi miniștri au decedat anterior, fără a mai fi înlocuiți). Selim Hoss, numit prim-ministru interimar după moartea tragică a premierului Rashid Karame (în urma unui atentat cu o bombă plasată sub scaunul elicopterului militar cu care călătorea), consideră cabinetul său, rămas acum cu cinci componenți, drept singurul guvern legal și, în consecință, a cerut funcționarilor administrației publice să nu răspundă decît ordinelor sale. Imediat după încetarea mandatului președintelui Gemayel, Hoss a avut convorbiri cu mai mulți ambasadori străini, printre care și reprezentanții celor cinci state membre permanente ale Consiliului de Securitate al O.N.U. (U.R.S.S., S.U.A., Marea Britanie, R. P. Chineză, Franța).

Guvernul militar al generalului Aoun — al doilea de acest fel din întreaga istorie de 45 de ani a Libanului independent (primul cabinet militar instalat la puțin timp după izbucnirea războiului civil, în 1975, a avut o existență efemeră de 60 de ore) — a fost primit favorabil de cercurile de dreapta creștine și respins cu fermitate de partidele progresiste și comunitățile musulmane, care recunosc drept legal numai guvernul Hoss.

După cum remarcă observatorii politici din zonă, existența a două guverne paralele a creat o situație nu numai confuză, dar și extrem de primejdioasă pentru Liban, adîncind divizarea țării și posibilitatea unor noi confruntări armate între principalele forțe adverse, cu participarea, de o parte și de alta, a unor unități ale armatei organizate, și ele, în prezent, pe considerente comunitare. Desigur, este încă prematur de a se face previziuni privind viitorul situației din Liban, care depinde, în fond, de mulți factori — interni și externi —, uneori imprevizibili, așa cum s-a mai întîmplat și în trecut, confirmînd sau infirmînd aprecierile anterioare. Desfășurarea evenimentelor din zilele următoare va aduce, probabil, unele clarificări pentru o apreciere mai judicioasă a situației create după eșuarea ținerii scrutinului prezidențial.

Crăciun Ionescu

În absența unor măsuri concrete, problemele economico-financiare tind să se agraveze

Sesiunea anuală comună a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D. sau Banca Mondială), desfășurată la începutul acestei săptămîni în Berlinul occidental, s-a încheiat cu rezultate mult sub cerințele depășirii profundelor distorsiuni și dezechilibre care caracterizează actuala situație economico-financiară internațională și care grevează asupra dezvoltării globale. Problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare — poate cea mai gravă dintre cele care confruntă, în prezent, economia mondială — rămîne să-și aștepte, în continuare, o soluționare efectivă. Deși o serie de nuanțe noi au putut fi consemnate în atitudinea unor țări occidentale industrializate, poziția occidentală de ansamblu în problema datoriei a suferit puține modificări în coordonatele ei fundamentale, astfel încît nu se conturează încă trecerea pe calea acelor abordări noi, care sînt singurele în măsură să ducă la o soluționare autentică a acestei probleme și acutelor ei implicații generale, abordări pentru care, la actuala sesiune, s-au exprimat mai multe opțiuni decît oricînd în trecut (vezi casetă).

Înaintea sesiunii, „Grupul celor 24" — organism monetar-financiar al țărilor în curs de dezvoltare — a prezentat cerințele minimale ale acestor țări, pornind de la actuala situație gravă creată de poverile uriașe ale datoriilor externe. În comunicatul „Grupului celor 24" se arată că strategiile aplicate pînă în prezent pentru înfruntarea problemei datoriilor nu au dat nici un rezultat ; dimpotrivă, prin poverile și programele impuse țărilor în curs de dezvoltare, acestea și-au văzut compromise capacitatea de investiții și perspectivele de progres economic ; nici o ameliorare nu se întrevede, iar „viitorul nostru economic este minat". Se cere o „acțiune comună a țărilor lumii a treia, țărilor industrializate și organismelor financiare internaționale", în cadrul căreia „eforturile internaționale trebuie să fie proporționale cu cele interne depuse de țările debitoare" pentru depășirea implicațiilor grave ale problemei datoriilor, subliniindu-se necesitatea reducerii dobînzilor, stabilirii unei „relații obiective între plățile pretinse acestor țări și capacitatea lor de plată", precum și a sporirii accesului lor, în condiții favorabile, la resursele de finanțare, inclusiv la cele emanînd din partea organizațiilor financiare internaționale.

Din păcate, pe plan de ansamblu, țările occidentale industrializate nu au venit în întîmpinarea cerințelor legitime exprimate de țările în curs de dezvoltare. Îndeosebi Statele Unite, susținînd că actualele strategii în problema datoriilor ar fi corespunzătoare, au insistat, pe mai departe, asupra abordărilor „de la caz la caz" și s-au opus unei reduceri de către creditori a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare altele decît cele mai sărace, ca și constituirii unor fonduri speciale, sub egida, sau nu, a organizațiilor financiare internaționale, pentru garantarea unei „răscumpărări" de către țările în curs de dezvoltare a unei părți din datoria lor veche, la prețurile curente (mai scăzute) ale pieței (vezi casetă). Astfel, nici planurile japonez și francez, centrate pe o asemenea formulă (vezi casetă), nu par să se bucure de o mai mare audiență din partea S.U.A. Mulți comentatori pun această poziție americană și pe seama faptului că actuala Administrație (aflată la sfîrșitul mandatului) lasă în sarcina celei viitoare asumarea unor eventuale noi angajamente. Criticile la adresa atitudinii S.U.A. s-au făcut imediat auzite din chiar partea unor reprezentanți influenți ai cercurilor economice și politice americane. Senatorul Bill Bradley a declarat că politica americană în problema datoriilor este „total insensibilă la necesitățile umane și politice ale țărilor confruntate cu criza îndatorării", iar James Robinson, președintele marii companii „American Express", a subliniat că „S.U.A. ar trebui să lanseze un alt plan, radical diferit de așa-numitul plan Baker (după numele fostului ministru american de finanțe), care n-a contribuit la soluționarea crizei datoriilor".

Ca un fapt negativ, la poziția americană s-au asociat reprezentanți ai conducerilor operative ale celor două instituții monetare și financiare internaționale : F.M.I. și Banca Mondială. Deși a admis că, în situația actuală, F.M.I. ar trebui să depună eforturi pentru reducerea poverii țărilor în curs de dezvoltare în plata datoriilor, directorul general al organizației, Michel Camdessus, a respins ideea unei abordări globale în această direcție, susținînd că procedurile convenite în cazul țărilor celor mai sărace, cu datorii preponderent către instituții guvernamentale (față de care statele occidentale au acceptat, în principiu, o degrevare parțială), n-ar fi aplicabile și în cazul celorlalte țări în curs de dezvoltare, mai ales din cauza faptului că acestea au, precumpănitor, datorii către bănci private (față de care statele occidentale și organizațiile financiare internaționale nu ar putea să-și asume nici o responsabilitate). Încă și mai explicit, purtătorul de cuvînt al organizației, Helmut Hartmann, a declarat că F.M.I., să

Poziții privind degrevări și „răscumpărări" de datorii

Întrunită în preajma sesiunii F.M.I.—B.I.R.D., tot în Berlinul occidental, comisia de politică economică a Internaționalei Socialiste (care reunește circa 80 de partide socialiste și social-democrate, de guvernămînt sau în opoziție, din diferite țări ale lumii) a subliniat cerința convocării urgente a unei „conferințe mondiale a debitorilor și creditorilor" care să stabilească programe de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare, incluzînd ștergeri de datorii în cazul țărilor celor mai sărace, prelungirea termenelor de rambursare și plafonarea dobînzilor în cazul celorlalte țări. În cadrul unui seminar internațional ou tema „Datoria și dezvoltarea", desfășurat la Amsterdam cu puțin timp înaintea sesiunii F.M.I.—B.I.R.D., senatorul peruan Javier Silva Ruete, fost ministru al economiei și președinte al Partidului Solidarității și Democrației, s-a pronunțat pentru „un moratoriu total pe 10 ani în ce privește plata sumelor în contul dobînzilor", avînd în vedere situația economică și socială gravă creată în America Latină de datoria externă.

Una din măsurile larg preconizate este aceea a unei degrevări parțiale de datorii a țărilor în curs de dezvoltare de către creditorii occidentali, dar nu numai în cazul țărilor cu veniturile cele mai scăzute, așa cum au în vedere unele state industrializate, ci și în cazul celorlalte țări masiv îndatorate, desigur în raport cu nivelul lor de dezvoltare (o serie de demersuri în acest sens fiind consemnate în numărul trecut al revistei ; vezi Lumea *nr. 39/1988).*

Fostul cancelar Helmut Schmidt, într-un articol scris, săptămîna trecută, pentru „Die Zeit", a apreciat necesară crearea unui amplu mecanism de finanțare a țărilor în curs de dezvoltare — „General Agreement for Lending" (Acord General de Împrumuturi) — un fel de nou „plan Marshall", care să pună la dispoziția țărilor respective „resurse adecvate pentru dezvoltare", prin îmbinarea unei reprogramări a plății datoriilor vechi cu furnizarea, în cuantumuri suficiente, de credite noi. Pentru o asemenea îmbinare între „concesii în ce privește datoria acumulată" și „fluxuri de bani proaspeți" s-a exprimat, de asemenea în preajma sesiunii F.M.I.—B.I.R.D., purtătorul de cuvînt al celui mai mare grup financiar vest-german, „Deutsche Bank", Alfred Herrhausen, în a cărui concepție creditorii ar trebui să renunțe a pretinde debitorilor rambursarea unora din datoriile vechi și s-ar impune introducerea unor mecanisme de stabilizare și plafonare a dobînzilor, pe baza constituirii unui fond de compensare din participații ale guvernelor și băncilor private occidentale, precum și ale instituțiilor financiare internaționale.

opune reducerii de către creditori a datoriilor, pretextînd că aceasta „ar declanșa o nouă criză a datoriilor" și că împotriva unei asemenea soluții „ar fi chiar țările debitoare, întrucît le-ar afecta reputația lor de solvabilitate". La unison cu aceste poziții, directorul oficiului european al Băncii Mondiale, Olivier Lafourcade, a arătat că organizația își concentrează atenția asupra „soluțiilor de la caz la caz", deoarece n-ar putea exista „o soluție unică, globală" în problema datoriilor. Același director s-a abținut să comenteze inițiativele care urmăresc să atribuie Băncii Mondiale rolul de garant al unor eventuale operațiuni de „răscumpărare" de către țările în curs de dezvoltare a unei părți din datoria lor veche, la prețurile curente (mai scăzute) ale pieței, menționînd că Banca Mondială vizează doar garantarea anumitor investiții în țările în curs de dezvoltare, prin intermediul organismului său special, recent creat în acest scop.

Atît F.M.I., cît și Banca Mondială, după cum reiese din rapoartele celor două organizații, plasează o soluționare a problemei datoriilor în contextul „reluării creșterii economice în țările în curs de dezvoltare", pentru care, în viziunea lor, ar fi suficiente „ajustări economice în țările respective", existența unui „climat economic internațional favorabil" și „extinderea fluxurilor financiare către aceste țări". Iar, în condițiile amputării drastice, de către băncile particulare, a fluxurilor nete de credite noi acordate țărilor în curs de dezvoltare — de la peste 50 miliarde dolari în 1981, la nici 3 miliarde dolari în 1987 — ar urma ca tocmai F.M.I. și Banca Mondială să-și asume rolul de furnizor principal de fonduri de finanțare. Deja Banca Mondială a raportat că fluxurile de credite anuale furnizate au depășit, pentru prima dată, în exercițiul financiar trecut, 20 miliarde dolari, iar dublarea aprobată a capitalului băncii (prin creșterea participațiilor țărilor membre) ar fi de natură, datorită sporirii resurselor proprii de finanțare, să urce cuantumul creditelor anuale la circa 25 miliarde dolari, încă în anii imediat următori. În același scop, directorul general al F.M.I. a cerut să se aibă în vedere o creștere, în proporție de 100 la sută, a cotelor de participare la Fond ale țărilor membre, astfel încît acesta, prin sporirea resurselor sale, să fie în măsură să-și majoreze capacitatea de creditare.

Numai că, tot mai mult, împrumuturile oferite de F.M.I. și Banca Mondială sînt acordate cu împovărătoare condiționări economice și chiar politice, și nici, din punct de vedere strict financiar, termenii nu sînt dintre cei favorabili. Nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în fond, din cauza unor asemenea termeni aspri de creditare, țările în curs de dezvoltare au ajuns, în ultimii ani, în situația de furnizoare nete de resurse financiare către cele două organizații, vărsămintele pe care le efectuează în contul amortismentelor și dobînzilor fiind mai mari decît cuantumul creditelor noi primite din partea organizațiilor respective. Ceea ce este în contradicție cu însăși menirea acestor organizații de a sprijini, financiar, țările în curs de dezvoltare în eforturile lor de progres economico-social. Nu întîmplător criticile și acuzațiile la adresa politicii F.M.I. și Băncii Mondiale au luat o amploare cu totul deosebită, iar actuala sesiune F.M.I.-B.I.R.D. s-a desfășurat — fapt fără precedent — în condițiile unor mari demonstrații, inițiate de peste 120 organizații neguvernamentale, în cadrul cărora s-a protestat împotriva practicilor F.M.I. și Băncii Mondiale de „strangulare economică a țărilor debitoare", de impunere acestora a unor programe care le condamnă la „colaps economic", „dezastru ecologic", „mizerie și sărăcie", cerîndu-se măsuri efective pe linia „reducerii poverii lor de plată", incluzînd „anulări și degrevări de datorii".

În absența adoptării unor astfel de măsuri la actuala sesiune F.M.I.-B.I.R.D., problemele grave create pentru întreaga economie mondială, în urma acumulării inechitabile a unor uriașe pasive financiare în conturile externe ale țărilor în curs de dezvoltare, tind să se accentueze, cu atît mai mult cu cît consecințe de o asemenea natură sînt antrenate de recrudescența majorării dobînzilor pe piețele internaționale de credit (vezi **Lumea nr. 39/1988**). Un raport al Institutului Internațional de Finanțe (care exprimă poziția cercurilor bancare private) evidențiază că, la actualul nivel al datoriei țărilor în curs de dezvoltare, un punct procentual în creșterea ratei medii a dobînzii interbancare — așa-numita LIBOR (London Interbank Offered Rate), care determină condițiile în materie de creditare internațională — reprezintă o povară de plată de circa 5 miliarde dolari în plus pentru țările respective. Or, potrivit raportului, din aprilie pînă la începutul lui septembrie, rata interbancară a dobînzii a crescut de la 7,25 la sută la 8,75 la sută, suplimentînd deja povara de plată pentru țările în curs de dezvoltare cu peste 7,5 miliarde dolari.

Reducerea dobînzilor la rate raționale constituie precondiția oricărei soluționări autentice a problemei datoriilor externe ale țărilor respective. În actuala situație, însă, deși tocmai înăsprirea fără precedent a termenilor de creditare a dus la aceasta, reducerea dobînzilor nu poate fi, ea singură, și suficientă, impunîndu-se măsuri care să compenseze, cel puțin în parte, grelele pierderi suferite de țările în curs de dezvoltare de pe urma plăților în contul unor dobînzi inechitabile, să permită țărilor respective să iasă din cercul vicios în care se află și care le blochează procesul creșterii economice, în detrimentul relansării întregii economii mondiale. În spiritul acestei cerințe, România, președintele Nicolae Ceaușescu aduc permanent în atenție un program unitar de măsuri care, pe lîngă reducerea substanțială a dobînzilor (la rate nu mai mari de 4—5 la sută), cuprinde degrevări parțiale de datorii în funcție de nivelul de dezvoltare al țărilor debitoare, deduceri din datorii ale sumelor plătite în contul unor dobînzi peste limitele menționate, reeșalonări pe termen lung și cu dobînzi scăzute ale datoriilor rămase. Esențială este, în concepția românească, o abordare globală care se impune avînd în vedere însuși caracterul problemei datoriilor externe, global prin dimensiunile și implicațiile ei. O conferință financiară internațională se cere a fi convocată cu participarea, în condiții de egalitate, a țărilor în curs de dezvoltare și țărilor dezvoltate, în vederea convenirii principiilor și măsurilor concrete de abordare frontală și soluționare efectivă a acestei probleme.

dr. Ilie Șerbănescu

Multe propuneri avansate sînt centrate pe schema, mai simplă sau mai elaborată, a unei „răscumpărări" de către țările în curs de dezvoltare, a unei părți din propria datorie, ceea ce, ținînd cont de „prețurile" ei curente pe piață, ar însemna o reducere indirectă a acestei datorii. Pe așa-numita piață secundară, băncile private pun în vînzare o parte din creanțele lor pe lîngă unele țări în curs de dezvoltare, eventualii cumpărători fiind companii industriale dispuse să folosească creanțele obținute pentru a le transforma, cu acordul țărilor debitoare, în investiții în acestea, în cadrul a diferite operațiuni de conversiune datorii-investiții. O datorie de 1 dolar are, pe această piață, un preț de 20—60 de cenți, semn că băncile însele contează pe o recuperare doar într-o asemenea proporție a creanțelor puse în vînzare, apreciindu-se puțin probabil ca debitorii să achite și restul care reprezintă, de fapt, grosul datoriei. Față de o asemenea situație, mai multe țări latino-americane au prezentat formula de a „răscumpăra" ele însele, la prețurile curente respective, o parte din datoria lor veche, obținînd indirect o reducere a datoriei și, în mod corespondent, a efortului anual de plată în contul acesteia. Și, în măsura în care băncile însele evaluează, astfel, creanțele lor pe lîngă țări în curs de dezvoltare, ele ar putea accepta formula, cu atît mai mult cu cît, prin aceasta, ar dobîndi o certitudine în ce privește recuperarea pe termen lung a creanțelor rămase. Preluînd formula, un plan japonez — avansat încă în primăvară și reiterat cu prilejul actualei sesiuni F.M.I.-B.I.R.D. — se spune că ar prevedea, pe lîngă acordarea (din fonduri nipone constituite la F.M.I.) de credite cu dobînzi sub cele ale pieței, emiterea de către țările în curs de dezvoltare a unor titluri financiare pe termen lung care, garantate prin depuneri ale acestora la F.M.I., să fie folosite pentru „răscumpărarea", la prețurile curente (mai mici) ale pieței, a unei părți din datoria lor veche. Un plan, se pare mai elaborat, prezentat de Franța, preconizează, în vederea realizării unei asemenea „răscumpărări" (în care ar putea intra nu numai amortismente, dar și sume de achitat în contul dobînzilor), a unui fond de garanție alimentat din alocații de „Drepturi Speciale de Tragere" (mijloace internaționale de plată emise de F.M.I., a căror unitate este reprezentată de valoarea unui coș de monede principale). Avînd în vedere o formulă asemănătoare de „răscumpărare" de către țările în curs de dezvoltare, la prețurile curente, a unei părți din datoria lor acumulată, un raport al Institutului Economic Internațional din Washington propune ca Banca Mondială să se constituie girant al „răscumpărărilor" — schemă prin care institutul prevede că s-ar putea obține o reducere cu 1/6, în decurs de 10 ani, a datoriilor țărilor respective către băncile particulare, dacă acestea din urmă ar pune în vînzare cu 50 la sută rabat creanțele lor, în schimbul garanției, create prin participarea Băncii Mondiale, în ce privește rambursarea creanțelor rămase.

Forumul Pacificului de Sud

Opțiuni pentru o zonă a păcii și colaborării

La 20 și 21 septembrie, în capitala statului Tonga, Nuku'alofa, s-au desfășurat lucrările celei de-a 19-a întîlniri anuale a Forumului Pacificului de Sud. Pe agenda de lucru a reuniunii au figurat unele aspecte ale instaurării unei zone libere de arme nucleare în regiune, probleme legate de securitatea regională, cooperarea economică între statele participante, ocrotirea mediului înconjurător.

Forumul Pacificului de Sud, organism regional de cooperare, creat în 1971, este compus din 15 state : Insulele Cook, Fiji. Kiribati, Nauru, Niue, Papua Noua Guinee, Insulele Solomon, Tonga, Tuvalu, Vanuatu, Samoa de Vest, Statele Federate ale Microneziei, Insulele Marshall, Australia și Noua Zeelandă. Forumul se întrunește o dată pe an cu participarea primilor miniștri sau a miniștrilor de externe ai statelor membre, consecutiv, într-una din capitalele țărilor din zonă și dezbate probleme generale de interes reciproc (intensificarea cooperării economice și în alte domenii), ca și unele chestiuni urgente (anul trecut, la Apia, capitala statului Samoa de Vest, s-au discutat implicațiile loviturii de stat de la 14 mai din Fiji), iar, începînd cu cea de-a XVI-a reuniune din 1985, pe agenda de lucru a Forumului figurează, constant, o temă de mare actualitate, cu adînci implicații pentru asigurarea securității și destinderii în zonă — propunerea privind crearea unei zone denuclearizate în Pacificul de Sud și, deopotrivă, efectele intrării în vigoare a unui tratat internațional care să consfințească aceasta.

Consens pentru o zonă a păcii. În 1985, la Rarotonga, capitala Insulelor Cook, cele 13 țări participante la Forumul Pacificului de Sud au ajuns la un acord privind proclamarea regiunii drept zonă liberă de arme nucleare. Moment semnificativ pentru națiunile din Pacific, deoarece se împlineau atunci 40 de ani de la tragicul bombardament asupra Hiroshimei. Părțile semnatare ale tratatului de la Rarotonga se adresau puterilor nucleare să nu folosească sau să experimenteze arme nucleare în sudul Oceanului Pacific. Cotidianul american „International Herald Tribune" relata în acest sens : „Tratatul de la Rarotonga reflectă preocupările reale, profunde și de lungă durată ale țărilor din regiune față de experiențele nucleare, depozitarea deșeurilor nucleare în ocean și proliferarea armelor nucleare, lucru deloc surprinzător în condițiile pericolului pe care îl reprezintă experiențele nucleare din Pacificul de Sud efectuate de Franța, iar în trecut de Marea Britanie și S.U.A. ... Tratatul reprezintă inițiativa politică cea mai ambițioasă a Forumului Pacificului de Sud. El demonstrează că Forumul a reușit să facă să fie auzite preocupările regiunii".

Acordul de la Rarotonga se bazează pe Tratatul cu privire la neproliferarea nucleară și pe alte două tratate regionale — Tratatul de la Tlatelolco, din 1967, privind denuclearizarea Americii Latine, și prevederile nenucleare conținute în Tratatul asupra Antarcticii, din 1959. Procesul de elaborare a acestui act juridic s-a încheiat prin intrarea sa în vigoare la 11 decembrie 1986, constituind unul din cele mai importante evenimente ale anului, proclamat de Organizația Națiunilor Unite drept An Internațional al Păcii.

Tratatul de la Rarotonga nu este limitat în timp și cuprinde 16 articole, care precizează poziția semnatarilor în privința armelor nucleare, precum și sistemul de funcționare. Tratatul declară în afara legii patru din cele 17 tipuri de activitate nucleară existente sau posibile. Astfel, semnatarii se pronunță împotriva dispozitivelor nucleare, a amplasării armamentelor de acest tip pe teritoriul lor, pentru interzicerea testării oricărui tip de arme nucleare și a depozitării deșeurilor radioactive în apele din zonă. Uniunea Sovietică și China au sprijinit, de la început, ideea creării unei zone denuclearizate în Pacificul de Sud, idee concretizată prin semnarea, în decembrie 1986 și, respectiv, în februarie 1987, a protocoalelor 2 și 3 de către cele două țări. Marea Britanie, Statele Unite și Franța manifestă, deocamdată, reticențe și nu au aderat la Tratat. Îndeosebi Administrația americană manifestă unele temeri că, în urma recunoașterii statutului Pacificului de Sud drept zonă liberă de arme nucleare, vor apărea zone similare și în alte părți ale lumii.

La actuala reuniune a Forumului, ce a dezbătut unele aspecte ale intrării în vigoare a Tratatului, cele 15 state membre au făcut, din nou, apel la puterile nucleare să îl recunoască, aceasta avînd efect benefic pentru asigurarea aplicării sale efective. S-a subliniat, din nou, că proclamarea Pacificului de Sud drept zonă denuclearizată este un pas pe calea dezarmării și, deopotrivă, o măsură semnificativă pentru asigurarea destinderii, colaborării și păcii într-o regiune cu evidentă pondere geostrategică în lume.

Apel la cooperare. Un capitol distinct al dezbaterilor din capitala statului Tonga l-au constituit, cum era și firesc, problemele cooperării regionale, cu prioritate în domeniul economic. Acestea se referă, în primul rînd, la unele măsuri de intensificare a activității Comisiei economice a Pacificului de Sud, organism creat din inițiativa Australiei și Noii Zelande, ca și la întărirea capacității de funcționare a Biroului cooperării economice, pentru o mai judicioasă analiză a situației în acest domeniu în diverse țări din zonă și un mai amplu schimb de informații în probleme de interes reciproc. S-a propus, astfel, crearea unei rețele de telecomunicații, care să faciliteze circulația informațiilor către și dinspre statele insulare izolate.

După încheierea lucrărilor Forumului, ministrul de externe neozeelandez, Geoffrey Palmer, a declarat presei că, în timpul dezbaterilor, s-a degajat un „amplu consens" și nu au existat, în principiu, dezacorduri. El a subliniat, de asemenea, că mesajul reuniunii a fost acela al necesității creării „unei organizații regionale puternice, care să reprezinte interesele naționale ale statelor din regiune". „Consider că actuala reuniune a reflectat, într-un anumit grad, maturitate din partea membrilor Forumului", — a apreciat Palmer —, adăugînd că „nu trebuie să fim constrînși de neînțelegeri politice, ci conduși de necesitatea unei cooperări efective".

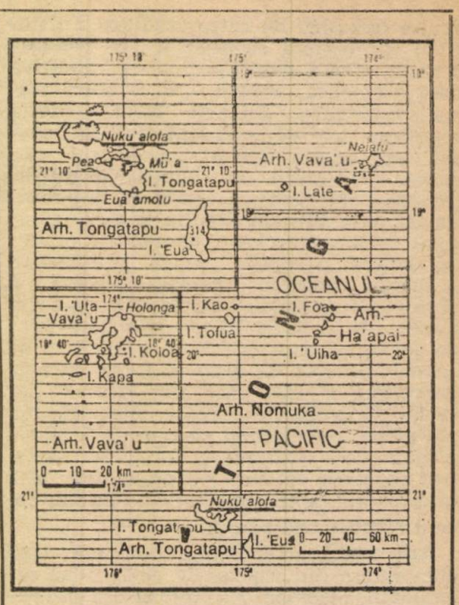

Arhipelagul Tonga *se află situat în sud-vestul Oceanului Pacific, la 640 kilometri est de insulele Fiji. Este format din 150 de insule și insulițe (dintre care doar 45 sînt locuite), grupate în 3 sectoare : Vava'u Group — în nord, Ha'apai Group — în centru și Tongatapu — în sud (vezi harta). Populația este mai densă în insula principală — Tongatapu. Capitala arhipelagului, Nuku'alofa, este situată pe țărmul nordic al insulei Tongatapu. Orașul, care datează din secolul al XVIII-lea, devine în 1862 reședință regală, iar în 1900 centrul administrației britanice. În 1970, Nuku'alofa este proclamată capitală a statului tongan independent.*

Probleme ale mediului înconjurător, îndeosebi ale efectului de seră, au constituit un subiect inedit pe ordinea de zi a reuniunii. S-a subliniat, mai cu seamă, că nivelul în creștere al apelor mării, rezultantă directă a efectului de seră, ar putea să aibă un impact negativ asupra micilor state-insulă din zona Pacificului, care devin vulnerabile datorită încălzirii atmosferei și a diminuării stratului de ozon. Ministrul de externe neozeelandez, Geoffrey Palmer, a afirmat, în acest sens, că cercetările științifice asupra consecințelor mutațiilor climatice de pe glob sînt confirmate de creșterea nivelului apei mării, de furtunile ciclonice și schimbările curenților oceanici.

Toate aceste perturbări ar putea să se reflecte în mod negativ, îndeosebi asupra unor țări insulare din Pacificul de Sud care au o suprafață locuibilă mică aflată deasupra nivelului mării. Prin urmare, creșterea nivelului apei numai cu un metru ar putea fi catastrofală, a subliniat Geoffrey Palmer. El a pus, de asemenea, în evidență faptul că astfel de schimbări produc, de pe acum, o mare îngrijorare, dat fiind implicațiile economice și sociale pe care le-ar putea avea.

În încheierea lucrărilor Forumului a fost dat publicității comunicatul comun în care șefii de guvern din cele 15 state membre și-au exprimat satisfacția în legătură cu semnele vizînd o anume „consolidare a securității internaționale și regionale". Au fost stabilite unele măsuri în vederea dezvoltării economice și s-a hotărît crearea unui comitet de coordonare a colaborării între organizații din zonă, în scopul consolidării relațiilor economice și politice reciproce.

Mihaela Brumă

PARIS

Primul tur al alegerilor cantonale

Pentru a cincea oară de la 24 aprilie, anul acesta, alegătorii francezi s-au prezentat la urne. După cele două tururi ale prezidențialelor și celelalte două ale alegerilor generale, a venit rîndul, duminică 25 septembrie, primului tur al cantonalelor, pentru reînnoirea a jumătate din Consiliile generale — organe de conducere locală din departamentele țării. Observatorii politici au conferit acestui scrutin o valoare de test de popularitate pentru guvernul socialist al premierului Michel Rocard, format în iunie, și de barometru pentru baza locală a partidelor.

Aceste alegeri în circumscripții electorale sau cantoane se desfășoară în două tururi de scrutin — al doilea va avea loc la 2 octombrie. În cadrul lor, urmează a fi desemnați, pe șase ani, consilierii generali ai departamentelor, care, de la adoptarea legii descentralizării din 1981, formează organele executive ale departamentelor, cu împuterniciri relativ largi în sectoare cum ar fi construcțiile, ajutorul social, sănătate și învățămînt. Pentru a fi ales la primul tur de scrutin, candidatul trebuie să întrunească majoritatea absolută de voturi. În angrenajul acestei consultări electorale au fost prinse 1936 de cantoane din Franța metropolitană, patru din departamentele de peste mări (Guadelupa, Guyana, Martinica și Reunion) și cele ale colectivităților locale din insula Mayotte (Oceanul Indian), Saint-Pierre și Miquelon (Atlanticul de Nord), 9 080 de candidați și peste 19 milioane de persoane cu drept de vot. Împuternicirile a jumătate din consilierii generali, desemnați în alegerile similiare din 1985, expiră peste trei ani.

La ultimele alegeri cantonale, din 1982 și 1985, socialiștii și stînga, în general, au suferit pierderi grele : stînga deținea 40 la sută din cantoane, iar partidele de centru-dreapta — 60 la sută ; de asemenea, în metropolă, stînga controlează numai 27 consilii generale din totalul de 95. Pe fundalul victoriilor lor la alegerile prezidențiale și legislative, socialiștii (care dispun de 276 de mandate împreună cu radicalii de stînga, din totalul de 577 ale Adunării Naționale) și comuniștii (27 de mandate) au adresat alegătorilor chemări repetate și energice pentru a se prezenta la vot în cantoanele de care aparțin. Aceasta în speranța că vor recuceri locuri suplimentare de președinți de Consilii generale.

La alegeri și-au prezentat candidații principalele partide politice din Franța. Partidul Socialist a prezentat 1 800 candidați. Partidul Comunist, fidel realizării unei uniuni a forțelor de stînga, s-a pronunțat pentru alianțe la nivel cantonal și municipal, prezentînd cel mai mare număr de candidați — 1 900. Principalul partid de opoziție, cu orientare de dreapta, Adunarea pentru Republică (R.P.R.), care a înregistrat, la alegerile din acest an, un serios recul, împreună cu partidele de orientare liberală, conduse de fostul președinte Valéry Giscard d'Estaing și de fostul prim-ministru Raymond Barre, cărora li se adaugă gruparea centristă, condusă de Pierre Méhaignerie, au prezentat candidați unici în 80 la sută din cantoane — peste 1 600 de aspiranți. Extrema-dreaptă, reprezentată de Frontul Național, a desemnat 1 500.

Așa cum se anticipase, nota dominantă a acestui prim tur de scrutin a constituit-o puternicul absenteism — circa 50,74 la sută, conform estimărilor ministrului francez de interne, una dintre cifrele cele mai ridicate din ultimii 40 de ani. Potrivit primelor evaluări, P.S. și radicalii de stînga au obținut aproape 35 la sută din sufragii, în progres față de anul 1985 — 26 procente ; P.C. — peste 13 la sută mai mult decît în 1985, și alte formațiuni ale stîngii — 3,78 la sută; ecologiștii — 1,64 la sută (1985 : 0.8). R.P.R. și partidele de orientare liberală din Uniunea pentru Democrația Franceză (U.D.F.) au obținut, împreună, 45 la sută, un ușor recul față de 1985 — 49 la sută, din care R.P.R. — 15,9 (1985 : 16,5), U.D.F. — 17 (1985 : 17,9) ; Frontul Național, de extremă dreapta, — 3,31 la sută (1985 : 8,7), o masivă pierdere de voturi. După cunoașterea rezultatelor definitive la acest prim tur de scrutin, responsabilii diferitelor formațiuni politice încep negocierile în vederea studierii posibilităților de desistare în favoarea anumitor candidați de tendință politică apropiată.

Imediat după aflarea rezultatelor, care marchează avansul incontestabil înregistrat de stînga franceză în toate alegerile organizate în acest an, observatorii politici s-au grăbit în a anunța că guvernul premierului Michel Rocard a trecut prin „botezul focului", mai ales că Matignon-ul prezentase, cu numai trei zile mai înainte, proiectul de buget pentru anul 1989. Din acesta transpar unele intenții anunțate de Rocard în primul său discurs-program rostit în Adunarea Națională, la sfîrșitul lunii iunie. Cu acea ocazie, premierul francez explica intenția sa de a-i reconcilia pe toți francezii și de a îmbunătăți viața de zi cu zi în țară. În speță, era vorba de cele 2,7 milioane persoane afectate de șomaj și de ajutorul urgent din partea statului, reclamat de cei aproximativ 500 000 de „noi săraci" ai Franței. Proiectul de buget prevede reintroducerea impozitului pe avere, în scopul finanțării unui venit minim pentru șomerii în căutare de lucru, reducerea deficitului bugetar și a impozitelor pe consum, un program pentru combaterea șomajului și majorarea ajutorului pentru dezvoltare ; cheltuielile urmează să crească cu 4,7 la sută, ajungînd la 1 167 miliarde franci, iar deficitul planificat ar urma să scadă de la 115 miliarde la 100,3 miliarde franci ; se prevede o creștere a produsului intern brut de numai 2,6 la sută (3 la sută în 1988). În această formă, proiectul va fi prezentat spre dezbatere parlamentului.

În mod deosebit, a reținut atenția programul de măsuri de combatere a șomajului preconizat de guvern. Mijloacele recomandate vizează o reducere a impozitelor firmelor, scăderea costurilor de muncă și o ieftinire a creditelor. Observatorii politici francezi le-au numit „cadouri pentru patroni" și și-au manifestat scepticismul față de astfel de modalități limitate de absorbire a șomajului masiv. Cu atît mai mult cu cît rata produsului intern brut — 2,6 la sută, prevăzută pentru 1989 —, este prea slabă pentru a permite o breșă în povara șomajului. Reflex al acestei stări de spirit este o cuvîntare radiodifuzată a secretarului general al Confederației Generale a Muncii, Henry Krasucki, o voce ascultată și printre membrii altor centrale sindicale. El a criticat măsurile de combatere a șomajului preconizate de guvernul francez, apreciindu-le drept ineficiente. Guvernul — a spus liderul sindical — are în vedere extinderea posibilităților de sporire a investițiilor, în speranța că aceasta va duce la crearea de noi locuri de muncă, fără a oferi vreo garanție pentru scăderea ratei șomajului în țară.

Încă la început de drum, inițiativele guvernamentale urmează a fi testate atît în forul legislativ, cît și la întîlnirea cu năzuințele și interesele oamenilor muncii francezi. Al doilea tur de scrutin de duminică este, în acest sens, un indiciu semnificativ.

Doina Topor

În această săptămînă...

Rangoon. „Calm relativ"

Săptămîna trecută, în capitala Birmaniei, situația s-a menținut încordată. În unele zone au fost amplasate puncte de control, autovehiculele și casele au fost percheziționate în căutare de arme. Potrivit datelor oficiale, — relatează agenția „ADN" — în ciocnirile dintre demonstranți și unități ale armatei s-au înregistrat 180 de victime.

În ultimele zile, în Birmania s-a stabilit, treptat, un „calm relativ" — apreciază agențiile de presă ; în capitală, s-au redeschis unitățile comerciale, au fost restabilite legăturile feroviare între Rangoon și Mandalay, al doilea oraș ca mărime al țării.

La 21 septembrie, postul de radio Rangoon a anunțat, potrivit agenției „E.F.E.", că șeful regimului militar, generalul Saw Maung, și-a asumat funcția de prim-ministru în fruntea unui guvern format din nouă persoane (opt militari și un civil). Primul ministru deține, de asemenea, portofoliile apărării și afacerilor externe. Într-o cuvîntare radiodifuzată, Saw Maung a anunțat că guvernul își va îndeplini, „în cel mai scurt timp", promisiunea de a organiza alegeri democratice. El a făcut apel, totodată, la liderii opoziției să nu formuleze nici un fel de revendicări, pentru a nu înrăutăți situația din țară.

Partidul Programului Socialist Birman și-a modificat denumirea, devenind Partidul Unității Naționale — a anunțat postul de radio național birman.

Surse informate din Rangoon, citate de agenția „China Nouă", au anunțat că, la 24 septembrie, trei dintre principalii lideri ai opoziției — Aung Gyi, Tin Oo și San Sun Kei — au format o coaliție purtînd denumirea de Liga Națională Democratică Unită.

Dezbatere asupra situației economice a Africii

La sfîrșitul săptămînii trecute, la New York, a luat sfîrșit sesiunea Comitetului general ad-hoc al O.N.U. privind redresarea economică a Africii, care a avut ca document de bază pentru dezbateri raportul secretarului general al Națiunilor Unite asupra problemei respective.

Rezultatele Programului de acțiune pentru redresarea economică a Africii, lansat acum doi ani de O.N.U., rămîn cu mult în urma speranțelor popoarelor și liderilor africani, ca și ale Organizației mondiale. În pofida eforturilor incontestabile depuse de numeroase țări africane pentru asanarea situației lor economice, povara datoriei externe africane nu încetează să crească, atingînd în prezent 218 miliarde dolari, ceea ce reprezintă de trei ori valoarea încasărilor din exporturi ale continentului. Acestea sînt primele concluzii ce se desprind din raportul special asupra problemei respective, pregătit de secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, și dat publicității în preajma deschiderii reuniunii Comitetului general ad-hoc. După cum preciza Perez de Cuellar, Africa trece printr-un moment cel puțin la fel de dramatic ca acela de acum doi ani. Tocmai de aceea, modalitățile de remediere a acestei situații s-au aflat în centrul sesiunii Comitetului, care a făcut un prim bilanț al Programului de acțiune pe patru ani, adoptat în mai 1986 și prezentat, atunci, ca un „contract" între Africa și restul comunității internaționale ; un „contract" ale cărui speranțe „au fost înșelate", cum se subliniază într-un raport al O.U.A., care, pe baza unor elemente incontestabile, acuză țările bogate că nu și-au respectat angajamentele. Potrivit Programului de acțiune, statele africane s-au angajat să-și concentreze resursele spre restructurarea economiilor lor, prin acordarea unei atenții prioritare domeniului agricol, în timp ce statele bogate trebuiau, la rîndul lor, să sprijine relansarea economică a Africii prin ajutoare sporite și reducerea datoriei acesteia. Raportul lui Javier Perez de Cuellar relevă că, deși țările africane au întreprins „reforme dureroase", situația economică în Africa s-a înrăutățit, anul trecut veniturile pe locuitor reducîndu-se cu 2,2 la sută. El a atribuit deteriorarea situației economice reducerii considerabile a exporturilor țărilor africane, generată, în primul rînd, de declinul continuu al prețurilor materiilor prime pe plan mondial, de protecționismul, care a prevalat în domeniul comerțului, de povara tot mai mare a datoriei externe și de lipsa acută de fluxuri și resurse financiare spre continent. „Economiile Africii sînt afectate de circumstanțe externe potrivnice, care vor deveni și mai rele, în cazul în care nu se întreprind măsuri mult mai dinamice", a spus el.

Cele 218 miliarde dolari, cît era datoria externă a Africii în februarie a.c., reprezintă 70 la sută din produsul național brut al continentului. Plata dobînzilor pentru datoria externă, în 1987, a provocat, de fapt, stagnarea creșterii economice pe continent. Din această perspectivă, Perez de Cuellar a avertizat că povara datoriei externe ar putea ajunge, anual, la 45 miliarde dolari în 1995, în cazul în care nu se adoptă soluții durabile și cuprinzătoare pentru rezolvarea acesteia.

Pornind de la aceste elemente, secretarul general al O.N.U. a adresat comunității internaționale apelul de a acorda o atenție deosebită factorilor interdependenți privind datoria, finanțele și comerțul, în scopul îmbunătățirii climatului economic extern, pentru redresarea Africii. De asemenea, el a cerut țărilor dezvoltate și donatorilor internaționali să sporească fluxurile de resurse spre Africa, să îmbunătățească, în mod sensibil, calitatea asistenței lor, să adopte măsuri pentru înlăturarea barierelor comerciale.

La rîndul său, secretarul executiv al comisiei economice a O.N.U. pentru Africa, Adebayo Adedeji, arăta că posibilitățile și capacitatea a numeroase state africane de a-și realiza reformele economice prevăzute de Programul de redresare au fost continuu erodate de povara datoriei lor externe, de reducerea prețurilor la materiile prime și lipsa de sprijin din partea comunității internaționale. În cursul primilor doi ani de executare a Programului O.N.U., țările Africii au pierdut 19 miliarde dolari, din cauza diminuării produselor lor de export. În plus, tot ele au fost constrînse să cheltuiască aproximativ 45 la sută din veniturile obținute la export pentru serviciul datoriei externe. Din cauza lipsei de resurse, unele țări au fost obligate să-și suspende programele de dezvoltare, a spus A. Adedeji, care califica felul cum abordează țările industrializate problemele datoriei externe africane drept „fortuit, ad-hoc și discriminatoriu".

În intervenția sa, președintele Comitetului general ad-hoc al O.N.U., Tom Vraalsen (Norvegia), sublinia că programul adoptat în 1986 rămîne valabil și nu trebuie să fie renegociat, ci aplicat în litera și spiritul lui. Pornind de la sublinierea că situația de criză a devenit, în multe privințe, mai devastatoare ca niciodată, el adăuga, în context, că actele agresive ale Pretoriei au provocat celor nouă țări membre ale S.A.D.C.C. (Conferința pentru Cooperare în Domeniul Dezvoltării în Africa Australă) pierderi de 20—30 miliarde dolari în intervalul 1980—1986.

Reprezentantul președintelui în exercițiu al O.U.A., Moussa Traore, șeful diplomației maliene, Modibo Keita, a reafirmat hotărîrea țărilor africane de a continua eforturile în vederea lichidării subdezvoltării economice și de a aplica, pe mai departe, programele economice adoptate. Dar, după cum a opinat el — și ideea are valoarea unei concluzii generale —, măsurile respective, pentru a atinge rezultatele dorite, au nevoie de o îmbunătățire substanțială a climatului economic internațional.

Gravitatea și complexitatea problemelor economice ale Africii reclamă unirea eforturilor tuturor statelor continentului și impun un climat extern favorabil, stabilitate economică, atît internă cît și externă, un sprijin real și sporit din partea țărilor bogate, de regulă principalele beneficiare ale materiilor prime și produselor de bază africane. Toate acestea sînt cu atît mai stringente, cu cît, la jumătatea intervalului de aplicare, Programul de redresare economică a Africii nu oferă elemente prea încurajatoare.

Dumitru Constantin

DATORIA EXTERNĂ A AFRICII
(miliarde dolari)

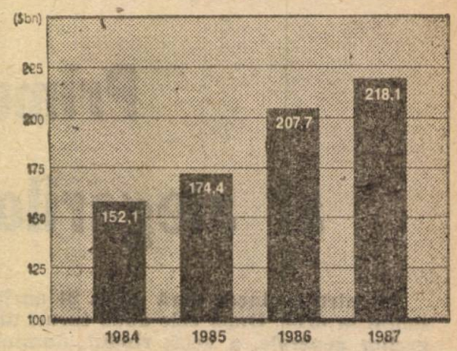

Sursă : CEA

PREȚUL PRODUSELOR DE BAZĂ NE-ENERGETICE
(în termeni reali, indice 1979-81-100)

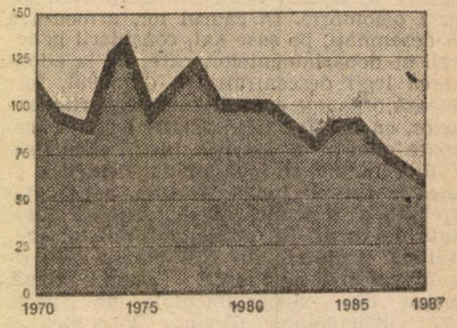

Sursă : Banca Mondială

APORTUL NET AL RESURSELOR AFRICII SUBSAHARIENE
(miliarde dolari, la prețul și taxa de schimb din 1986)

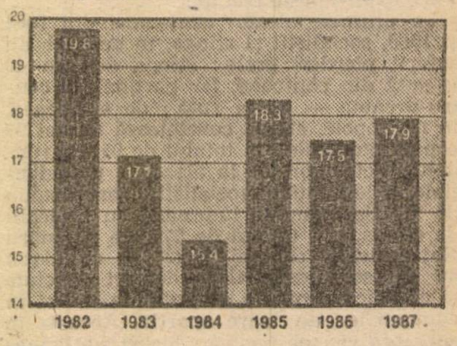

Sursă : O.C.D.E.

WASHINGTON

Opțiunile candidaților și prima confruntare televizată

Odată cu desfășurarea primei dezbateri televizate, campania prezidențială a intrat într-o nouă fază. Dar, pentru cei aproximativ 40 la sută de alegători nedecișI, lucrurile sînt departe de a se fi clarificat.

Rareori, în ultimele decenii, s-au remarcat, într-o campanie prezidențială americană, după primele peste trei săptămîni (oficial aceasta a fost deschisă în prima zi de luni din septembrie), asemenea nemulțumiri față de modul de acțiune al candidaților și echipelor lor. Întrucît sondajele de opinie indică, cu fireștile oscilații, poziții relativ apropiate, iar opinia generală continuă să fie că, în noiembrie, se va asista la un rezultat strîns, candidații sînt sfătuiți să facă tot posibilul pentru a evita erorile, se mențin la acuzații reciproce și nu se angajează într-o adevărată dezbatere a eventualelor lor programe. Nemulțumirea, îndeosebi față de acest punct, este atît de pronunțată, încît mai mulți comentatori exclamau săptămîna trecută : nu există o reală dezbatere națională ! Cei doi candidați desfășoară campanie într-o multitudine de state, apar la foarte multe întruniri și mitinguri electorale, acestea se succed într-o cadență extrem de rapidă, cu prezența masivă a televiziunii care înregistrează evenimentul, fără să pătrundă, însă, în miezul lucrurilor. Cei doi pretendenți se limitează la cîteva subiecte ce le sînt favorabile și, spre deosebire de etapa preliminară a alegerilor, par să evite contactul direct cu alegătorii. Walter Shapiro remarca fenomenul în revista „Time" : „Din păcate, televiziunea și ziarele, forțate să aducă la cunoștință zilnic cîte o istorie cu Bush și Dukakis, au alimentat iluzia că cei doi candidați poartă un dialog cu electoratul. Dar prea puțin din ce spune fiecare oferă o idee despre ce va face ca președinte". Alegătorii — sublinia același comentator — sînt folosiți doar ca fundal pentru imaginile televiziunii, care a dobîndit un rol dominant în formarea opiniei publice. De pildă, s-a remarcat rum candidatul republican preferă să fie televizat pe alei relativ înguste (sau spații asemănătoare), pentru a da impresia că la întrunirile sale participă mari mulțimi de oameni, cînd realitatea este alta. Rolul televiziunii a devenit atît de mare, încît se afirmă că republicanii au destinat 32 milioane dolari (din cele 54 permise de lege în acest an) anunțurilor și publicității tv, un procent fără precedent. Cum însă în această publicitate se pune un accent pe aspectul „negativ" al contracandidatului, campania capătă, firesc, o tentă cel puțin nedorită de alegători.

În această fază a campaniei electorale, o parte din alegători sînt deja sprijinitori ai republicanilor, o altă parte — ai democraților, dar un procent și mai mare (40 la sută) îl formează cei care n-au optat încă. Lupta se duce pentru aceștia, dar, în condițiile în care nici unul dintre candidați nu inspiră — după expresia presei americane — un entuziasm deosebit, oscilația într-o parte sau alta poate fi relativ lesne determinată fie printr-o acțiune mai energică de subminare a adversarului, fie, mai ales, prin reușita în evitarea, pe cît posibil, a unor erori în campanie. Pentru a se afla, cît de cît, mai multe despre ceea ce intenționează candidații, sînt programate dezbaterile televizate, procedeu deja cu tradiție (începînd cu 1960) și care s-a arătat, la unele alegeri, hotărîtor. Un candidat mai puțin cunoscut pe plan național poate dobîndi în acest fel audiență, mai ales dacă imaginea pe care o oferă este de siguranță și de cunoaștere aprofundată a dosarelor. Dar asemenea dezbateri televizate ascund și primejdii, în sensul că o eroare poate fi amplu exploatată ulterior de adversar.

În anul acesta se căzuse de acord, în principiu, asupra a patru dezbateri, dar republicanii au refuzat ulterior să se întîlnească mai mult de două ori. În plus, discuțiile asupra modului de desfășurare au fost extrem de încrîncenate, s-au stabilit limite de timp rigide pentru răspunsuri și comentarea răspunsului adversarului, s-a impus ca un candidat să nu-l poată întrerupe pe celălalt, în așa fel încît „spontaneitatea a fost eliminată din confruntări" („Newsweek"), pentru a reduce riscurile pentru candidați. Nancy Newman, președinta Ligii alegătoarelor, care va finanța a doua dezbatere televizată, din octombrie, la Los Angeles, declara : „Să reduci riscul candidaților nu este în interesul alegătorilor". Dar „Newsweek" comenta, subliniind caracteristica dominantă a acestor alegeri : „Cine, însă, se gîndește la interesul alegătorilor ? Interesul candidaților este ca ei să nu piardă".

Toate acestea au făcut ca, deși prima dezbatere televizată a fost așteptată cu interes, „adevărata acțiune să se producă înainte" („Newsweek"). Adică în succesivele întruniri electorale, în care ambii candidați s-au arătat agresivi, au exploatat punctele mai slabe ale celuilalt și s-au străduit să ofere cea mai bună imagine despre ei înșiși. Democratul Dukakis a străbătut parcul național Yellowstone, pentru a puncta dezinteresul republicanilor față de mediul înconjurător, a vizitat o uzină de armament, pentru a declara că are în vedere întărirea apărării (inclusiv prin susținerea bombardierului „invizibil" și a rachetelor „Trident II") ș.a. Republicanul Bush a promis tuturor „o țară mai bună" și a vizitat cartiere ale negrilor și hispanicilor, pentru a elimina ideea că ar fi doar reprezentantul celor avuți.

Înaintea dezbaterii televizate, revista de largă circulație „Reader's Digest" (numărul pe luna octombrie) a reușit să tipărească un interviu cu ambii candidați, considerat a fi, în fapt, „prima dezbatere". Din textul transmis, în avans, de buletinul de știri al Casei Albe, reies cîteva diferențe destul de clare între cei doi. George Bush declară că, spre deosebire de Dukakis, este „mult mai conservator, în problemele familiei, problemele sociale, economiei și privind securitatea națională". Bush susține ferm că nu va ridica impozitele, dacă va fi ales președinte ; Dukakis spune : „nici un candidat serios pentru președinție nu poate garanta poporului american că nu va cere noi impozite ; o va face doar în ultimă instanță". (De remarcat că și sondajele de opinie descoperă că, indiferent ce spun acum candidații, învingătorul va ridica impozitele pentru reducerea deficitului bugetar). Bush se pronunță pentru continuarea ajutorului către „contras" ; Dukakis — împotrivă. Bush se pronunță pentru un amendament constituțional vizînd obligativitatea rugăciunii în școli ; Dukakis — împotrivă. Bush sprijină Inițiativa de Apărare Strategică ; Dukakis, i se împotrivește. Bush e în favoarea pedepsei capitale ; nu și Dukakis. Dukakis favorizează restricții federale vizînd posesia armelor de foc ; Bush se împotrivește. Pentru reducerea deficitului bugetar, Dukakis se arată dispus să elimine unele programe militare ; Bush va continua politica Administrației actuale de reducere a programelor sociale (locuințe, apă, drumuri). Bush susține că, date fiind funcțiile pe care le-a deținut, „are considerabil mai multă experiență în mînuirea zilnică a problemelor externe, decît adversarul său" ; Dukakis declară că „a arătat, întotdeauna, un interes foarte mare pentru politica externă și securitatea națională". Împotriva abuzului de droguri, Bush va continua eforturile de pînă acum, vizînd „toleranța zero" ; Dukakis afirmă că, în statul său Massachusetts, a introdus un program încununat cu succes, pe care îl va aplica la scară națională. Pentru a asigura șanse egale negrilor și altor minorități, Dukakis susține că trebuie create, întîi, locuri de muncă, școli mai bune, instruire și îngrijire medicală ; Bush e de părere că, în principal, problema aparține oamenilor de afaceri ai minorităților. În sfîrșit, întrebați ce anume cred ei că va fi hotărîtor la alegeri, Dukakis răspunde „țăria (ca lider) și valorile" ; Bush — „economia și experiența în politica externă, dar mai ales economia". Întrucît alegătorul american votează, de regulă, în funcție de interesul său imediat, economia ar putea fi, într-adevăr, decisivă. Și favorabilă, oarecum, pînă la un punct, republicanilor.

În mare, toate aceste probleme au făcut obiectul dezbaterii televizate, de 90 de minute, desfășurate, la 25 septembrie, la universitatea Wake Forest, din Winston-Salem, statul Carolina de Nord. S-a discutat despre economie, apărare, droguri asistența medicală, valorile tradiționale, educație, datoria lumii a treia ș.a. Michael Dukakis l-a atacat pe George Bush în legătură cu o seamă de acțiuni, ca de pildă, așa-numita „afacere Iran-contras". Bush a declarat că acceptă o parte de vinovăție, dacă se acordă măcar jumătate de credit realizărilor Administrației. Bush a insistat pe continuitate ; Dukakis pe necesitatea schimbării, inclusiv în politica externă (trebuie să privim spre viitor, nu spre trecut — a fost una din ideile sale). Bush a apărat realizările republicanilor în plan economic ; Dukakis a atras atenția asupra imensei datorii naționale „mai mari în ultimii opt ani decît în toți anii de la președintele George Washington la Jimmy Carter." Bush a ținut să-și sublinieze competența în politica externă și a insistat pe programele militare ; Dukakis s-a declarat, ca și adversarul său, în favoarea unei „Americi puternice", dar împotriva unor cheltuieli exagerate în domeniul apărării (guvernatorul a insistat pe necesitatea întăririi forțelor convenționale și a declarat că programul SDI „nu are nici un sens").

Concluzia observatorilor a fost că din dezbatere n-a ieșit un învingător clar, dar că Michael Dukakis pare să fi obținut „un ușor avantaj". Ceea ce va face, în continuare, cursa pentru Casa Albă extrem de strînsă. Următoarea dezbatere televizată : la 13 sau 14 octombrie, la Los Angeles. Dar, pînă atunci, la 5 octombrie se vor întîlni, în același gen de înfruntare, la Omaha, în Nebraska, cei doi candidați la vicepreședințe.

Stelian Țurlea

UNIUNEA SOVIETICĂ

Preocupări largi pentru accelerarea dezvoltării social-economice

Hidrocentrala Krasnoiarsk, de pe fluviul Enisei, una dintre cele mai mari din lume

Corespondență din Moscova, de la Nicolae Chilie

Comuniștii, oamenii muncii din Uniunea Sovietică sînt angajați, în această perioadă, într-un vast și intens efort de transpunere în viață a orientărilor pe termen scurt și lung de dezvoltare intensivă și de perfecționare a activității economice și sociale, adoptate de Congresul al XXVII-lea și de cea de-a XIX-a Conferință Unională ale P.C.U.S. Mai ales după Conferința Unională a P.C.U.S., din vara acestui an, s-a trecut, cu o vigoare mai mare ca în trecut, la mobilizarea oamenilor muncii de la orașe și sate, pentru atingerea obiectivelor definite de marele forum al comuniștilor sovietici : dezvoltarea accelerată a economiei țării, aplicarea unor noi metode de gospodărire a materiilor prime și resurselor în general, a energiei și forței de muncă, trecerea centralelor și întreprinderilor la autogestiune și recuperarea cheltuielilor din venituri proprii, aplicarea unor noi forme ale relațiilor de muncă în interiorul unităților productive, pe baza trecerii la acordul global și alte căi de stimulare a productivității muncii, reprofilarea structurilor organizatorice ale conducerii, prin crearea de condiții mai favorabile pentru gospodărirea eficientă a verigilor primare ale economiei, valorificarea mai intensă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice. Pe plan social, se depun eforturi pentru transpunerea în viață a unor programe prioritare, aprobate de conducerea partidului, între care rezolvarea treptată a dificultăților acumulate în sectorul locuințelor și al aprovizionării populației cu bunuri de strictă necesitate. La scara imensă a țării, transpunerea în viață a acestor măsuri echivalează cu o serie de rezultate remarcabile, evidențiate zilnic în paginile presei centrale sovietice, dar și cu ritmuri inegale, unele sinuozități și multe căutări inerente unui proces de perfecționare a vieții social-economice de o asemenea amploare. Din multitudinea acestor preocupări ale conducerii centrale și a republicilor unionale, din înfăptuirile și strădaniile oamenilor muncii sovietici, ne propunem să consemnăm doar cîteva care apar, după părerea noastră, mai relevante în vastul efort de ridicare la noi cote calitative, în primul rînd, a ansamblului activităților economice și sociale.

Un accent deosebit este pus, în ultima vreme, pe dezvoltarea și, mai ales, modernizarea construcțiilor de mașini — ramura pivot a industriei și, în general, a economiei sovietice, considerată, pe bună dreptate, o condiție determinantă a accelerării progresului tehnico-științific, a reconstrucției, pe baze noi, a întregii economii naționale. Recent, I.V. Silaev, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Biroului Consiliului de Miniștri pentru Construcțiile de Mașini, definea, astfel, în cadrul unui interviu, preocupările centrale ale conducerii sovietice în această ramură : „Procesul de transformare a industriei constructoare de mașini impune, în acest al 12-lea cincinal, rezolvarea simultană a două sarcini greu de conciliat : obținerea unor ritmuri înalte de creștere a volumului producției și ajungerea la un nivel mondial al indicatorilor de calitate. Pentru aceasta, noi trebuie să mărim producția de aproximativ 1,5 ori și să înnoim producția lansată de patru ori mai repede. Ce arată rezultatele primei jumătăți a cincinalului ? Am început să lucrăm sensibil mai bine și aproape că am dublat ritmurile de creștere a producției obținute. În anul care a trecut s-a înnoit producția realizată cu 9,1 la sută față de plan (care prevedea 7,6 la sută). Ponderea principalelor mașini și echipamente, care corespund nivelului mondial, în ansamblul producției, s-a ridicat pînă la 49 la sută. Și acest lucru este bun. În a doua jumătate a cincinalului, ne revine sarcina de a accelera ritmul mediu al creșterii anuale a indicatorilor principali de 1,5—3,5 ori... Despre rezultate se poate judeca după eficiența economică. Productivitatea muncii a crescut, în prima jumătate a anului în curs, cu 7,9 procente, ceea ce reprezintă ceva în plus față de sarcinile stabilite. În aceeași perioadă, numărul personalului muncitor în industrie s-a redus cu 42 000 de oameni. S-au obținut beneficii peste plan de circa 550—600 milioane de ruble. Conducerea sovietică atribuie, totodată, o importanță specială dezvoltării industriei chimice, sporirii producției, ridicării nivelului calitativ și modernizării activităților și produselor din această ramură". Obiectivele fundamentale din acest sector sînt definite în „Programul complex de chimizare a economiei naționale a U.R.S.S. în perioada pînă în anul 2000", adoptat în 1985, pentru a cărui materializare sînt mobilizate, în actualul cincinal, importante investiții, capacități productive, forțe de cercetare științifică și de muncă. În legătură cu modul în care sînt transpuse în viață obiectivele stabilite pentru această ramură, V. Afonin, șeful secției pentru industria chimică a C.C. al P.C.U.S., arăta, în cadrul unei declarații făcute nu demult ziarului „Soțialisticeskaia Industria" : „În ceea ce privește orientările prioritare, acestea sînt producția de rășini sintetice, mase plastice, fibre și fire sintetice, producția unor îngrășăminte chimice eficiente, a unor mijloace de apărare a culturilor, produse bazate pe prelucrarea superioară a petrolului, lansarea de noi vopsele, aditivi și reactivi chimici. Atenția prioritară acordată acestor direcții ale Programului complex de chimizare a economiei sovietice corespunde tendințelor mondiale de dezvoltare a industriei chimice. Tocmai în acest sector, în ultimele două decenii, s-au produs salturi evidente. A apărut posibilitatea înlocuirii cu succes a unor materiale naturale scumpe, a simplificării tehnologiilor, a ridicării calității produselor și recoltelor agricole. În ansamblul factorilor care determină recolta, mijloacelor de chimizare le revin 50—60 la sută din sporul de producție. O rublă cheltuită pentru fosfați nutritivi, în sectorul creșterii animalelor, duce la o producție suplimentară de 7—10 ruble"...

Interlocutorul arăta, în convorbirea respectivă, că, în prezent, în Uniunea Sovietică, accentul este pus, cu rezultate tot mai bune, atît pe producerea de substanțe chimice necesare agriculturii, cît și pe introducerea tot mai largă a materialelor plastice în producția de mașini și echipamente industriale și de bunuri de consum, pe prelucrarea superioară a petrolului, pe fabricarea unor produse chimice cît mai variate și la nivel tehnic mondial. Perspectivele promițătoare existente în acest domeniu sînt ilustrate de faptul că, în sectorul chimiei, sînt concentrate forțe considerabile ale științei: numeroase institute științifice și colective de cercetători, laboratoare și secții de cercetare uzinale, în care lucrează peste 50 000 de specialiști cu înaltă calificare. Munca lor a permis ca, numai în ultimii doi ani, să fie puse la punct și introduse în industriile din această ramură peste 200 de tehnologii noi, de mare eficiență și rentabilitate și de nivel calitativ superior. Un loc firesc în ansamblul preocupărilor pentru dezvoltarea și ridicarea, pe noi trepte calitative, a industriei și economiei sovietice, în general, îl ocupă modernizarea și eficientizarea sectorului energetic — adevărat centru motrice al întregii vieți economice și sociale a țării. Recent Biroul Politic al C.C. al P.C.U.S. a examinat problemele legate de realizarea programului energetic al U.R.S.S., de dezvoltarea bazei energetice a țării, și a constatat atît realizările importante obținute, dar și unele deficiențe, stabilind exigențe sporite pentru ministere și alte instituții centrale din această ramură — în special, sarcina lichidării rămînerilor în urmă la darea în funcțiune a unor noi capacități energetice, la reutilarea și reconstrucția unor centrale și, pe ansamblu, sarcini privind depășirea deficiențelor înregistrate în aprovizionarea cu energie electrică a economiei naționale.

Potrivit datelor publicate în presa sovietică, specialiștii și lucrătorii din această ramură sînt angajați, în prezent, într-o muncă intensă pentru darea în funcțiune a unor noi centrale atomoelectrice, hidro-